

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 708.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújítása iránt sziveskedjenek lehetőleg gyorsan intézkedni, hogy a lap küldése fennakadást ne szenvedjen.

Bienert.

Írta: Dr. Kmety Károly.

Az osztrák hivatalnokminiszterium főnöke, Bienert báró, az osztrák uraknázában tegnapi tartott beszédében mutatkozott be a magyar közvélemény előtt. A bemutatkozás, mint azt a mai magyar újságok hangja nyomán konstataálhatjuk, nem tett kedvezőtlen benyomást, de sőt az elismerésnek bizonyos jeleivel találkozott.

Tagadhatatlan, hogy tónusa szerint teljes óvatosság jellemzi a beszédet mindkét irányban, úgy a hazánk ellen vadul kirohanó osztrákokkal szemben, mint a magyar alkotmányos tényezők felé s úgy látjuk, hogy a hivatalnok premiérminiszter finom politikai, sőt diplomata vénával is meg van áldva.

Ha azonban a beszéd lényeges tartalmát elemezzük, ha az u. n. magyar követelmények tekintetében való álláspontját, a körülírások tömkelegéből kihámozzuk, meg kell állapítanunk, hogy Bienert is épp oly tévesen ítéli meg azokat, mint azok, a kikkel látszólag nincs egy véleményen, kiknek támadása élet tömpitani szándékozott, akik tévedésükhöz drasztikus roszszindulatot is csatolnak. Ezért hát magyar részről valami komoly elismerésre beszédével éppen nem szolgált rá Bienert ur, de sőt teljes mérvben fel kell, hogy kelte aggodalmainkat.

Különösen áll ez azon fejtegetésére, mely az 1867. évi XII. magyar törvény-cikk magyarázatásával foglalkozik. Bienert ugyanis egyoldalulag, teljesen az 1867. évi december 21-én kelt osztrák Reichsgesetz szellemében és amögött rejlő öszsbirodalmi gondolat szerint értelmezi és félreérti a magyar törvényt s arra az eredményre jut, a mire a kedves gróf Thun, báró Czedik és elvtársaik, hogy t. i. az osztrák Reichsrath egyetértése nélkül nem lehet a magyar követeléseknek eleget tenni, mert ellenesetben a Reichsrath jogosult volna a legvégső eszközökhöz is nyulni, t. i. a közös hadseregtől a rendes ujjonczlétszámot, az osztrák delegáció pedig a közös hadsereg normalbudgetjét megtagadni.

Ha tán Thun grófot és társait öszsbirodalmi hóbortjuktól kijózanítani, az önálló magyar nemzeti lét elleni gyűlölködés diktálta kívánságait valami nagyon tragikusan felfogni nem érdemes is, ha hazajáró lelkek czélzatos ijesztgetéseitől nem rémülünk is meg, mivel-

hogy értünk mi már más viharokat is, de az osztrák kormányelnökök magatartása mindig komoly jelenség, tehát Bienert urat egy pillanatra se hagyhatjuk abban a hiedelemben, hogy fejtegetései törvényünknek csakugyan megfelelőnek és mintha ő nemzeti követelményeink természetéről helyes fogalommal bírna.

Kellemetlenül tűnik föl Bienert beszédében mindjárt az, hogy ignorálja az újabbán már odaát is lojálisan elfogadott nomenclaturát a monarchia „két államáról“ s rólunk mint „egyik részről“, mint „egyik országcsopotról“ diskurál. Ez nem az 1867. évi XII. t.-cikk, hanem az osztrák Reichsgesetz álláspontja, mely az osztrák monarchia öszses országai között érti a magyar szent korona országait is, mint „egyik országcsoportot.“

Nagyon is felületes Bienert ur, mikor a magyar törvényt idézván, azt mondja, hogy ez is csak „egész hadsereget“ ismer és bölcsen hallgat arról, hogy a magyar törvény 11., 12., 13. §§-aiban kifejezetten magyar hadseregről, mint az egész hadsereg kiegészítő részéről rendelkezik s ez az „exercitus hungaricus“ közjogilag határozottan különvált magyar állami kontingenst képez, a taktikai és adminisztratív egészet képező közös hadsereg keretén belül.

Bienert ur nem tudja, vagy ha tudja, bölcsen elhallgatja, hogy a mi követelményeink külön államiségünk természetén és tétéles törvényeken alapulnak s így azokat az osztrák állam képviselőinek hozzájárulásától függővé tenni nem engedhetjük, továbbá, hogy a magyar kiegészítő hadseregből a magyar államiség jelvényeit sem a vezérleti, sem a vezényleti, sem a belserveszeti jog alapján kiszorítani nem lehet, hogy a királyi felséget megillető említett alkotmányos jogok, sem az állami jelvények, sem a vezényleti és szolgálati nyelv meghatározására nem vonatkozhatnak, ki nem terjednek.

Báró Bienert nem veszi figyelembe azt sem, hogy az ugynevezett magyar követelményeket az 1867. évi XII. törvény-cikk és egyéb hatályukban fennálló szentesített törvények alapján tulajnyomó részükben már régóta sürgetjük és hogy azok igen lényeges pontjai, például a czimerre és zászlóra, a magyar honos tisztekre vonatkozó, már a legfelsőbb helyen is jogszerűeknek elismertettek. Helytelenül jellemzi novumoknak Bienert a magyar követeléseket, mert azok létező törvények teljes végrehajtása jogczimén alapulnak.

De nemcsak abban van Bienert tévedése és hibája, amit elmondott, de tán még inkább abban, hogy hallgatás-

sal mellőzte és így beleegyezőleg helyeselni látszott gróf Thun alkotmánylenes nyilatkozatait, s főleg tiltakozását az ellen, hogy a magyar állameszme a közös hadseregben is kifejezést nyerjen. Hát egyetért Bienert ur azzal, hogy a közös hadsereg a legnagyobb veszély, ha a magyar állameszme annak körében is érvényesül?

Hiszen az osztrák kormány fejének, ha hivatalnok-minisztériumot vezet is, nem szabad annyira tájékozatlannak lennie a fennálló dualisztikus kapcsolatok lényege felől, hogy a magyar állameszme eme szemérmetlen megtagadását határozott visszautasításban ne részesítse. A hatvanhetes alap, amelyen tudunkkal a Bienert-kormány is áll és a pragmatika szankció kiindulási pontja, melyet eddigelé 67 óta az osztrák kormányok egyike sem ignorált, abban áll, hogy a magyar államiség a közügyek egész vonalán érvényesül, egyetemlegesen és paritásosan az osztrák népek külön államiségával és ime, Bienertnek nincs erélyes válasza arra, hogy gróf Thun a közös hadsereg a képzelhető legnagyobb veszedelemnek hirdeti azt, hogy a magyarok a magyar állameszmé e hadsereg intézményeiben, illetve magyar hadtesteiben törvényes alapokon érvényesíteni kívánják.

Hát egyetért Bienert ur azon felfogással is, hogy a mi követelményeink teljesülése hasonlólag jogosulttá tenné, hogy más „néptörzsek“ is hasonló követelésekkel lépjenek elő. Nem volt szava a főnökminiszternek az ellen, hogy a „magyar állam“ egyes osztrák nemzeti ségekkel egy vonalra állíttassék.

Mi nem várjuk és nem kérjük a Reichsrathban osztrák miniszterek védelmét, de olyan minisztertől, aki a magyar alkotmány alaptörvényére is akarja támasztani érveléseit s azon igényvel lép elő, hogy a magyar közjogban is jártas, elvárhatjuk, hogy azon alkotmányt alapjában tagadó felfogással szembe helyezkedjék és azt is, hogy a magyar törvényt oly módon idézze, a mint ez valójában rendelkezik.

Konstatáljuk, hogy Bienert ur beszédével, suaviter ugyan in modo, de fortiter in re, a katonai követelmények ellen foglalt állást, érdemben karonfogva halad Thunékkal és a magyar közvéleménynek semmi oka sincs az új osztrák miniszter politikai és közjogi vélekedését korrektnek avagy épp örvendetesnek tekinteni.

De hiszen naivitás is volna részünkről osztrák miniszterek segítségét kérni, várni, avagy elfogadni a mi elévülhetetlen jogaink realizálásához, mikor a sajnos bizonyosság az, hogy azt az osztrák ellenére kell kiküzdenünk, azon osztrák alkotmányos tényezők ellenére, kik in-

lézményes létezésüket, fenmaradásukat a magyar nemzetnek is köszönhetik, mert az osztrák alkotmányosságot az 1867. évi XII. törvényekben mi tettük feltétellé s így legerősebben mi biztosítjuk. Ha már hálát és becsülést nem nyerünk is ennek fejében, legalább becsületes jogtiszteletet megérdemelnénk.

A közös jegybank kérvénye.

Budapest, december 30.

Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa ma kérelmet intézett úgy az osztrák, mint a magyar kormányhoz, hogy az 1910. december 31-én lejáró szabadalma meghosszabbíttassék.

Ezzel a bankkérdés egyszerre aktuális lett. A magyar kormány a kiegyezési tárgyalások alatt s a kiegyezési törvényben kötelezettséget vállalt az osztrák kormányval szemben, hogy ha az Osztrák-Magyar Bank a kellő időben kéri fogja a szabadalmának meghosszabbítását, a bank főtanácsával tárgyalásokat kezd. A tárgyalások tehát megkezdődnek a két kormány és az Osztrák-Magyar Bank közt s miután a magyar képviselőház által kiküldött huszonegy tagú bizottság a kormány elhatározását nagyon sürgeti, valószínű, hogy a tárgyalások gyorsan befejezést is nyernek. S hogy ez megtörténhessék, úgy az osztrák kormányval, mint a jegybankkal a tárgyalások szövegeileg fognak folytatatni. Mindjárt újév után Wekerle miniszterelnök Bécsbe utazik az osztrák miniszterelnökhöz, mert bizonyosságot akar szerezni aziránt, hogy azokat a megállapodásokat, melyek az ideiglenes jellegű Bienerth-kormány és a Wekerle-kormány közt létrejönnek, a kinevezendő végleges osztrák kormány vállalni fogja-e, mert ha nem, akkor igazán felesleges és haszontalan most minden tárgyalás. És ha Wekerle ilyen garanciákat nem kap, akkor igazán nem volna más tenni való, mint az

önálló jegybankot előkészíteni. Mert még egyáltalán bizonytalan, hogy mikor fognak Ausztriában parlamentáris minisztériumot kinevezni. S ha mi arra váránk, míg ez megtörténik, könnyen ki volnánk téve annak is, hogy az önálló jegybankot nem tudnók az idő rövidsége miatt felállítani és annak is, hogy ugyancsak az idő rövidsége miatt az Osztrák-Magyar Bank szabadalmát meg kell hosszabbítanunk minden körülmények közt, ha csak azt nem akarjuk, hogy egyáltalán ne legyen jegybankunk és súlyos pénzügyi és gazdasági válság köszöntson be. Tehát ha Bienerth garanciáikat nem ad arra, hogy a kinevezendő parlamentáris osztrák kormány vállalni fogja azokat a megállapodásokat, amelyeket a mai osztrák kormány vállal, akkor az osztrákok könnyen megtehetnék, hogy a magyarokat teljesen az orruknál fogva vezetnék s akkor kezdődnének a bankkérdésben a tárgyalások, amikor az osztrákoknak tetszik.

De valószínű, hogy Bienerth ki fogja jelenteni, hogy a kinevezendő osztrák parlamentáris kormány nevében is jogosult megállapodásokat létesíteni, főleg azért, mert a bankszabadalom lejártá időhöz van kötve s Ausztriának sem érdeke, hogy a bankkérdésben a mostani bizonytalanság sokáig tartson.

Az Osztrák-Magyar Bank kérvénye szabadalmának meghosszabbítása iránt, mint mondtuk, már a két kormány kezében van. Hogy ma a bank főtanácsa is érzi, mennyire nehéz körülmények közt kéri szabadalmának meghosszabbítását, az kitűnik már a kérvény szövegéből is, amelyben nemcsak a kérelem terjesztetik elő, hanem a bank vezetősége azokra az érdekekre is hivatkozik, amelyek a jegybank a nemzetközi fizetések lebonyolítása terén elért, továbbá a külföldön is teljes elismeréssel találkozó, sikeres devizapolitikájára, a bankjegyek paritásának fentartására még a tavalyi súlyos pénzügyi viszonyok közt is,

nagy aranybevásárlásaira, a nemzetköz fizetési eszközöknek a monarchia pénzügyi piacza számára nagy összegben való megszerzésére s hogy ha jogilag nem is, de a bank hét év óta tényleg már felvette a készfizetéseket.

Hogy az Osztrák-Magyar Banknak tényleg vannak érdemei és pedig nagy érdemei, azt kétségbe vonni nem lehet. De ez még nem jelenti azt, hogy az önálló magyar jegybank eszméjét csak azért is el kell ejteni, mert az Osztrák-Magyar Banknak a múltban érdemei voltak. Az önálló magyar jegybankot a parlament többsége s az ország lakosságának zöme ezeknek az érdemeknek dacára a követeli s ha ezek iránt az érdemek iránt elismeréssel van is, gazdasági életünknek lekötöttségét látja a közös jegybank fentartásában. Hisz semmiféle közös intézményünkben a dualizmus és a paritás olyan tökéletesen keresztülvive nincs, mint az Osztrák-Magyar Banknál. A bank különválasztásában tehát nem az a szándék vezet bennünket, hogy a dualisztikus monarchiában elfoglalt állami különválásunkat jobban kidomborítsuk, hanem az, hogy egy önálló jegybankot állítsunk fel, mely Ausztriától függetlenül vezérelje gazdasági életünket.

Azért tehát tulajdonképpen csak két alternatíva állhat fenn. Vagy meghosszabbítjuk az Osztrák-Magyar Bank szabadalmát vagy pedig valamely formában felállítjuk az önálló magyar jegybankot. De arra számítani sem lehet, hogy az Osztrák-Magyar Bankkal szemben „nemzeti vívmányok”-at érthessünk el. A N. Fr. Presse ugyan mai számában, nem tudjuk minő forrásból nyert értesülés alapján, azt írja, hogy a magyar kormány a bankstatutumokban olyan változásokat akar, melyek Magyarország állami különállását jobban kidomborítják, de ezek Magyarország gazdasági függetlenségét elő nem segítik. S ha tényleg mindazt a követelését ki is tudja vinni a magyar kormány, amiről a N. Fr. Pr. megemlékezik,

Vén leányok.

Írta: Alba Nevis.

A Draxler-nővérek kiint laktak az Üllőúton, komoly kaszárnyák és más katonai épületek között. Legnagyobb kedvtelésük abban állt, hogy leréztek szédítő, háromemeletnyi magasságukból a siető, nyomorult kis hangyanépségre, melynek egyes figuráit éppenséggel nem lehetett szemmel tartani, sőt az egész — ezer és ezer lélekből álló — bolnyak se volt egy cseppnyi komoly színezete sem.

A fűvészkertre egyenesen elláttak; szép, világos, nyári alkonyatokon mintha egy hatalmas erdő lett volna, összefonódó lombokkal és az emberek előtt ismeretlen, roppant erejű és örök-ké megújuló szerelimmel telítve; a mélyben és a magasban, a gyökerükön és a koronájukon egyaránt az egymáshoz tartozás, együttélés nagy rejtelmes harmóniája.

És télen is, mikor már javában garázdálkodott a zimankós idő, érdekes volt nézni a kertét; a fái, — mintha egy, pusztában eltévedt, megfagyott, hólepett zarándokcsapat utolsó didergésében segítségért nyújtaná egymás felé leaszott karját, — úgy ágaskodtak, szinte nőttek ki a lágy fehérségből, felfelé, majdnem a harmademeleti ablakokig . . .

— Ni, — gondolta ilyenkor Vilma, a legidősebb Draxler-lány, — egyszer csak bekopogtat valamelyik hozzám . . .

És igazán, nevetséges, egy-egy percre megriadt és félt. És képzelődött. Vén lányoknál előfordul ilyesmi, sötétségben, egyedülletben, néha ostoba gyerekmesék bontanak szárnyat: a megváltó, a daliás herceg, a régóta sutbatett,

de sohase feleltett félisten, a hibával és szerelimmal teli férfi, aki gyarló, de csókolni tud, aki megveri és megsimogatja, aki durván a kárhózatba taszítja a kezével s az ajkával felemeli a megdicsőülésbe . . .

S egy-egy szikár, tarfejű fa, amint megnövekszik a félhomályban; a hisztériára hajló vén lány előtt maga a mesék elátkozott királya.

Lámpagyújtáskor azután eloszlanak a rémek, a kis kályha zsarátnoka pirosan serceg s a szoba, a maga szűzies tisztaságával olyan csinos, kedves, otthonos, mint a leánylakta szobák általában: kis csipkés terítők, vörösbársony-szívek varrótível teleszarkálva. Csendesesen hervadó, cserepes virágok és egy-egy, Isten tudja hány esztendő kótilon, táncrend . . .

Később hazajön a hivatalból Terka, a középső lány. Levetkezik és a kályha előtt soká melengeti a kezét, mely a hidegtől vörös és az irógéptől zsibbadt. Épp olyan, mint a néje, az a két esztendei különbség meg se látszik rajta. Két esztendő! Mit jelent az? Még öt-hat redőt a szemek udvarán. Még egy vonalnyi mélyedést a szájarázdákban, még egy fátyolréteget a szemek fényén és a hisztériának egy-két fokkal való előbbrehaladását.

— Ma sok bajom volt, — panaszkodik a nényének, miközben leveti a kemény, férfiallért. — Háromszor kellett írnom egy levelet. Mind a háromszor Taub volt az oka; rosszul diktált.

— Miért tartják? — feleli dühösen Vilma. — Elcsaphatná a direktor!

Terka hallgat egy percig, a ruha derekát kapcsolja ki.

— Azután, — folytatja, — összevesztem a szánta Törökkel. Egy helyesírási hibán veszünk

össze, egy semmiségen. Én tudom, hogy nekem volt igazam . . .

— Talán szerelmes beléd?

Csend. Csak a táncrendek, meg a régi, fiatalkori arczképek vihognak.

Terka már az alsószoknyáját bogozza; a fakó klott redősen hullik a lapos, összement kis csipőkről.

— És Pék Margit, — fejezi be a panaszkodást, — az a haszontalan, kis festetthaju szemét besugta a direktornak: azt mondta, hogy veszekszem, összeférhetetlen vagyok. De hát mit akarnak tőlem? Mit akarnak? Az Istenért . . .

Vilma csendesen megsimítja a haját; a keze hideg, de jóságos és gyöngéd.

— Irigykednek rád, — mondja igaz meggyőződéssel. — Sebaj, csak irigykedjenek!

S az ujjai nyomán megenyhülten simul az éles, fekete haj; a Draxlerék erős, aczélos, durva, sürtü haja, mely azon egy sötétségben pompázik mindhármuk fején s ugyanolyan hullámokba tekeredve csap le mindhármuk bokáig.

Terka szótlanul ült a kályha előtt; bő, barchet pongyolájában egy csepp gömbölyödés nélkül veszett el a teste, már ő is ott keresgélte a párja után, messze; a fűvészkert szikár, összefagyott álomlovagjai között. És szeretett volna idegen világokba látni, lefüggönyözött ablakokon át.

Az ajtó hirtelen nyílt. Ugy csapta ki egy keztyűs kis lánykét, mintha halálos veszedelmekből menekülne. És pirosan és fiatalon, forró lihegéssel jött a harmadik Draxler-lány, aki a virulást hozta hópelyhes sapkája alatt a csattanó arczán, meg vérpiros ajkain.

A szoba közepén megállt, anélkül, hogy levetkezett volna és a kezét a teli, nagy, érett mellére szorította

igy mindjárt azt, hogy már a bank cégében is jobban kidomborítottassék Magyarország állami önállósága, azonkívül, hogy a kormányzó fő kormányzói címet s a két alkormányzó kormányzói címet kapjon azzal, hogy jogkörük lényegesen kiterjesztetik, hogy továbbá külön magyar és külön osztrák bankjegyek nyomtattnak és nem úgy, mint eddig, csak egyféle bankjegy, melynek egyik oldalán a szöveg magyar, a másikon németnyelvű volt, mondjuk, ha mindezt ki tudná is vinni a magyar kormány, azt hisszük, ezzel az önálló jegybank hívei nem fegyvereztetnének le. Viszont a közös jegybank fentartása esetén ezek a módosítások nagyjelentőségűek volnának Magyarország állami különválásának kidomborítására.

Nem hisszük azonban, hogy a tárgyalások ezek körül a pontok körül forognának csak. Lehetetlennek tartjuk, hogy a közös jegybank mai szervezetében fenmaradjon s hogy valaminő formában a jegybank különválása meg ne történjék. Hogy ez a forma minő lesz, kartel-bank-e, vagy a közös jegybanknak széles autonómiával és függetlenséggel ellátott külön magyar igazgatósága állítatik föl, ezt nem tudjuk. Ez e pillanatban nem is fontos. A fontos csak az, hogy a tárgyalások minél előbb megkezdődjenek és befejeztessenek, hogy aztán a bankbizottság megkezdhesse tárgyalásait. Mert hogy mi lesz, önálló jegybank-e, vagy pedig a közös bank marad fenn, ez végeredményben a magyar parlamenttől függ.

Budapest, december 30.

Új osztályfő a külügyminisztériumban. Bécsből jelentik, hogy báró Macchio Károlyt, athéni követünket a külügyminisztériumba osztályfővé nevezték ki a tokiói nagykövetté kinevezett báró Call helyére.

A horvát képviselők mentelmi ügye. A zágrábi ügyészség a nagyszerb propagandában való részvétel

— Mi az? — kérdezte Vilma és fáradt szemével bámulva fürkészte az arcát.

A kis leány nem felelt.

— Tán kísért valaki? — faggatta tovább.

— Mitől vagy ilyen fáradt?

Most se felelt. A szoba már tele volt különféle akác-, jácmin-, meg heliotropillattal, amit a haja, meg a ruhái magukbaszedtek egész nap az illatszeres bolt tükrös, cziczomás pénztára mellett.

— Margit! — szólt most Terka, aki eddig hallgatagon nézte. — Veled történt valami!

— Hát történt! — fakadt ki indulatosan és a lábával toppantott hozzá.

— Lajos? — kérdezte most a két vén lány csaknem egyszerre. És erre a névre leborult Margit az asztalra s az arca elveszett a kabátka havas ujká között.

És nagy-nagy csend lett. A két fakó, elhervadt teremtés fulladozva keresgélte a múltban, mindenik a maga elfelejtett, egyetlen, első és utolsó Lajosa után. Egy szerelmes este után, egy csók után, egy irtózat, keserves ébredés után... Az üresség, a semmi után, amelyben fogahtak a redők szép egymásutánban, terpeszkedtek, szaporodtak a barázdák; multak a színek, apadt a ragyogás és egyszerre csak itt álltak kifosztva, megkoppasztva, virágtalanul.

— Margit, — lehelte Terka az égő kis fülekbe. — Azért ne sirj. Még jól lehet minden!...

S amint a bevezetés alatt elesitülva, csuromvizes arcát felemelte Margit, elosont egy kaján, gyalázatos évtized s ott hagyott a szája szélén két temetőárkot, sima homlokán öt-hat redőt s a szeme ragyogó kékségen a vénlányok szomorú, fakó szemfedőjét...

miatt megkeresést intézett a magyar képviselőházhoz Pribicevics, Banjanin és Budiszavlyevics képviselők kiadatása iránt. A nevezett képviselők azt állítják, hogy az ügyészség a választási kampány alatt tartott beszédeiket inkriminálja, melyekben államellenes kitételeket használtak volna. A kikért képviselők az egész ügyben politikai zaklatást látnak és remélik, hogy a magyar képviselőház nem fogja őket kiadni.

Beszámoló. Leitner Adolf, a miskolci déli kerület képviselője karácsonykor a kerület képviselőválasztóihoz körlevelet intézett, amelyben beszámolt a politikai esztendőről. Beszámolójában kifejtte, hogy miért távolodott el a koalíció politikájától és rámutat azokra a közjogi és gazdasági feltételekre, amelyek az ország fejlődését kellően biztosítanák.

A politika világából.

Budapest, december 30.

A politikai újév.

A kormány négy tagja és pedig Wekerle Sándor miniszterelnök, Kossuth Ferencz, gróf Andrássy Gyula és gróf Apponyi Albert tegnap délután — mint megírtuk — a kereskedelmi miniszter lakásán igen hosszasan tanácskozott a kormány újévi nyilatkozatairól. A tanácskozás három óra hosszat tartott, ami arra mutat, hogy a nyilatkozatok kapcsán valamenynyire függő politikai kérdésekről bőven esett szó. Megvitatottak pedig nemcsak Wekerle Sándor miniszterelnöknek az üdvözlésre feleletül szánt nyilatkozatát, hanem azt a beszédet is, amelylyel Kossuth Ferencz válaszol a függetlenségi párt üdvözlésére. Megtárgyalták a katonai kérdéseket és az e téren kapható engedményeket, a bank-kérdést és a fúzió dolgát is. Ezek a függőben levő nagy kérdések okozták, hogy egyes politikai körökben úgy fogták föl a helyzetet, hogy a politikai újév ezuttal igen nevezetes eseményszámba fog menni és hogy a kormány nagyjelentőségű politikai nyilatkozatokra készül. Ezekkel a hírekkel szemben a kormány környezetéből ma azt jelentik, hogy — amint azt mi már nyomatékosan hangsúlyoztuk — ilyen súlyú nyilatkozatokat ez idő szerint az illetékes tényezők nem tesznek és így az újévi politikai beszédeknek különösebb jellegük nem is lesz.

Igy most már csak a néppárt okozhat meglepetést, bárha itt sem valószínű, hogy a „Vaterland”-beli néppárti képviselő kirohanásait megismétlik. A néppárt vezérét, gróf Zichy Nándort, Simonyi-Semadam Sándor fogja üdvözölni.

A közös jegybank kérdése.

Holnap jár le az a határidő, ameddig az Osztrák-Magyar Banknak joga van a magyar és az osztrák kormánytól szabadalmának meghosszabbítását kérni. Egy nappal e határidő lejárt előtt, a mai napon félhivatalosan jelentik, hogy a közös bank kérvényét — amelynek megérkezését már mai számunkban jeleztük — a magyar kormány már megkapta.

A kérvény, melyet Bécsből e hónap 21-éről kelteztek, szó szerint a következőképpen hangzik:

Osztrák-Magyar Bank Főtanácsa.
4808. szám.

Nagyméltóságú miniszterelnök ur, kegyelmes urunk

Az alapszabályok 105. cikkének harmadik bekezdése szerint az esetben, ha az Osztrák-Magyar Bank a szabadalom további meghosszabbítását kérni szándékozik, ebbeli kérelmét legalább két évvel a szabadalom lejártá előtt a két állam kormányaihoz tartozik benyújtani.

Az Osztrák-Magyar Bank jelenlegi szabadalma 1910 december 31-én jár le.

Az Osztrák-Magyar Bank közgyűlésének 1907. évi december hónap 30-án tartott rendki-

vüli ülésében a bankalapszabályok 105. cikkelyének második bekezdése értelmében három évvel a szabadalom lejártá előtt hozott és 1907 december hónap 31-én 4597. szám alatt kelt jegyzékünkkel Exczellencczáddal közölt határozata alapján az Osztrák-Magyar Banknak van szerencséje a magas magyar királyi kormánytól és egyidejűleg a magas császári királyi kormánytól az Osztrák-Magyar Banknak az 1899. évi XXXVII. törvénycikk alapján adott szabadalmának meghosszabbítására vonatkozó kérelmét ezennel jókor benyújtani.

Az Osztrák-Magyar Bank, úgy hisszük, a legutóbbi szabadalom kilencz évi tartama alatt az általa elvállalt kötelezettségeknek mint jegybank és hitelintézet teljes mértékben eleget tett.

Szabadjon ez alkalommal pusztán azokra a nagy eredményekre rámutatni, melyek a nemzetközi fizetések lebonyolítása terén elértettek, továbbá azon a külföld részéről is általánosan méltatott mértékadó befolyásra, melyet a bank a külföldi váltók piacára gyakorolni képes volt és azt is hangoztatni, hogy a bankjegy értékének állandóságához még a tavalyi világszerte uralkodott pénzválság idejében sem férhetett bármilyen kétség.

Ily sikerek elérhetésére a bank 1900. évi január 2-ika óta saját magángazdasági érdekeinek mellőzésével több mint 705 millió koronáért aranyat vásárolt, továbbá annyi aranyváltót szerzett be, hogy azóta nem kevesebb, mint 3818 millió korona értékű, külföldi piacokra szóló csekkeket és 510 millió korona értékű vámaranyutalványt bocsáthatott a forgalom rendelkezésére.

Végül még arra bátorkodunk exczellencczáddal becses figyelmét irányítani, hogy az Osztrák-Magyar Bank hét évvel ezelőtt saját elhatározásából nem kötelezően megkezdte a készfizetéseket arannyal és e fizetések tekintetében nyilvánult folytonos készenlétével és készülségével a hazai pénzrendszer épségének mindennél elismerést vívott ki.

Bécs, 1908. évi december hó 21-én.

Osztrák-Magyar Bank.

Schreiber s. k. Pranger s. k.
főtanácsos. vezértitkár.

Bilinski s. k.
kormányzó.

Nagyméltóságú

Dr. Wekerle Sándor urnak,

Ő császári és apostoli királyi Felsője valóságos belső titkos tanácsos, a magyar királyi Szent István-rend és az ausztriai császári Lipót-rend nagykeresztese, az ausztriai császári vaskoronarend elsőosztályú lovagja, a magyar országgyűlés képviselőházának tagja, a magyar királyi pénzügyminisztérium vezetésével megbízott magyar királyi miniszterelnök stb.

Budapesten.

Most tehát megindulnak majd a beható tárgyalások, amelyekből az önálló jegybanknak kell kikerülnie. A függetlenségi képviselők között nagyon kellemetlen benyomást tett a néppártiaknak állandó aknamunkája és támadása s máris kialakult az a vélemény, hogy a támadásokra megfelelő választ kell adni.

A katonai kérdések.

A katonai kérdések megoldásának ügye, úgy látszik, nyugvópontra jutott. A hadvezetőség kebelében folyik most a harc és ennek kimenetelétől függ, hogy annak az akciónak, amely a fuziót a katonai kérdések megoldásának alapján akarja megvalósítani, lesz-e eredménye. Egyelőre a jelek azt mutatják, hogy Schönaich ellenesei vannak fölül, amit igazol Bienertnek az a nyilatkozata, hogy a közel jövőben nem várható a katonai kérdések felvetése. Ez ellen magyar részről, amint már kifejtettük, alig emelnek kifogást. Ha nem kell a felemelt ujonczlétszám és nem kellene az egyéb égető reformok sem, akkor a katonai kérdések maradhatnak egész bátran a következő parlament összejelésig kikapcsolva.

Az interparlamentáris unió.

— A magyar csoport ülése. —

Budapest, december 30.

Az interparlamentáris unió magyar csoportja szerdán délután öt órakor a képviselőházban gróf Apponyi Albert elnöklete alatt ülést tartott, amelyen a tagok közül megjelentek: dr. Berzeviczy Albert, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke és Miklós Ödön főrendiházi tag, a csoport alelnöke, Dessewffy Arisztid, képviselőházi elnöki tanácsos, a csoport titkára, továbbá Nagy Emil, Sággy Gyula, Földes Béla, gróf Teleki Arvéd, Hódy Gyula, Beck Lajos, gróf Batthyány József és Kállay Leopold.

Gróf Apponyi Albert elnök a megjelent tagokat üdvözölve, bejelenté, hogy az interparlamentáris unió tanácsa (Conseil) január hó 8-án Brüsszelben fogja ülést tartani, amelynek napirendjére két fontos kérdés van kitűzve, nevezetesen 1. annak elhatározása, hogy az interparlamentáris unió legközelebbi konferenciája hol és mikor tartassék? és 2. az unió egyik állandó működésben lévő orgánumának, a főtitkári állásnak szervezése és e fontos állásra megfelelő egyén választása. Ami mindenekelőtt a legközelebbi konferencia helyét illeti, előadja az elnök, hogy már a legutóbbi berlini tanácskozások alatt nyújtotta be a kanadai csoport meghívóját, mely szerint a jövő évben Kanadában tartassék az interparlamentáris konferencia. Berlinben e kérdés elintézését a Conseil-ra bízták, amely most fog e tárgyban dönteni. Azóta a kanadai parlament interparlamentáris csoportjának elnöke az unió kötelekésébe tartozó többi csoporthoz intézett leveleiben e meghívást megismétli és közli, hogy a konferenciának Kanadában való megtartását nagyszabású program keretében tervezik. Más államból eddig meghívás nem érkezett, kivéve Olaszország meghívását, amely azonban 1911-re szól. Azt hiszi, hogy a magyar csoport e kérdésben akként foglalhat állást, hogy nincs ellenvétele az ellen, hogy a legközelebbi konferencia Kanadában tartassék meg, de viszont, ha a Conseil nem Kanada mellett döntene, a magyar csoport képviselőiben résztvevőknek felhatalmazást adnak, hogy az ott előterjesztendő javaslatokkal szemben legjobb belátásuk szerint foglaljanak állást. (Helyeslés.)

Nagy Emil és Miklós Ödön a legközelebbi konferenciának Kanadában való megtartása mellett foglalnak állást; Dessewffy Arisztid titkár pedig bemutatja azok névsorát, akik a Kanadában tartandó konferencián részvételre jelentkeztek. Remélhető, hogy a magyar csoport tagjai közül huszanhuzsonötten mennének el.

Ezután a bizottság az elnök javaslatához egyértelműleg hozzájárult.

Gróf Apponyi Albert behatóan foglalkozik a conseil napirendjének második, már eddig is sok izgalomra okot adott pontjával, hogy t. i. minő módon szerveztessék az interparlamentáris unió főtitkári állása, ki választassék meg arra és ez a permanens központi iroda működését hol fejtsse ki? A legutóbbi berlini konferencián történtek tüzetes ismertetése kapcsán a csoport tagjainak nagy érdeklődése mellett állapítja meg a kérdés mai stádiumát. A szervezés tekintetében utal arra, hogy az angolok és amerikaiak ajánlatát, mely szerint ők az első öt évben az összes költségeket hajlandók viselni, csak megszorításokkal és módosításokkal fogadták el, amennyiben csak az első évi átmeneti időre veszik igénybe az angol-amerikai csoportoknak nagylelkűen felajánlott áldozatkészségét és később minden, az unió kötelekésébe tartozó államnak parlamentje a saját házi budgetje keretében fog a központi iroda költségeinek viselésében aránylagos fix hozzájárulással résztvenni. (Helyeslés.) A nagy vita és küzdelem ma már csak azon kérdés körül folyik, hogy erre a főtitkári állásra ki a legalkalmasabb, kinek működése iránt lehetnek a legtöbb bizalommal a tekintetben, hogy ezen központi orgánum felállítását által elérni kívánt célokat a legmegfelelőbben és a legmegnyugtatóbb módon megvalósítani is fogják? A kérdésben, mely a Conseil tanácskozásain díjlőre jut, a magyar csoportnak is állást kell foglalnia. Amidőn ezt egészen elfogulatlanul megteszik, nem hunyhátnak szemet az interparlamentáris unió eddigi titkáriának, Gobat svájci szövetségi tanácsosnak érdemei előtt, aki — amióta csak az unió megalakult, tehát mintegy 12 év óta — állandóan, teljesen önzetlenül fejtett ki, mint titkár, sikeres munkásságot. Javasolja tehát hogy a magyar csoport a megválasztandó főtitkár személyét illetőleg Gobat személye mellett foglaljon állást. (Általános, élénk helyeslés.)

Ami végül a felállítandó központi iroda székhelyét illeti, Bern mellett, Brüsszeltől és Hágától lehet szó. E tekintetben leghelyesebb, ha a csoport felhatalmazza a Conseil-en résztvevő tagjait, hogy a legalkalmasabb propositio mellett foglaljanak állást. (Helyeslés.)

Dessewffy Arisztid titkár előterjeszté a lefolyt évről szóló jelentését, amelyből a magyar csoport örömmel értesült arról, hogy elnökének, gróf Apponyi Albertnek a „Magyarország és Ausztria közötti közjogi viszony”-ról szóló, előbb francia nyelven, majd később angol átdolgozásban megjelent nagyjelentőségű munkáját valamennyi állam csoportjainak megküldték. Együttal elhatározza a magyar csoport, hogy gróf Apponyi Albertnek e kérdésről angol nyelven megjelent legutóbbi munkáját, amely st.-louisi szabadelőadását is tartalmazza, francia nyelven is kiadja és a külföld részére — minél szélesebb körben való megismerés céljából — megküldi.

Földes Béla ajánlatára a bizottság kimondja, hogy a munkát az összes egyetemi könyvtáraknak és statisztikai hivataloknak is meg fogják küldeni. Végül tudomásul vették, hogy a Conseil január 8-iki tanácskozásán a magyar csoport részéről Nagy Emil, a Conseil tagja és gróf Apponyi Albert képviselőiben gróf Teleki Arvéd fog megjelenni. Ezzel a bizottság ülése az elnök lelkes éljenzése mellett véget ért.

A balkáni események.

Budapest, december 30.

Konstantinápolyi jelentések szerint az ottani diplomáciai körökben meg vannak győződve arról, hogy a török kormány visszautasítja Ausztria-Magyarország javaslatát. A bojkott-mozgalom sem látszik engedni erejéből. miből arra lehet következtetni, hogy Konstantinápolyban tényleg számolnak annak lehetőségével, hogy Ausztria-Magyarországgal nem tudnak megegyezésre jutni, ami a bojkott fokozatos kiterjesztésére adna alkalmat.

A konferencia ügyében ma különféle hírek érkeztek, amelyek közül a legfontosabbak, hogy Anglia elfogadta külügyi hivatalunk azon előterjesztését, mely szerint az annexió kérdése előbb vita tárgyává tétessék az egyes kabinetek között.

Mai híreink a következők:

A politikai affér.

Arról a diplomáciai körökben elterjedt afférről, mely állítólag még feszültebb tette a viszonyt a bécsi és londoni udvarok között, Bécsből a következőket jelentik:

Cardwright újonnan kinevezett bécsi nagykövet Londonból való elutazása előtt hosszasan tanácskozott Grey Edvárd külügyi államtitkárral arról, hogy miképpen lehetne elhárítani azokat a félreértéseket, amelyek Ausztriában és Magyarországon vannak Anglia Balkán-politikájának céljáról és karakteréről. Elhatározták, hogy a nagykövet a legelső alkalmat használja fel arra, hogy Ferenc József királyt biztosítsa Angliának barátságos érületéről s az angol politikát igazi világításában tüntesse fel. Grey kívánságára a nagykövet írásba foglalta azt a nyilatkozatát, amelyet Ferenc József királynak tenni szándékozott és a külügyi államtitkár ezt a nyilatkozatot egész terjedelmében helyeselte. Amikor Cardwright Bécsbe való megérkezése után báró Aehrenthal a király előtt való nyilatkozatának megtételéről tanácskozott, a nagykövet kötelességéhez híven arról értesítette báró Aehrenthal, hogy ha az uralkodó szóba hozná a folyó politika kérdéseit, akkor ő a Grey államtitkár által jóváhagyott irat értelmében, amelynek másolatát a félhivatalos lapok részére való elküldés végett báró Aehrenthalnak átadta, nyilatkozni fog az uralkodó előtt Anglia Balkán-politikájáról. A király a kihallgatás alkalmával azt a kívánságát fejezte ki, hogy az Ausztria és Magyarország és Anglia között évszázadok óta fennálló hagyományos barátság tovább is fennálljon és megszilárduljon. A király ennél többet nem mondott és a folyó politikai kérdésekre semmiféle célzást sem tett s ennél fogva báró Aehrenthal visszaadta az angol nagykövetnek a nála hagyott iratot. Az egész incidens, ha ugyan ilyenről szó lehet, az angol kormánynak Ausztria és Magyarország iránt való barátságos érületéből származott, amelynél fogva őszintén kívánta, hogy a meglévő félreértések megszűnjenek.

A bojkott.

Janinai jelentések szerint a bojkottot ellenző kereskedők kénytelenek voltak a fenyegetésnek engedve, a bojkotthoz csatlakozni. Durazzóból jelentik, hogy ott a drágulás egyre tart, a cukor ára megkétszereződött. A készlet csakis egy hétre elegendő. Szkutariából jelentik, hogy a nagykereskedők áruszükségletüket spekulációra használják fel. A kiskereskedők súlyosan szenvednek. A bojkott ellen való mozgalom fokozódik. Szmirnából jelentik, hogy a bojkott napról-napra fokozódik. Belsőülött és idegen kereskedőket fenyegető levelekkel és röpiratokkal kényszerítettek, hogy a bojkotthoz csatlakozzanak és erre vonatkozó bizonyítványért egy fontot fizessenek. Mindebből kitűnik, hogy a bojkott még a jelenlegi terrorizmus szerint sem tartható fenn állandóan, vagy legalább nem mindenütt, továbbá, hogy számos, nem az osztrák hajózás és kereskedelem ellen való erőszakos aktust is von maga után.

A török bojkott-mozgalom jelenlegi állásáról jól értesült oldalról a következőket jelentik:

A bojkott-mozgalom jobbra nem fordult; ma inkább a mozgalom kiélesedéséről lehetne beszélni. Mig ugyanis korábban csak a tengeri kikötők zártak el a bevétel elől, most Törökország belső fogyasztási piaca is csatlakoztat a bojkott-mozgalomhoz, amennyiben az idejében vissza nem tartott kocsirakományok pl. Drinápolyban, Üszkübben, Mudaniában, stb. kirakatlanul maradnak, mivel a hordárok és vasuti munkások szindikátusa nem hajlandó a kirakási munkát végeztetni. Egy helyütt egy wagon magyar cukrot petróleummal öntöttek le és elégették. A közvetítő kereskedelemről az igazság érdekében meg kell jegyezni, hogy a gyárosokkal szemben korrekt álláspontot foglal el, a mennyiben a közvetítő kereskedők kijelentették, hogy a károkat (intercalaris kamatokat, helpénzeket, stb.) a gyárosoknak lehetőség szerint megóhajtják téríteni. Nagymennyiségű magyar cukrot a zimonyi raktárházakba beraktároztak, mivel sikerült ez árut utközben még idejében visszatartani. A közvetítő kereskedők a bojkott-bizottság tagjaival tárgyalnak, hogy legalább az eddigi effektuált megrendelések tekintetében szabad kéz engedessék nekik és reménylik, hogy ez sikerülni is fog.

Egy angol jogtudós a balkáni helyzetről.

Sir Thomas Barclay, az ismert angol jogtudós és közgazdasági politikus, aki Magyarországon, valamint Boszniában és Herzegovinában is tanulmányutat tett és aki most hosszabb idő óta Konstantinápolyban tartózkodik, az Ausztria-Magyarország és Törökország között felforgó differenciákról a konstantinápolyi „Stamboul” című lapnak egy munkatársával érdekes beszélgetést folytatott, amelyben fölvetette a választott bírósági eljárás utáni való megoldás eszméjét. A beszélgetés a következőképpen folyt le:

— Hiszi ön — kérdezte az újságíró — hogy a béke veszélyeztetve van?

— A legkevésbé sem — felelte Sir Thomas Barclay — mert hiszen mind a két hatalom az 1899. július 29-én kelt hágai egyezmény aláírói között szerepel, amelynek XVI. cikke szerint jogi kérdésekben és mindenekfelett nemzetközi egyezmények értelmezése és alkalmazása kérdésében a választott bírósági eljárást ismerik el a szignatárius hatalmak a leghathatósabb és egyuttal legjutányosabb eszköznek oly vitás kérdések elintézésére, amelyek diplomáciai uton megoldhatók nem voltak. Sőt azt hiszem, hogy oly szerződés, amely a választott bírósági eljárást kötelezővé tenné, aminő Anglia és Franciaország között jött létre — amely szerződést csak nemrégén újítottak meg — a tárgyalások tekintetében kedvező eredményre vezethetne.

— És Bulgária? — kérdezte az újságíró.

— Fölteszem — mondotta sir Barclay — hogy Bulgária igen szívesen elfogadná a választott bírósági eljárást és belemerne hasonló szerződésbe.

— S a konferencia?

— A hatalmak, úgy látszik, nem igen tudnak e tekintetben gyors és gyakorlati megegyezésre jutni. Innen ered az, hogy többen közülük azt óhajtják, hogy a két vitázó fél előre megegyezzen és azt hiszem, hogy a hatalmak valamennyien igen örülnének, ha a választott bírósági eljárás révén el lehetne kerülni a konferencia kellemetlenségeit.

Montenegról mozgolódások.

A novibazári szandzsákból érkező hivatalos jelentések szerint, a montenegrói határon nyugtalanító mozgolódást vesznek észre. Mirko herceg, a hadügyminiszter és a vezérkar tagjai a hercegovinai határra mentek, hogy szemlét tartsanak az egész határ mentén.

A török-bolgár tárgyalások.

Az „Ikdam“ szerint Oroszország a török-bolgár tárgyalások megkönnyítését kívánja. Kétségtelen, hogy a porta is ezt óhajtja. Bulgária kénytelen lesz előzékenységet tanúsítani. Szerbiai mértékadó helyen semmit sem tudnak az „Ikdam“ által jelzett török-bolgár tárgyalások küszöbön álló ujráfelveteléről. Delegátust újból csak akkor küldenének ki, ha erre a bolgár kormányt Konstantinápolyból felkérnék, ami eddig nem történt meg.

Felségsértő szerb ujság.

A belgrádi „Otacsina“ című dinasztia-ellenes ujság rendkívül merész vezércikkelyt közölt, amelyben Péter királyt nyíltan és határozottan az ország elhagyására szólítja föl. A rendőrség hamarosan utasítást kapott, hogy kobozza el az ujságpéldányokat, de mégis sok példány jutott a közönség kezébe. Az ujságelárusítók később az elrejtett példányokat frankjával adták el, bár öt szantim az ára. Az „Otacsina“ a többi közt ezt írta:

Mindinkább föltámad a szerb népben az az óhaj, hogy a király az országot hagyja el. Ez volna az első lépés, amely az országot a bajoktól megmentené és üdvöt hozna. Ezután következne az összeesküvők kérdésének megoldása, a mely még fontosabb, mint a király-kérdés. A szkupstinának nem volna szabad elzárkóznia a népakarat elől azzal, hogy süketnek tettei magát, hanem oda kellene állania a király elé, mondván: „Király, hagyj el az országot! Ez a nép akarat! És pedig önként távozzál, különben erőszakot használunk!”

Interpelláció a balkáni kérdéstről.

Dsahid ifju-török képviselő a kamarában interpellációt jelentett be a kormány bel- és külpolitikájáról. Az interpelláló a kormánynak az alkotmányos uralommal össze nem egyeztethető cselekedeteiről szóló híreszteléseket sorolja fel és hangsúlyozza annak szükségét, hogy a nagyvezér felvilágosítást adjon az Ausztria-Magyarországgal és Bulgáriával fennálló vitás kérdésekről, valamint a krétai kérdéstről, amely a trónbeszédben ugyan nem volt megemlítve, de amely mégis fennáll és arra a felírat is kitér. Híre jár, hogy az e kérdésben érdekeltek a hatalmaknál komoly lépéseket tettek és oltosra veszik azt, hogy Kréta legközelebb Görögországgal egyesüljön. Az interpelláló azt kívánja, hogy a nagyvezér kérje fel, hogy jelenjék meg a kamarában.

Pétervári nagyköveteink jelentése.

Gróf Berchtold pétervári osztrák-magyar nagykövet tegnap Buchlandból, ahol a karácsonyi ünnepeket töltötte, Bécsbe érkezett, hogy báró Aehrenthalnak a helyzetről jelentést tegyen. Gróf Berchtoldot, aki ma visszatért Buchlandba, a király január elején kihallgatásán fogadja. Január második felében a nagykövet visszatér Pétervárra.

Boszniai hírek.

A szarajevói ügyészség elkoboztatta Tolstoj Leónak az annexióról írt cikkét, melyet szerb nyelvre lefordítottak és fizet alakjában terjesztettek. Firdusz Ali bég, a boszniai muzulmán ellenék vezére nyilatkozatot tesz közzé, melyben megczáfolja a magyar és horvát lapok ama hírét, mintha a muzulmán szerb ellenék deputációjában szándékoznék tisztelegni a királynál. A szerb ellenék eddig ilyen értelmű határozatot nem hozott.

A konferencia.

A Morningpost a következőket írja: Miután Ausztria-Magyarország a konferenciába csak abban az esetben egyezik bele, ha az annexió megvitatása abból eleve kizáratik, alig lehetséges, hogy a konferencia összeüljön. Egyetlen nemzet, amely becsüli önmagát, sem fog részt-

venni a konferencián, ha a főkérdést nem lehet fejtegetni. Az Aehrenthal részéről Bulgáriának iuttatott támogatás a legvilágosabb bizonyítéka annak, hogy ő és Ferdinánd király régen egyetértőleg jártak el és hogy Bosznia anektálása és Bulgáriának egyidejű függetlenné nyilvánítása előzetesen megállapítottak. Nincs európai konzert. Minden államnak saját biztonságáról kell gondoskodni, ha azt a szomszédok kölcsönös féltékenysége nem biztosítja. Az angol kormány ma kevésbé hajlandó erőszakot alkalmazni, hogy ezen országok jogi viszonyairól vallott nézetének nyomatékot adjon, — nem mert nézetének helyessége kétséges, hanem mert Angliának lazább a viszonya Európához, mint 50 év előtt. Diplomáciai dolgokban jogosságról és jogtalanságról beszélni, ha nincs meg a szándék a végső érvhez folyamodni, oly eljárás, amely nem méltó egy hatalomhoz, amely magát nagyhatalomnak mondja.

Izvolszki beszéde és a szerbek.

Az ifju-radikális Odjek azt fejtegeti, hogy csak a midőn a „Pester Lloyd“ megérkezett Belgrádba, csak akkor ismerték meg Izvolszki külügyminiszter beszédét egész terjedelmében. A beszédből kitűnik, hogy Oroszország a szerb kérdés megoldását illetőleg látszólag nem bír teljesen szabad kézzel. A monarchiával a régebben kötött megegyezések akadályozzák Oroszországot. Csak most értjük azokat a fenyegetéseket, a melyeket, ha jól emlékezünk, épp a „Pester Lloyd“ intézett Oroszország ellen és a melyek azt mondták, Oroszország ne nagyzoljon, mert ellenesetben a lap Oroszországnak más, a monarchiával fennálló megegyezéseit is közölni fogja. Hálásnak kell lennünk Izvolszkinak őszinte vallomásaért. De ez nem elég. Nem akarunk mint azelőtt, a ködben tapogatózni. Tudnunk kell, mit várhatunk, mit remélhetünk a nagyhatalmaktól, a melyek irántunk oly rokonszenvet tanúsítanak. Izvolszki hidegvért ajánlt. A szerbek és montenegróiak magatartása attól függ, vajjon megadjuk-e nekünk a szükséges létfeltételeket és vajjon a boszniai és hercegovinai szerbek, mint szabad polgárok fognak-e élni. Az életfentartási ösztön erősebb minden ész-oknál. Ha Oroszország nem lesz megelőgedve magatartásunkkal és nem segít bennünket, úgy erre nem mi adunk okot, mert mi csak úgy teszünk, ahogy tehetünk. Nemsokára a konfliktus keletkezése után egy bécsi lap arra figyelmeztetett bennünket, hogy a czár igen messzire, a Czézár azonban a közelben lakik. Akkoriban nevéttünk, most azonban Izvolszki beszéde után hideg borzongás fut végig rajtunk. Mentsen meg bennünket Oroszország aggodalmainktól, mely azt mondta, hogy nincs szabad kéz, tehát nem teheti azt, amit szeretne. Mondja meg legalább nekünk mi az, amit tehet. A bizonytalanság borzasztóbb a legrosszabb bizonyosságnál.

A török tárgyalások.

A „Süddeutsche Korrespondenz“ írja, hogy az Echo de Paris berlini levelezője jelenti lapjának, hogy a konstantinápolyi diplomáciai körökben Ausztria-Magyarország javaslatait, amelyeket Törökországnak tett, elfogadhatatlannak jelentik ki. Ausztria-Magyarországnak meg kell hajolnia az európai közvélemény előtt és fel kell adnia hajthatatlan álláspontját. Világos, hogy ily egyoldalú kirohanások sem az Ausztria-Magyarország és a porta között kívánatos megegyezést, sem általában a béke ügyének egyáltalában nem használnak. Ha az Echo de Paris berlini levelezője egy pillantást vetne a tőle nem távol lévő Figarohoz, meggyőződhetné arról, hogy az Ausztria-Magyarország elleni izgatást a francia sajtó sem tartja időszerűnek. Mindenütt és nem utoljára Berlinben elismerik, hogy a keleti kérdésben Franciaország Európának becses szolgálatot teljesít, amennyiben politikáját teljes tekintettel a szövetséges Oroszországra, Ausztria-Magyarország iránt való elfogultságtól távol tartja. Az Echo de Paris levelezője ebből újmutatást nyerhetne magatartására nézve. Berlin nem az a hely, ahonnan osztrák-ellenes jelentéseket világgá lehetne kürtölni.

Legújabb híreink.

Az angol kormány elfogadta a bécsi külügyminisztérium javas-

latát, hogy a kormányok egymás között folytassák a tárgyalásokat. — Belgrádból jelentik, hogy alaptalan az a hír, mintha a minisztertanács határozata következtében György trónörökös külföldre fog utazni. A minisztertanács nem is foglalkozott a trónörökös utazási tervével.

KÜLFÖLD.

Vilmos császár és Bülow. A Matin berlini tudósítója táviratozza, hogy Vilmos császár és Bülow herceg között nagyon feszült a viszony. A történelmi nevezetességű potsdami találkozás óta a császár igen hüvösen viselkedik kancellárja irányában és kizárólag politikai kérdésekről beszél vele. Eddig minden évben karácsonykor a császár személyesen szokta megajándékozni Bülow herceget, de az idén elmaradt az ajándék, sőt az ünnepek alatt a császár nem is fogadta a kancellárt. Az udvarnál tornyosulnak a felhők és vihar készül kitörni Bülow herceg ellen, de a császár egyelőre nem nélkülözheti a kancellárt, míg a pénzügyi reform nincs megvalósítva.

Castro hível. Castro 500 hive Macurónál megakadályozta a kormánycsapatok partraszállását, melyek oda egy ágyunaszádon érkeztek. A négy óra hosszáig tartó harcban husz embert megöltek, hatvanat megsebesítettek. Az ágyunaszád egy szomszédos kikötőben szentet és legénységet vett fel fedélzetre és aztán visszatért a harc színterére.

Torre tábornok, aki Castro hiveit Macuróban vezényelte, egy kis csónakban Port of Spainba érkezett. Kijelentette, hogy igen nagy türelővel állott szemben, amiért is nem küzd tovább.

A keresztényszocialisták és a katonai kérdések. Az osztrák képviselőház keresztényszocialista pártszövetsége ma Lueger elnöklete alatt ülést tartott, a melyen a vezetőség valamennyi tagja megjelent a birodalmi tartományokból. A pártszövetség a következő határozatot hozta:

A keresztényszocialista párt komoly aggodalommal látja a katonai kérdések felszínre vetését és aggodalmát még növeli az a körülmény, hogy a közös kormány miniszterei formára és tartalomra nézve egyaránt szerencsétlenül megfogalmazott szövegi félhivatalos közleményeket bocsátanak ki. A keresztényszocialista párt rendíthetetlenül ragaszkodik a hadsereg egységéhez és azt minden módon szilárdan és könyörtelenül meg fogja védelmezni. A keresztényszocialista párt ragaszkodni fog programjához akkor is, ha Magyarországnak katonai téren engedményeket tesznek és programját valóra fogja váltani.

Az indiai reformok. Az indiai nemzeti gyűlés egyhangulag rezolúciót fogadott el, amelyben megelégedését nyilvánítja a javasolt reformok felett és elítéli a legutóbbi kihágásokat. A tárgyalások folyamán a gyűlés Morley államtitkár iránt való nagy hálájának tüntető kifejezést adott.

A francziák Marokkóban. Kazablankából jelentik, hogy egy 1200 főből álló francia csapat tegnap elindult, hogy a Sauja-törzs területének belsejében megfigyelő szolgálatot végezzen. D'Amade tábornok reméli, hogy ezáltal, tekintettel a Sauja-terület határán lévő különböző pontok küszöbön álló kiürítésére, a rend és nyugalom fenmaradását mozdítja elő.

A román tüzéség szaporítása. A veresku tábornok, román hadügyminiszter a kamara elé törvényjavaslatot terjesztett a hadsergnek öt új tüzezzreddel való szaporításáról. Az új tüzezzrednek fölállításának költségei csak a jövő évi költségvetésben fognak szerepelni.

A fitörök kamara ülése. A kamara mai ülésén elhatározták, hogy a trónbeszédre adandó válaszfelíratot az ország valamennyi községével közlik. Elnök ezután Dsahib képviselő ismert interpellációját olvastatja fel. Több képviselő hibáztatja, hogy az elnök házsabállyértést követett el azáltal, hogy a képviselők hozzájárulása nélkül az interpellációt napirendre tűzte. A Bairam-ünnep alkalmából a palotában rendezendő fogadás szertartásainak megbeszélésénél az a nézet jutott kifejezésre, hogy a szenátus és a kamara elnökét elsőbbség illeti meg a nagyvezér előtt, mert e törvényhozó testületek a legfőbb hatóságot képezik. Ezzel szemben az el-

nők és mások azt a nézetet hangoztatják, hogy a nagyvezér kivételes állást tölt be. Végül elhatározták, hogy az eddig szokásos szertartások mellett maradnak. Végül elhatározzák, hogy a szicíliai földrendés alkalmából részvétáviratot intéznek az olasz kamarához.

Csakugyan jön-e a békeség?

☉

A szépirodalmon nevelkedett elmék elég sűrűn szokták megállapítani, hogy a világ az utolsó században nagy lépéssel közeledett a békeség felé. Nagy írók, nagy poéták az emberek elé tárták a háboru borzalmait, mire az emberek megriadtak és némi gondolkodás után elhatározták, hogy az öldöklést ugyan nem hagyják abba véglegesen, hanem mégis ezentúl kevesebbet fognak háboruszkodni. Egy Tolsztoj, egy Hugó, egy Suttner, egy Veiescsagin — szokták mondogatni — többet tett a békéért, mint harmincz király és százharmincz diplomata.

Ezekben az állításokban némi túlzás van. Így például határozottan nem állhat meg az az állítás, mintha napjainkban nem verekednének annyit, mint századokkal ezelőtt. Az orosz-japán háborúban, mely alig tartott három esztendőig, több ember esett el, mint a harminczéves, hétéves, meg a százéves háborúban együttvéve.

A háborúk száma ma talán kevesebb, de a mostani harcok áldozatainak tömege sokkal nagyobb, mint a régi háborúké. De talán még az sem igaz, hogy ma kevesebb háboru lenne; igaz, hogy az ugynevezett civilizált nemzetek nem tépik egymást annyit — de a gyarmati háborukat elvégre szintén nem lehet tombola-játéknak nézni. Egy-egy kolónia „paczifikálása“ több emberéletet követel, mint valaha egy-egy honfoglalás vagy tatárjárás.

E mellett kétségtelen tény az, hogy a fegyverkezés növekedőben van. Nemcsak azok a nagy népek, melyeknél az ólom és a puskapor százados tradíció, nagyobbítják harci készségüket; így például a mi monarchiánk, ahol az ujonclétszám-emelés és az új ágyuk kérdése éppen most van napirenden; Oroszország milliárdokat harácsol össze, hogy tengeri és szárazföldi haderejét talpra állítsa; Németország matematikai tempóban erősíti regimentjeit; Franciaországban a mult héten szavazták meg az új tűzér-szervezetet; Olaszország erején felül erőlködik, hogy tömértelen embert legyen képes tűzvonalba állítani. Hanem azok a népek is belevetették magukat a militarizmus karjaiba, melyek eddig büszkén emlegették polgári mivoltukat. Anglia azon a ponton van, hogy általános hadkötelezettségre szorítsa fiait; az Egyesült-Államokban a Monroe-elvvel is hatalmasabb dogma ma Roosevelt jelszava, hogy csak azt az embert respektálják, aki nagy bottal jár; Belgium várakat épít; Hollandia hadihajókra szavaz meg milliárdokat; Románia öt új tüzérezredet állít föl; Bulgária hadseregét mintaszerűnek mondják, sőt még Monte-Carlóról is azt beszéljük, hogy nyolcz övel szaporította szárazföldi armádiáját.

Erős bizonyítékok ezek arra, hogy a béke gondolata sehol a föld pontján nem tudott gyökeret verni. (A japán katonát már ismeri az egész világ, a most öltözködő kinaik pedig majd megismeri holnap.) Ezzel szemben mindig azt az argumentumot szokták fölvonultatni, hogy hát a hágai békebiróság mégis csak valami és azt a békebiróságot mégis csak úgy kell tekinteni, mint az általános lefegyverezéshez való közeledést! Elvégre lehet ilyennek tekinteni, de nem több joggal, mint az ugynevezett béke-irodalmat. Ugy a békebiróság, mint a béke-litteratura egy maroknyi ember ideális óhajjának más-más formában való kifejezése. Megvolt ez az óhajlás minden időben és minden korban, csak hogy más változatban; s ez természetes is, ha elgondoljuk, hogy a háboru nem mindenkinek az érdekeit szolgálja. Akik érdekeit nem szolgálta, mindig tiltakoztak ellene. A hatalmat kezében fogó osztály azonban mindig rá tudta a maga vélekedését oktrojálni az összességre; s

ha nem is gondolkodtak vagy beszéltek az ő fel fogása szerint, de mindig a szerint cselekedtek.

De az a békebiróság is csak a háboru ügyét szolgálja. Ma a háboru igen sokba kóstál, ha tehát olyan konfliktus támad, mely nem éri meg a háborut, azt a bíróság elé viszik. (Régente ilyen esetben egyszerűen nem indítottak háborut — minden frázis nélkül.) De amikor a zsákmány megéri a czéczót, akkor sutba kerül Hága minden tartozékával együtt. Amíg zsákmány lesz, harc is lesz. A nemzetgazdák ezt úgy fejezik ki, hogy a népek gazdasági érdekeik biztosítására törekcsenek.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Mosonban Rauchbauer Károlyt, a függetlenségi párt elnökét egyhangulag községi bíróvá választották, aki kijelentette, hogy a tisztséget elfogadja. Este fátylasmenet és százötven terítékű banketet rendeztek a bíró tiszteletére. Az állami tanterület Gőndör Ferencz igazgató vezetésével tisztelt az új bíró előtt.

Fiumében ma választották a lemondott tiz bizottsági tag helyett a reprezentancában. Az autonóm párt és a szocialista párt jelöltjei között erős küzdelem folyt. Az autonóm párt tiz jelöltjét megválasztották, kik között kettő magyar és pedig Klein, az Adria főfelügyelője és Pieri állami tisztviselő; ezzel a magyarok a reprezentancában öt taggal vannak képviselve.

Debreczenben ma folyt le a városi törvényhatósági bizottság tagjainak megválasztása óriási érdeklődés mellett. A régi függetlenségi párttal ma újból összemerte erejét a városi párt, amely a legutóbbi polgármester-választásnál is legyőzte a függetlenségi párt hivatalos jelöltjét. A bizottsági tagok választásánál is a városi párt kerekedett felül. A negyvenkilenc tagsági helyből harmincznégyet nyert el a városi párt, amelynek a kilépő bizottsági tagok között csak tizenöt képviselője volt. Az új városatyák közt van Domahidy Elemér volt főispán, Erős Lajos református püspök, Kernhoffer József bankfőnök. Az új választással lényegesen megszorították a városi párt, a kereskedő és iparos városatyák száma. A függetlenségi párt bukását részint a zord időjárás okozta, amely a külsőségi választókat visszatartotta a szavazástól, részint pedig az a körülmény, hogy a Márton Imre függetlenségi pártelnökben bizalmát veszített polgárság nagy része tartózkodott a szavazástól. A győztes városi párt bankettet rendezett, amelyen lelkesen ünnepelte vezérét, gróf Degenfeld Józsefet.

Kecskeméten Gulner Gyula főispán elnöklésével közgyűlés volt, amelyen Kada Elek polgármester egy hozzáintézett interpellációra azt jelentette a városi takarékpénztár felállítására tárgyában, hogy ez a fontos kérdés a legközelebbi negyedévben a szervezeti szabályrendelet átdolgozása után annyival is inkább megoldásra jut, mert a takarékpénztár pénzügyileg biztosítva van. Alapul szolgál a lakosságnak mintegy négy millió koronát kitevő takarékpénztári betéte, amelynek tekintélyesebb részét valószínűleg a városi takarékpénztárnál fogják elhelyezni.

Dunaföldvárott tegnap kellett volna a bíróválasztásnak végbemenni. Megérkezett a választásra a paksi szolgabíró, Rásovsky Julián és egy csapat rendőr a rend fentartására. A szolgabíró Bodor György eddigi községi bírót kandidálta, de a választók egy nagy része Kozár József tekintélyes földművest szerette volna a bírói székre juttatni. A két tábor között megindult a harc, a szolgabíró és pártja a régi bíró mellett kardoskodott, a másik párt meg az új jelölt mellett. Iszonyu zaj és lármá keletkezett s már-már verekedésre került volna a sor, de a szolgabíró a csendőrökkel szétoszlatta a gyülekezetet. A szétoszlátás néhányszor ismétlődött, míg végre a szolgabíró, látva az izgatott kedélyhangulatát, a bíróválasztást elhalasztotta és visszautazott Paksra.

Mármarossziget város ma tartotta Szabó Sándor alispán elnökletével tisztújító közgyűlését, amelyen az eddigi tisztviselőket választották meg újjól.

A választásért a tisztikar nevében Szöllösy Antal kir. tan., polgármester mondott köszönetet a közgyűlésnek.

Székesfehérvár város törvényhatósága ma gróf Széchényi Viktor főispán elnökletével tartott közgyűlésen foglalkozott Debreczen városnak a Nezemere elleni feliratával, melyet a közgyűlés hozzászólás nélkül egyszerűen tudomásul vett.

Artistavilág.

A variéték, orfeumok, mulatók — vagy nevezék bárhogyan a tingli-tanglikat — ujabban lényegesen eltértek eredeti műsoruktól és mindjobban a színház felé fordulnak.

E változás okát részben a cabaret-k elterjedésének tulajdonítható. Ezek mindinkább belevitték a kisebb-nagyobb bohózatokot és operettekét, sőt egyfelvonásos drámákat is a tulajdonképpeni artista-műsorba, kiszorítva abból a megszokott „ attrakció ”-kat.

A másik okot abban látjuk, hogy az artista-égbolton nem tűnnek fel új csillagok és a régié fénye már halványulóban van. Nézzük csak az öles falragaszokat. Ha valmi szenzációkat akarnak hirdetni, még mindig a Cleo de Mérode, a Saharet, az Otero, a Tortajada nevével kérkednek.

A variéték igazgatói bejárják az egész világot, mert nem akarják az ügynökök által kínált macskát zsákban megvenni, — de ők is sokszor bedülnék mert a melyik artista Pétervároztól a közönség bálványja, esetleg Budapesten megbukik. Mert a drágasága nem riasztja vissza az élelmes direktort. A csakugyan vonzó, újszerű artistának megvan a „ piaci ára ” és ezt megéri, bármilyen magas legyen is az, ha tud „ házakat csinálni ”.

Maga a lehetőség nem elég, hogy artista világ-hírűvé legyen. A reklám a fő. Feltűnését óriási zajnak — ha mindjárt botrány-zajnak is — kell megelőznie.

Cleo de Mérode példátlan hírességét egy lejedelemhez — állítólag teljesen alaptalan — viszonyának köszönheti; Saharet tánczosnőt Lenbach mester festménye tette világhírűvé. Blondin — aki annak idején — a Niagara fölött kötélben ment végig és az öreg Schaffer — a „ Schaffer-dinasztia ” alapítója — a nálunk nemrégiben járt Schaffer Szilveszter apja, sokat tudnának erről beszélni.

Az akrobata-mutatványok hosszú évek fárasztó gyakorlatát teszik szükségessé. Az előbb említett Schaffer Szilveszter, aki egy személyben festő, akrobata, atléta, hegedűvirtuóz, már négy éves korában lovon ült, öt éves korában szabaduszó volt, mint hat éves gyerek száz lépésnyiről lelépte a futó nyulat.

A variétében fizetett gázsik magasak, de az artisták szeretik azokat túlozva a köztudatba kikürtölni. Elsőrendű akrobata-együttesekért 8—10.000 koronát fizetnek, jövevű humorista 6—8000 koronát kap, Cleo 40.000, Otero 50.000, Saharet ugyanannyi koronát — olykor többet is — huz. Severin gázsija nem sokkal csekélyebb. Ha valamelyik variété-szám közben, váratlanul, szenzációs sikert arat, a gázsí hirtelen felszökik.

Nagyon téves a közönség ama véleménye, hogy az artisták okvetlenül könnyelmű, ledér, tékozló népesség. Ellenkezőleg. Az artista érzi, tudja, hogy az ő pályája rövid tartamu. Az akrobatának, a tánczosnőnek tőkéje az izomereje, a rugékonysága. Ezt ki-mélni, ápolni kell. Átdorbézolt éjszaka után nem „ dolgozhatik ”. S amellet a vénségére is gondolnia kell. Takarékoskodik, hogy megpihenhessen.

A közönséget érdekli a variéték bevétele is. Átlag 50.000 koronába kerülnek havonként a személyi kiadások. A kiállítás, a reklám, az irodai kiadás szintén annyira tehető. Egészben tehát 100.000 koronára. Hogyan vehető be ez a rengeteg összeg, hogy a vállalkozó még hasznot is lásson? Egyszerűen úgy, hogy az összes tényezőknél egybe kell működniük: a variété-műsornak, a vendéglősnek, a ruhatárnak, a hirdetéses függönynek, a fotográfiaknak, az eladott programoknak.

A régi orfeumok ideje lejárt. A színészeti rész éppen annyi helyet követel a műsoron, mint az artista-mutatványok. Csak az a direktor boldogulhat, aki az idők ilyenén változását megérti és aszerint cselekszik.

Messina pusztulása.

— Ujabb részletek a délolaszországi földrengésről. —

— Távirati tudósítás. —

Az iszonyatos katasztrófáról, amely Dél-Olaszországra szakadt, még ma sem lehet tiszta képet alkotni. Annyi bizonyos, hogy a pusztulás sokkal nagyobb méretű, mint gondolták és az emberben és vagyonban való pusztulás fölér egy háboru veszteségeivel.

Leírhatatlan az a kép, amely a földrengés helyszínére érkezők elé tárul. Kéthasadt házak, rombadőlt paloták, főlszakadt utcák, mindenfelé holttestek, amelyek összeroncolt tagokkal, fájdalmasan eltorzult arcokkal hevernek a kőveken: ez ma Messina, a három nap előtt napfényben mosolygó olasz város. A romok között sápadtképi, elszánt emberek dolgoznak, hogy megmentsek, ami megmenthető, de a segítőcsapatokat alig lelkesíti a remény, hogy munkájuk eredményes lesz. Rémület és gyász az ur az elpusztult városon, amelynek romjai alatt ezrével lievernek holtan tegnapelőtt még reménykedő, dolgozó, szerető, életerős emberek...

Messina eltűnt a föld színéről.

Tűz, víz és a föld méhében dolgozó erők összefogtak és Messina — így jelentik a legújabb táviratok — teljesen eltűnt a föld színéről. Este érkezett meg az első hivatalos távirat a messzinai prefektustól, amely a következőket közli:

A katasztrófa minden képzelet fölülmúl. Messina majdnem teljesen elpusztult. Mintegy 12.000 ember életét vesztette. Lehetetlen az általános rémületet és zavart és az óriási pusztításokat leírni. Minden segítség elégtelennek látszik Sürgősen szükség van élelmiszerekre. A szerencsétlenség színhelye rettenetes látványt nyújt, miután a város különböző részein tűz is ütött ki, amely felett lehetetlennek látszik urrá lenni.

A hivatalos táviraton kívül érkezett egy csomó magántudósítás is. Mind képtelen pusztulásról számol be, csak a halottak száma változik minden jelentésben. Van tudósítás, amelyik száznegyvenezer halottról tud, van amelyik negyvenezeréről. E perczen teljesen lehetetlen, még csak megközelítőleg is meghatározni, hogy mennyi emberéletet követelt a földrengés.

A földrengés, mely Messzinát, Sziciliát és Calabriát elpusztította, úgy látszik a legrettenesebb katasztrófa volt, mely 1755 óta, amikor a földrengés Lisszabont elpusztította, a föld bármely pontján előfordult. Messzinából érkezett menekültek a katasztrófát Pompeii pusztulására emlékeztető színekkel írják le. Mialatt az emberek iszonyattal és rémülettel eltelve tolongtak az enyészetek szánt város utcáin és felülről gerendák, kövek és téglák, sőt egész erkélyek zuhantak le a menekülőkre, a tenger ezt olyan hangversenynyel kísérte, mintha ezer fenevadat szabadítottak volna ki. Az utcákon térdig ért a víz és mély sötétség borult rá a városra, melyet csak itt-ott világított meg az égő házak tüzfénye. De még a földrengésnél is rettenesebb volt a tenger rengése. Ötven méter magas vízszlop emelkedett ki a kikötő medenczéből, mely valamikor egy tűzhányóhegynek a tölése volt és rázuhant a mélyebben fekvő városrészekre. Az elegánsabb külvárosokat a hullámok egyszerűen elmosták. Egész nyári lakok összes lakóikkal együtt eltűntek, mert a tenger azt a területet, amelyen állottak, elnyelte.

Szemtanuk elbeszélése.

Pulco gyógyszerész, Messzinából Nápolyba érve a következőket beszéli:

— A gőzhajón voltam, mely már készen

állt az indulásra, hogy Reggioba menjen. Öt óra tíz perczkor dél felől heves szélroham jött, a föld dübörgött, a tenger megdagadt, de közvetlenül rá olyan gyorsan elapadt, hogy hajónk fenekét ért. Egyidejűleg egy óriási hullám felemelte a hajót és a kikötő-híd felé dobta. A hullámok maguk alá temették a pályaudvart és a kaszárnyát és sok katona a tengerbe fult. A városra sűrű köd ereszkedett. Szürkületkor kimentem a szárazföldre, de egy lélekkel sem találkoztam. Végre a rombadőlt palazetto mögött tizenegy félmeztelen katonára bukkantam, akik egy tiszt vezénylete alatt azon fáradoztak, hogy néhány eltemetett embert megmentsenek. Csatlakoztam hozzájuk, de hiába dolgoztunk, az eltemetett emberek már nem éltek. A „Triracia“-szálloda lobogó lánggal égett. Hogy hány ember maradt életben, nem tudom, semmi esetre nem több, mint 10—15 ezer és ezek mind éheznek. Az bizonyos, hogy a halottak számát több mint 50.000-re becsülik.

Egy messzinai menekült meséli: Lehetetlen leírni a rettenetes eseményt. A város óriási romhalmaz. Majdnem az egész lakosság életét vesztette. Csak néhány ezer polgár menekült meg. Az életbenmaradottak nyomorognak és ki vannak téve a téli idő viszontagságainak. Szivattyukra is szükség van a romok között pusztító tüzek oltásához. A pályaudvar is beomlott és valamennyi vasuti kocsi elpusztult. Az utcákat nem lehet felismerni. Az egyetem, a posta- és távirtdahivatal, valamint a többi középület eltűnt. A gáz- és vízvezetékek teljesen elpusztultak. Az első órákban a város minden segítség híján volt, miután a hatóságokat, csapatokat, őrségeket, orvosokat és gyógyszerészeket a romok eltemették. Az első segítséget egyes hajók matrózái nyújtották. Ez alkalommal különösen egyes kereskedelmi hajók legénysége dicséretreméltó hősiességgel tünt ki.

A „Tribuna“ egyik tudósítója Pizzóban a „Zaifo“ torpedóhajó tisztjeit, akik a kritikus pillanatban Messina előtt állomásoztak, tapasztalataikról meginterjúvolta. Elbeszélésük szerint 5 óra 30 perczkor a tenger fenyegetően hulláman kezdet, úgy, hogy a hajókat ide-oda vetette. Mindjárt utána óriási hullám csapott a szárazföldre, elpusztította a partokat. Az Andrassy nevű magyar csomagszállító gőzös horgonykötelének elszakadása következtében más hajókhoz ütődött, mílalt utóbbiak megrongálódtak. A hajógyárak elpusztultak és a part rövid idő múlva telve volt romokkal. A „Zaifo“ 8 matróza partra szállt és résztvevett a mentési munkálatokban. Látták, amint megmenekült feyenczek bankokban és üzletekben fosztogattak. Egy angol hajó legénysége megmentett egy családot és öt más egyént kimentett egy égő házból.

A „Matino“ montealeonei tudósítójának beszélt egy utas, aki a katasztrófa beálltakor egy kempion Messzina körül tartózkodott: Hirtelen földlökés után, amely a hajót is megrázta, a városra, amely az imént még ki volt világítva, mély sötétség borult és sűrű füstgomoly burkolta be. Egyidejűleg tűz keletkezett. A városháza vezető utca az első pillanatban romokkal volt tele.

A „Seccolo“ tudósítója ezt telegrafálta Messzinából:

Messzinát a földrengés egyenlővé tette a földdel 160.000 lakosa közül legfeljebb ha 12.000 menekült meg s így a katasztrófa 148.000 emberáldozatot követelt.

A királynak ama küldöttséggel való beszélgetéséről, mely őt a pályaudvaren fogadta, azt jelentik, hogy a király Chimisiri képviselő beszédét a szavakkal szakította félbe:

— Ne bolondozzon!

A Monteballon megmenekültek közt egy asszony is van, aki egy szál ingben lüktött a földrengés

géskor a hajóra és kezdetben semmire sem emlékezett. Később magához tért rémületéből és a következőket beszélt el: Én és fivérem még aludtunk, mikor ablaksörömpölés riasztott föl álunkból. A következő pillanatban kizuhantam ágyamból. Félig meztelenem rohantam az utcára és fivérem utánam. Láttuk, amint a legnagyobb házak egymásután omlottak össze, akár csak a kártyavárak és rémületes volt a dübörgés. Térdig vízben gázoltunk. Egyszerre azon vettem magamat észre, hogy fivérem elmaradt tőlem. Kétségbeesetten kiáltoztam nevét, de többé nem láttam.

Utasok, akik a katasztrófa idején Palermóból vasuton Palmiba igyekeztek, végigszenvedték a vonaton a borzalmakat. Ezek között volt Celalti képviselő is, aki így mondta el élményeit:

— Mikor vonatunk Rozarnóba ért, az állomás közelében kétségbeesett segélykiáltásokat halottunk. Magunk is furcsán éreztük magunkat a vasuti kupében, egy himbálózott kocsin, mint-ha hajó fedélzetén lettünk volna nagy viharban. Folytattuk utunkat Gicia-Tauro felé. Jóval az állomás előtt hirtelen megállott a vonat. Rémületes futottunk az ablakokhoz és láttuk, hogy egy ember vörös zászlóval integet. Az állomásfőnök volt. Halotthalványan figyelmeztette a mozdonyvezetőt, hogy a földrengés valószínűleg megrongálta a vasutvonalat. Vonatunk mégis tovább ment Palmi felé egészen lassan. Sohasem felejttem el azt a jelenetet, amikor Palmiba érkezünk. Az állomáson egy őrjögő ember futkosott és ezt kiáltotta:

— Mit kerestek itt? Palmi nincs többé! Vétkeinkért megbüntettet az isten és elevenen eltemetett!

Egy másik férfi holt gyermekét vitte karján és kétségbeesetten siránkozott:

— Palmiban mindenki meghalt.

A „Terapia“ gőzös, a Norddeutscher Lloyd hajója ma reggel ért Nápolyba Messzinából és Hein kapitány egy újságírónak rettenetes részleteket beszélt el a vigasztalan nyomoruságról.

— Még mielőtt hajónk a tengerszorosba ért, bárkák és csónakok százai hemzsegték körül és az emberek víztől és éledeleltől könyörögtek. A tengerpart mentén egyetlen község vagy falu nem maradt meg, minden elpusztult. Messzinában a tenger felől a házak homlokzata még áll és eleinte azt hittük, hogy nem is volt olyan nagy a pusztulás. A kikötőtől jobbra egy szabad téren borzasztó látvány tárult szemünk elé: Ott rakták halomba a holttesteket. Amikor hajónk a kikötőbe ért, szivettépő jajgatás volt hallható. Én és gróf Ogghausen a hajó személyzetéből egy csapatot állítottunk össze és eleséget vittünk a partra. Egy szempillantás alatt széteszedtek mindent az éhező menekültek és mi láttuk, hogy segíteni nem tudunk. A város csupa rom. Az amerikai konzul egész családjával odaveszett. A német konzul felesége súlyosan megsebesült. Könyökén kettétörtött a karja, de valószínűleg agryázkódást is szenvedett. Dr. Lehmann hajóorvos és dr. Leiter kisasszony, aki hajómon volt, bekötötték a súlyos sebesülteket. Sajnos, nagyon kevesen maradtak életben, mert a földrengés álmában lepte meg Messina lakosságát. Ötvenegy német menekült meg. A „Terapia“ hatszázhusz menekültet szállított Nápolyba, köztük száz könnyebben sebesült és tíz súlyosan sebesült van. Az „Admiral Makarow“ orosz gőzös háromszázhatvanöt sebesültevel jött Nápolyba. Utközben nyolczan meghaltak. Az aostai hercegnő a sebesülteket meglátogatta a „Terapián“ és a „Makarow“ fedélzetén.

Egy magasrangú tengerésztsist azt mondta egy bécsi lap tudósítójának, hogy a kormány az eddigi hivatalos jelentéseken kívül a katasztrófa színhelyéről nem kapott híreket a politikai hatóságoktól Reggióból és Messzinából, tehát teljesen tájékozatlan a kár nagysága és az emberáldozatok száma felől. Hozzávetőleg Messzinában a lakosság fele vagy meghalt, vagy súlyosan megsebesült. A halottakat megszámlálni lehetetlen. Legnagyobb részük még a romok alatt van, vagy a tengerszorosban pusztult el a bárkákban. A hullámverés százával sodorta el a menekülőket a tengerpartról és százával veti partra a dagály a holttesteket. Csak a népszámlálási lapok átvizsgálásából lehetne majd nagy soká megállapítani a halottak számát, de a városháza émiletei Palmiban, Reggióban, Messzinában és

Bagnarában összedőltek, a tűz elpusztította a romokat, minden okmány megsemmisült és évek fognak eltelni, míg a közigazgatás helyreáll.

Egy utas, aki vasuton ment Palmiba, így mondta el a szörnyű katasztrófát: Vasárnap este indultam el gyorsvonaton Nápoly felé. Az első földrengést 5 óra 45 perczkor éreztük Trefeánál. Előtte azt hittük, hogy a sinen valami nagyobb kődarab vagy gerenda volt, de hamarosan megtudtuk a valóságot. A mezőkről csapatostól rohant a nép és jajgatásuk hozzánk is elhallatszott. Vonatunk lassan ment tovább Palmi felé. Mikor hajnalodott, már nagy távolságból láttuk, hogy a város rombadőlt. Az állomás tele volt félig mezitelen menekültekkel, akik a környékről odacsődültek. Csak halálról, sebesültekről, pusztulásról beszélt mindenki, rokonait és barátait siratta. Palmiban egy kis csapat katoná hősiesen viselkedett. Szörnyűség volt hallgatni az állomáson a jajgatást. Beszéltek, hogy egy katonát a földrengés után egy házból, amely összedőlt, egy asszonyt cipelt ki két gyermekével s mikor az utcára ért velük, a még megmaradt fal rájuk omlott s valamennyiüket eltemette.

Vonatunk tovább indult Bagnara felé. Ut közben három alaguton mentünk át, mert féltünk, hogy azok is beomlottak. Bagnarában minden elpusztult, egyetlen ház sem maradt meg. Az állomásig hallatszott a sebesültek jajveszékése. Csak néhány karabiniéri dolgozik emberfölötti erővel a sebesültek elszállításán. Asszonyok, gyermekek és férfiak örvöngve futkostak az állomáson. A vasuti kocsiából látszott a lángban égő Messina.

Reggio di Kalábria pusztulása.

Reggio di Kalábriából még mindig nem érkeztek részletesebb hírek. Az a remény, hogy ez a város nem szenvedett annyira, mint Messina, egyre jobban foszladozik. Valószínűnek látszik az a föltevés, hogy a hatalmas vízszlop a városnak alacsonyabban fekvő részeit teljesen elpusztította. A Szaffo hadihajó parancsnoka azt jelenti, hogy a tenger egyszerre hatalmasan dagadni kezdett s alig egy pillanat alatt tíz méter magas hullám hömpölygött a rakodópart felé, a következő pillanatban pedig az egész kikötő tele volt hajóroncsokkal. Az Adria „Andrássy” hajóját csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudták megmenteni, miután előbb egy torpedóhajóval összeütközött s az utóbbit súlyosan megrongálta. A városból fekete porfelhők tödültek a tenger felé.

Reggio di Kalábria vesztét főleg a tengerrengés okozta. Egy óriási hullám Reggio di Kalábria alsó részét alig egy-két pillanat alatt elpusztította. A prefektúra, a kaszárnyák, a via Plutina mentén levő összes házak, a korzó valamennyi épülete elpusztult. A messinai prefektus jelenti, hogy a földrengés a város kétharmadát rombadöntötte. A halottak megszámlálhatatlanok. Számos utcában tűz pusztit. A helyzet gyors segítséget követel. A messinai katonák több ezer asszonyt és gyermeket Katániába szállítottak.

Egy földmivelő, akinek sikerült a várost elhagyni, azt jelenti, hogy reggel hatodfél órakor a csatorna felől tompa morajjal egy sok méter magas hullám szédítő gyorsasággal hömpölygött a város felé; a templomok, a paloták és a házak alig egy pillanat alatt összedőltek.

Reggio di Kalábria prefektusa, aki másként hangzó hírek ellenére sértetlen maradt és ideérkezett, beszéli, hogy Reggio di Kalábria a földrengés következtében teljesen elpusztult. A katasztrófa ezrek életébe került. A prefektúra és a többi kormányépület beomlottak. A vidék más községeiben is nagy kárt tett a földrengés.

Az elmerült Reggio szomszédságában levő Cerace nevű kis városka csendőroriáratának parancsnoka jelenti, hogy azt a néhány embert, aki Reggiohól elmenekült, a községbeli házakban helyezték el. Valósággal örvöngenek, az asszonyok sírógörcset kaptak s akárhányan mintha elvesztették volna emlékezőtehetségüket. Egy kereskedősegéd, aki a Via Plutinán volt alkalmazva és sértetlenül menekült meg, a következőket beszéli:

— Olyan hittelen történt minden, hogy csak arra emlékszem, hogy a földrengéskor minden

rombadőlt, csak a székesegyház tornya maradt meg. Láttam, amikor az is inogni kezdett és hatalmas robajjal zuhant le. Az irtózatos lármánál is félelmetesebb volt a harmadik földrengés után beállott halálos csönd. Futottam, a merre láttam, egyszer aztán megállottam és visszanéztem, de nem láttam semmit, Reggio fölött sűrű porfelleg terült el.

Reggio prefektusa, akit elveszettek hittek, megmenekült és most Katanzáróban van.

— Csodával határos, hogy megmenekültem — így beszélt el a prefektus a történeteket. — Alighogy elhagytam a prefekturát, az épület bedőlt és elpusztult az egész városnegyed is köröskörül a kikötőig. Csak Pesaretto Reggio Campi, az új városrész maradt meg, amely a legmagasabb ponton épült. Az ősrégi kastély összeomlott, a székesegyház tornya a haranggal a papnevelő intézet fedelére zuhant és maga alá temetett mindenkit, aki ott volt. A püspöki palota is rombadőlt, a püspök maga is a romok alatt halt meg. A bedőlt kaszárnyák falai alatt százával veszttek oda a katonák. A városházából kő kövön nem maradt. A halottak számát még csak megközelítőleg sem lehet megállapítani. Akik életben maradtak, a szabad mezőn tanyáznak étlen-szomjan és nyomoruságuk leírhatatlan.

A Messagero catanzarói jelentése szerint éjfélig nem lehetett Reggio di Calabriával helyreállítani az összeköttetést. Attól tartanak, hogy utóbbi hely sorsa még szomorubb Messzinánál. Reggio prefektusa beszéli, hogy nagy nehezen sikerült a beomló prefekturából menekülnie. A város közepe romokban hever. Csak a város magasabb részén fekvő villák maradtak sértetlenek. A kastély, a liceum épülete és a gyönyörű székesegyház romokban hevernek. A szemináriumnak mindenik növendéke életét vesztette. A kaszárnya is beomlott és a katonák százeit temette romjai alá. Reggioi menekültek elbeszélése szerint a borzasztó katasztrófának igen nagyszámú áldozata van.

A vidék veszedelme.

Katániában a dóm és az Immakulata-templom annyira megrongálódott, hogy minden pillanatban várják összeomlását. Coniból jelentik, hogy ott a katasztrófa sokkal borzalmasabb volt, mint 1905-ben, mert akkor csak száz emberélet pusztult el, míg ellenben most ötszáz az elpusztult emberek száma. Katániában több száz ember Szent Agata ereklyéjével ünnepi körmenetben vonult végig a város utcáin; egy hatalmas hullám mindnyájukat megragadta és elnyelte. Sok embert, akik a templomokba és a kápolnába menekültek, katonák kergettek ki onnan. Az összes templomok és kápolnák összeomlottak.

Palmiban eddig háromszáz holttestet húztak ki a romok alól. Attól tartanak, hogy még háromszáz van alattuk. Bagnaróban a halottak száma ezer. Majdnem valamennyi ház elpusztult.

Palermóban tegnap este hét óra harmincz perczkor rövid ideig tartó újabb földrengést érezték. A lakosságot rémület fogta el és szentképekkel kezében jár az utcán.

A Corriera D'Italia Morabito miletói püspöktől, ki Palmiba sietett, hogy a szerencsétleneknek segítséget nyújtson, a következő táviratot kapta: Palmiba érkezve, a kikötőt elhagyottan és a várost romokban találtam. A veszteség mérhetetlen. Az esős időjárás még fokozza a katasztrófa súlyát. A romok alól eddig több száz halottat húztak ki, a holttestek nagyrésze azonban még a romok alatt van. Lencinara, Santa-Eufémia és Sinopoli helységek is elpusztultak és épp oly gyászos a képiük, mint Palminak. Küldjétek csapatokat segítségül, kenyeret az éhezőknek és íát, hogy az életbenmaradottaknak, kik a város romjai közt bolyonganak, hajlékot építhessünk. Segítsétek!

A Tribuna külön kiadásban jelenti: Palmiban 425 halottat és számtalan sebesülteket húztak ki a romok alól. Nem tudni, vajon vannak-e még további áldozatai is a katasztrófának. A lakosság szabad ég alatt tanyáz és sem ruhája, sem élelmiszere nincs és így a legnagyobb nyomor élé néz. Bagnarában 1000. Santa-Eufémiában 1500. Seminarában 400. Castellaceban 16, Politenában 4, Cinque Fronteban 4 és Opidóban 7 halottat számláltak össze. Gerace Marinában tegnap is-

mét földrengés volt, amely a templomnak megálló falait döntötte le.

A Tribuna jelenti Monte-Leoneból: Közvetlenül a földrengés után óriási hullámok zuhantak Reggioira és a Corzo Garibaldi-ig terjedő városrészt teljesen elárasztották. A házak az első emeletig víz alá kerültek. Az összes olajfásparkokat a hullámok a tengerbesodorták. A földrengés hatása Reggioiban épp oly borzasztó volt, mint Messinában. Gázrobbanások a házban borzasztó pusztítást okoztak. A halottak számát eddig teljes bizonyossággal megállapítani nem lehet, de valószínű 1800-nál nagyobb. Nagyszámú utas várt a földrengés pillanatában egy vonat indulására, kiket a pályaudvar leomló falai temettek el. A vasuti pályatest 18 kilométernyire elpusztult. A reggioi összes pályaudvarokból csak romhalmaz maradt. Óriási vihar pusztit. Egy torpedó-naszád, mely kenyeret hozott Messina felé, kénytelen volt a santa-venerei kikötőbe menekülni.

A mentő akció.

Egész Olaszország mély gyászban van. A tözsdék és színházak zárva vannak. Mindenütt segítőbizottságok alakulnak. Az ország minden részében, különösen Palermóban és Katániában orvosok és polgárok vesznek részt a segítő-akcióban. Számos községből a tüzoltóság, valamint csapatok érkeznek Messzinába és Reggio di Kalabriába, ahol a mentést szervezik. Mindenfelől részvétáviratok érkeznek, a melyek segítséget jelentenek be.

Rómában ma központi bizottság alakult, amely határozni fog az összegekről, amelyeket a magán- és közjótékonyok a messzinai áldozatok számára rendelkezésre bocsátott. Az aosztai herczeg elnökölésével továbbá segítő-bizottság alakult a szenátus és a kamara elnökéből, a hadsereg és tengerészet vezérkari főnökéből, Róma polgármesteréből, a Vörös Kereszt Egyesület és a sajtó-szövetség elnökeiből, az olasz bank vezérigazgatóiból, a közegészségügy, valamint a polgári közigazgatás vezetőiből.

A segítő csapatok, amelyeket a hadügyminisztérium és a vörös kereszt a katasztrófa helyeire küldtek, elégteleneknek bizonyultak. A szerencsétlenség területe oly óriási, hogy sem menteni, sem a holttesteket a romok közül kiszedni nem tudják. Messzina legnagyobb része és a külvárosok óriási romhalmokká változtak át. A mentő-munka azért is nagyon lassu, mert a mentőknek lépten-nyomon attól kell félniök, hogy a még álló, de összevissza repedezett házak előttük összeomlanak és őket is eltemetik. Sehol sincsen elég orvos, hogy a szerencsétlenül jártak sebtét bekötözze. Kötöző szerben is igen nagy a hiány és helyiségek sem állnak rendelkezésre, amelyekben a sérült embereket el tudnák helyezni. A legutóbbi hírek azt jelenti, hogy mindenütt halomszámra fekszenek a holttestek és legtöbbször személyük megállapítása nélkül tömeges sírokba fektetik a temetőben és a temető körül. Nagy a veszedelem, hogy az utcákon fekvő holttestek fölözése következtében járványos betegségek fogják a még megmaradt lakosságot megtizedelni. Messzina környékén sok ezer ember bolyong, akik örültek módjára menekültek a városból és most nem mernek oda visszatérni. Több ezer menekült, akik rémülve rohantak a kikötő felé, hogy az ott lévő hajókra juthassanak, az óriási hullámok a tengerbe sodortak. Rómában számos középületre és magánháza gyászlobogót tűztek ki és a város népe is szomorú hatást tesz a nézőre. A táviró-hivatalokat százával ostromolják az emberek, akik táviratokat akarnak föladni, vagy távirati értesítést várnak.

A római bankok a calabriai és szicíliai inségeknek összesen egy millió lírát adtak és Olaszország valamennyi városában megindult a gyűjtés.

Ferencz József 50.000 frankot adományozott a délolaszországi katasztrófa áldozatai javára. Bécsben bizottság alakult a délolaszországi katasztrófa áldozatainak felségítésére s a bizottság élén báró Aehrenthal közös külügyminiszter áll.

Dr. Lueger polgármester Avarna herczeg nagykövethöz levelet intézett, amelyben kéri, hogy az olasz kormányak tolmácsolja legmélyebb részvétét és 20.000 lírát ajánl fel a katasztrófa által sújtott lakosság számára.

A berlini városi tanács holnapi ülésén Kürschner főpolgármester indítványozni fogja,

nogy a tanács szavazzon meg 20.000 márkát az olaszországi katasztrófa inségesei számára.

Morgan Pierpont 50.000 frankot adományozott a katasztrófa áldozatainak segélyezésére.

A Stura és Ancona gőzösök katonasággal Messinába indultak. A Marguerita gőzöst 300 sebesülten Messinából Palermóba várják.

A hadügyminisztérium parancsára ma este a Taormina gőzös 2500, a Campania gőzös pedig 2000 ágygyal Génuból Messinába, illetve Reggioba indult.

Több olasz kikötőből hadi- és kereskedelmi hajók indulnak élelmiszerekkel, ruhákkal és egyéb szükségleti cikkekkel a katasztrófa színhelyére. A közjótékonyok vetélkedve igyekeznek a nyomoron enyhíteni. Közhatalóságok, bankok és magánosok felülmutatják egymást az adakozásban. A kormány Giolitti miniszterelnökkel az élén állandóan permanenciában van. A segítő-akciókat a belügyminiszter személyesen vezeti. Mindenütt segélybizottságok alakulnak és mindenki felajánlja segítségét. A lapok folytonosan külön kiadásokat adnak, melyeket a lakosság mohón olvas.

A gráci községtanács mai ülésén elhatározta, hogy az olaszországi katasztrófa károsultjainak javára 1000 koronát adományoz.

A király Messinában.

A „Vittorio Emanuela“ páncélos a királyi párral ma reggel kilenc órakor Messinába érkezett és az itt horgonyzó hajók díszlövészekkel fogadták. A király azonnal partraszállt, miközben megrendítő jelenetek játszódtak le. A király egelőbb az itt horgonyzó olasz, angol és orosz hajók matrózainak hősi és önfeláldozó tevékenységeikért fejezte ki háláját, majd jelentést tettett magának a mentési munkálatokról. Orlando és Bertolini miniszterek kíséretében a király megsejmelte a várost. A királyné ezalatt felkereste a hajókon levő sebesülteket és vigasztalni próbálta őket. Este a király Reggio di Calabria utazik.

A részvét.

Egész Olaszország mély gyászban van. A tözsdek és színházak zárva vannak. Az összes európai és amerikai államokból érkeztek részvétkifejező táviratok Tittoni külügyminiszterhez. A művelt világ részvéte sietve jelentkezett, hogy osztozzék az Olaszországot ért mérhetetlen csapás gyászában.

Justh Gyula, a képviselőház elnöke francia nyelven a következő táviratot intézte az olasz képviselőház elnökéhez:

Mélyen meghatva a rettenetes szerencsétlenségtől, mely a királyság déli részét érte, a magyar nemzet, melyet az igaz rokonérzés számtalan kötetelke fűz az ön vitéz nemzetéhez, mélyen elszomorította a végzetes katasztrófa és mély és élénk rokonérzéssel van eltelve oly súlyosan megpróbált testvérei iránt. Én, elnökur, a magyar képviselőház szimpátiáját és meleg részvétét fejezem ki önnek s kérem önt, fogadja nagyrabecsülésem kifejezését.

Justh Gyula

a magyar képviselőház elnöke.

Justh Gyula, a képviselőház elnöke ma délelőtt az olasz képviselőház elnökéhez intézett részvétáviratára a következő sürgönyi választ kapta:

Justh Gyula képviselőházi elnök ö excellenciájának,

Budapest.

Lenélénkebb hálánkat fejezem ki azokért a rokonszenves testvéri érzelmekért, amelyekkel a magyar képviselőház részvesz a mi mély konsternációinkban. A mi irtóztatón megsejbbzett népiünk mindenkor emlékében fogja tartani a magyar nép barátságának tanubizonyosságát, melyet ön oly mély rokonérzettel kifejezni kegyes volt.

Marcora,

a képviselőház elnöke.

A fiemei kormányzó ma megjelent az olasz konzulátuson és kifejezte részvétét a dél-olaszországi szerencsétlenség felett.

Báró Bienert osztrák minisztereinek ma megjelent az olasz nagykövetség palotájában és az

osztrák kormány nevében részvétét fejezte ki a legutóbbi földrengés okozta katasztrófa alkalmából.

A pápát megrendítette a messzinai érsek tragikus vége és aggasztja a papság sorsa. Táviratilag utasította Luialdi bibornokot, hogy Palermóból nyomban Messzinába siessen. A pápa környezete szerint a szent atya rendkívül izgatott. A „Corriere d'Italia“ félhivatalos vatikáni jelentése szerint a szentszék, dacára szorult anyagi helyzetének, segítséget fog nyújtani az áldozatoknak. A pápa megbizta a palermói érseket, valamint a catanzarói és miletoi püspököt, hogy tolmácsolják atyai részvétét a sujtott vidékek lakosságának és küldjenek jelentést a szerencsétlenség részleteiről.

A bolgár kormány és a nemzet nevében a külügyminiszter táviratot intézett Tittoni külügyminiszterhez, melyben őszinte részvétét fejezi ki azon nagy szerencsétlenség alkalmából, amely a Bulgária által oly nagyrabecsült Olaszországot érte.

A román parlament részvétét fejezte ki az olaszországi földrengés alkalmából. A kormány szintén küldött részvétáviratot Rómába.

A bécsi Konkordia írók és újságírók egyesületének elnöksége mai ülésén elhatározta, hogy részvétáviratot intéz az olaszországi sajtóhoz, továbbá, hogy a közeljövőben hangversenyt rendez az inséges déloaszországi lakosság segélyezésére.

Adria-gőzösek veszedelme.

Az Adria Tengerhajózási Részvénytársaság négy hajója: Buda, Zrinyi, Matlekovits és Andrássy, időzött a földrengés zónában. A társaság ügynöke, aki sértetlenül menekült meg a pusztulástól, Palermóba sietett, ahonnan táviratban tett jelentést az igazgatóságnak. Ma reggel érkezett meg Fiumébe az első sürgöny, amely így szól:

Az elmúlt éjjel Messzina földrengés következtében teljesen rombadólt. A földrengés mellett erős tengerréngés is volt. Számtalan helyen tűz ütött ki, úgy, hogy az egész város lángborult. A kikötői part elsüllyedt. A közénraktárak (amelyek között az Adriának is egy nagykiterjedésű közénraktára van a kikötő belső részében) romokban hevernek. A lakosság nagyrésze életét veszítette. Az Adriának Matlekovits nevű gőzöse, amely a szerencsétlenség pillanatában a kikötőben horgonyzott, szerencsére nem sérült meg. A hajót a prefektúra intézkedésére, sebesültek szállítására használják fel. Az Adria egy másik hajóját, a Nagy Lajost a tengerár a partra sodorta. A hajó léket kapott. A sérülést buvár vizsgálta meg, majd a gőzös a biztos révet nyújtó Palermóba ment. A tenger a partokat felszakította és egész utcákat vízzel öntött el. Az Andrássy nevű gőzös Lasaretto mellett zátonyra jutott. A Matlekovits ment segítségére és miután a zátonyról sikerült levontatnia, az Andrássy is Palermóba igyekezett.

Egy második jelentés szerint az Adria-Társaság messzinai ügynökségének épülete is rombadólt. A társaság tisztviselői, valamint a hajók személyzete sértetlenek maradtak, amiről az Adria fiemei igazgatósága táviratilag értesítette a hozzátartozókat.

A városok ujjaépítése.

Portis tanár, a római egyetem geológusa, teljességgel képtelenségnek mondja, hogy a földrengés által elpusztított városokat a régi helyükön építsék föl újra, még hozzá ugyanazon építési rendszer alapján. Épp úgy Calabriában, mint Szicília keleti részén vannak veszélytelen területek, amelyek a tudomány előtt is ismeretesekek. Kizárólag, vagy legalább is túlnyomólag ezeket a helyeket kell a fölépítésre használni. Másrészt csak könnyű faépítményeket szabad emelni.

A katasztrófa oka.

Palazzo egyetemi tanár, a római geológiai intézet igazgatója, a földrengésről a következőket mondja: Calabria — szeizmológiailag beszélve — még egészen új földterület, még nem szilárdult meg kellőleg és ezért állandóan ki van téve az alsó földretegek csuszamlásának, mi által az ugynevezett tektonikus földrengések állanak elő. Calabria azon a területen van, amelynek törésvonalát Szuez tanár megállapította. A vonal ivalaku és Calabria alatt

haladva, Messzina felé megy és az iv középpontja a Lipari-szigeteknél lehet. De más küllőszerű rengési irányok is szelik Calabriát, a Tirrheni és a Jóni tengerek felől. Következésképp tehát ezek a tektonikus rengések mindaddig ismétlődni fognak, amíg a kritikus földterület alsó rétegei teljesen kiegyenlítődve, az alsó üregeket betöltik.

Egy római hírneves geológus véleménye szerint a Liguri tenger alatt vulkán nyílt meg s az okozta a kolosszális hullámvérést. A földrengés előtt a tenger a parttól 3—400 méternyire visszahúzódott, aztán rettenetes robajjal indult a víz a partok felé.

Legújabb hírek.

A Pica torpedónaszád parancsnoka táviratozza, hogy hasztalanul keresték Passino tenger-nagyholttestét, nem lehetett ráakadni. A messzinai helyőrség katonái közül nagyon kevesen maradtak életben.

Nápolyba ma érkeztek Messzinából az első menekültek s azt mondják, hogy legalább 70.000 a halottak száma. Nincs orvos és ápoló, pedig a sebesültek állapota siralmas és számuk légió. Ponyvákba takarják a sebesülteket s úgy viszik a sátrakba, amelyeket kórházaknak használnak.

A földrengés következtében beomlott Trinacria-hotelben a katasztrófa idején 160 vendég volt, köztük kilenczven angol és negyvenhárom német. Legnagyobb részük nászutas.

Messzinai hírek szerint a tüzvész még most is tart. A közlekedés a városban majdnem egészen lehetetlen, mert az utakat óriási romhalmazok borítják, melyek alatt a lakosságnak majdnem fele van eltemetve. A helyőrség tisztjeinek és legénységének kétharmad része hiányzik. A kerületi orvos meghalt, a katonai kórház igazgatója is megsebesült. A vízvezeték főcsöve megrepedt. Angol és orosz matrózok hősi önfeláldozással dolgoznak az áldozatok megmentésén. Hasonlóan megrendítő hírek érkeznek Reggioból. A Napoli páncélos a reggioi kikötőben vetett horgonyt, hogy a mentésben közreműködjön.

A Vincenzo Florio gőzös számos menekülten, köztük a 3 műszaki ezredhez tartozó 8 katonával Nápolyba érkezett. Ezek elmondták, hogy az ijedtség első percei elmulván, hadnagyuk segélycsapatot szervezett. Több sebesülteket huztak ki a romok alól. A munka óriási nehézségek közt, pataköz esőben folyt. Különösen ásószközők hiányát érezték. Sikerült 25 gyalogos katonát megmenteni, kiket a Santa-Maria kaszárnya romjai temettek maguk alá. Néhány órával a katasztrófa után orosz hajók kötöttek ki, melyeknek partraszállt legénysége kenyert, élelmi szereket és ruhákat osztogatott. A matrózok Giardino Publicoban a legnagyobb tüzvész idején 300 sebesülteket hoztak ki a lángok közül. A Vittorio Emanuele nevű hajón utazó királyi pár utközben dróttalan táviró utján kapott több ízben értesítést a sebesültek számáról és állapotáról.

TÁVIRATOK.

Meghosszabbított kereskedelmi szerződések.

Bukarest, december 30. A román kamara megszavazta a Törökországgal való kereskedelmi szerződés meghosszabbítását, valamint a Spanyolországgal kötött kereskedelmi meg egyezést.

Belgrád, december 30. Gróf Forgách osztrák-magyar követ és Milovanovics külügyminiszter közt ma délután jegyzékváltás folyt, mely a monarchia és Szerbia közti ideiglenes kereskedelmi szerződés tartamát 1909 márczius 31-ig meghosszabbítja.

Osztrák-magyar német szerződés.

Berlin, december 30. A külügyi hivatalban ma cserélte ki Schön államtitkár Szögyény-Marich osztrák-magyar nagykövettel az ez év november 17-én Ausztria, illetőleg Magyarország és Németország között az ipari jogvédelemre vonatkozó egyezmény ratifikáló okiratait. Az egyezmény hatálya 1909 január 1-ével kezdődik.

Az algiri határ kiigazítása.

Páris, december 30. Mint félhivatalosan jelentik, Clémenceau miniszterelnöknek Baillaud és Liauley tábornokokkal folytatott tanácskozásában az algiri határ közelében levő marokkói terület néhány pontjának kiürítése is fejtegetés tárgyává tétetett. Ez az intézkedés bizonyos megfelelő biztosítékok ellenében történnék meg, amelyeket Franciaország Fezben a kormánytól kapott volna.

Közgazdasági táviratok.

Newyork.	decz 30.	decz. 29.
Buza	locobuza 108 ¹ / ₂	109 ¹ / ₂
	decemberre 108 ¹ / ₂	109
	májusra 110 ¹ / ₂	111
Tengeri	decemberre 67 ³ / ₄	65 ³ / ₄
	májusra 67 ³ / ₄	66 ³ / ₄
Csikagó.		
Buza	decemberre 100 ³ / ₈	100 ¹ / ₂
	májusra 105 ³ / ₈	106 ¹ / ₄
Tengeri	decemberre 56 ¹ / ₄	56 ³ / ₄

New-York, decz. 30. Gyapot New-Yorkban helyben 9.15 (9.20 tegnap), gyapot januárra 8.50 (8.55), gyapot márcziusra 8.62 (8.64), gyapot New-Orleansban helyb. 8¹/₁₆ (8¹/₁₆), petroleum stand white Filadelfiában 8.45 (8.45), petroleum Raffined in Cases 10.90 (10.90), petroleum Credit Balances at Oil City 1.78 (1.78).

Csikagó, decz. 30 (Zárlat.) Zsir decemberre 9.30 (tegn. 9.12), zsír januárra 9.30 (tegnap 9.22), szalonna short clear 8.43, (tegnap 8.43), sertéshus decemberre 15.60 (tegnap 15.50)

Beszélgetés Gabriele d'Annunzióval

Egész husvét alatt másról sem beszéltek Velenczében, mint a premierről, amely szombaton lesz a Fenice-színházban. A többszörösen felemelt helyáraknak daczára, zsufolásig megtelt az óriási épület, amely különben az opera szállása. A páholyokban Velence színe-java ült. Nagy, ünnepeyes, várakozó hangulat volt a színházban. A darab nem igen elégtette ki azokat, akik az igazság látszatával bíró cselekményeket és egyszerű, keresetlen szavakat többre becstültek szcenikai hatásokról, a bonyodalom következetességét a deklamáció páthosánál. A „La Nave“ azonban a velenceiek patriotizmusát érintette, — Signora Paoli, a primadonna a színpadról ihletett emelkedettséggel és energikusan csengő hangon hirdette a velenceiek tengeri hatalmát és a velenceiek visszafojtott lélekzettel, ünnepi hangulatban figyeltek és arról álmodoztak, vajjon nem válhat-e valóra egyszer mindaz, amit a költő középkori emberek szájába adva hirdet a színpadról.

Egy ünnepeyes estének ebben a lázában jelent meg a „Nave“ szerzője a felvonások végén a közönség zajos tapsaira a rivalda előtt. Az előbbi évekhez viszonyítva semmi változást nem vettem észre rajta. Még mindig a kicsi, sovány, filigrán emberkének látszott, kinek szöke fűrtel és kék szeme alig vallanak olasz nemzetiségre. És mégis Itália azon vidékének gyermeke ő, amelyet az ember a legvadabbnak és legtüzesebbnek képzelt. Ki gondol el másképpen egy abruzzóvidéket, mint vállára vetett tógával, törrel az övében és pathetikus beszédmóddal? Gabriele d'Annunzio azonban korántsem olyan pathetikus és szenvedélyes és külseje egyáltalában nem vall arra, hogy ugyanabból a törzsből származik, mint Giacomo Leopardi, kinek Pegazusa vadul csapongott, mintha megfelelően az írói nevének csakugyan leopard lett volna; Gabriele d'Annunzio fellépése inkább kissé kokett volt. Egy kis emberkének látszott a quatre épingles, frakkjának gomblyukában óriási szegfü viritott, egy szinte követelőző mosoly ragyogott az arcán és csókokat dobált tetszését nyilvánító közönsége felé, melyben sok szép asszony volt, ama szép velencei nők utódai, akik egykor a fiatal angol félistent, lord Byront körülrajongták és becézték. Mint nemzeti nagyságot ünnepezték a költőt, a Capitolumig, a csillagokig emelték, azt mondták, hogy még sohasem volt ilyesmire példa. Itáliában sokkal inkább kifejtettebb szokás szerint, mint nálunk látogatásokat fogadtak a páholyokban. Mikor ezen a forró estén én is látogatásokat tettem a páholyokban, többek között két páholyba kerültem, melyekben az ünnepeit költő legbizalmasabb ismerősei ültek. A következő estére volt kitűzve találkozásom a két páholyban ülőkkel és ugyancsak ekkor szándékoztam meg-

ujítani a költővel való barátságomat, Hohenlohe Frigyes herceg és a felesége mindkettőnket meghívott ebédre a Canal Grande mellett, Traghetto di San Maurício-ban levő bájos kastélyukba, d'Annunzió és rajtam kívül a meghívottak között voltak: az ősz Treves Emil, d'Annunzio mailandi kiadója; a költő jó barátja, az előkelő, kedves florenczi Marchese Origó; Mario de Maria, festő, Velenczéből, azonkívül a kitűnő angol író és történelem-kutató: Brown Horáció.

A költő, a kiadó és a költő barátja elkésve érkeztek meg. A Palazzo Municipaleban ugyanis délután összejövetel volt d'Annunzio tiszteletére a premier alkalmából. A költő a „Nave“ kéziratát átadta a szindikátusnak ajándékkul Velence városának. A városi tanács jelenlétében, nagy ünnepeyeségek és hálás köszönetnyilvánítások közt fogadta a szindikátus az ajándékot és ez a ceremónia estig eltartott. A három késedelmző megérkezéig a herceg és a hercegnő végtelenül kedves társaságában hamar telt az idő, míg azután betoppantak ők is.

Marchese Origó példátlanul hatalmas termetű alak. Mindazonáltal csupa finom eleganciából lehetőleg legkisebb hosszúságra redukálta termetét, nehogy túlságosan lenézze a kis d'Annunziót. D'Annunzio, mint mindig, hatalmas sötétvörös szegfűt hordott gomblyukában; — alig emlékszem hasonló nagyságu példányra, Párisban ezek a ritka virágok egészen kiszorítják a divatból a természetes nagyságukat.

Köztem és d'Annunzio közt ült az angol Brown Horáció. „A mi angol barátunknak — jegyeztem meg a „Nave“ szerzőjének — sokkal több oka volna neheztelni az ön irredentizmusáért, kedves mester. Mit szólnak majd hozzá az angolok, ha az ön imája a „Nave“-ban: „Fa di tutti gli oceani il mare nostro“. (Az összes oceanokat tedd a mi tengerünké) egyszer csakugyan valóra talál válni. Hiszen akkor velünk, magyarokkal, aiktől csak egy darab Adriát akarnak elszedni, még elég méltányosan bánunk“. D'Annunzio és angol szomszédom mosolyogtak.

Beszélgetés közben sok szó esett a költő kedvteléseiről, munkamódjáról és egyéb hasonlókról. Elbeszélte, hogy könyveket gyűjt, melyek bölcs mondasokat tartalmaznak. Ha megérett benne egy munka terve, rögtön ad hoc tanulmányokra adja magát. Minden darabját, minden regényét, nyelvészeti kutatások, régészeti tanulmányok, a milieu alapos kidolgozása előzik meg.

Az irodalmi, a formai, a scenikai hatás, a nyelv zenéje talán sokkal jobban domborodik ki művében, mint a jellemek. Velenczében néhány évvel ezelőtt történetesen jelen voltam „Figlia di Jorio“ cz. darabjának premiérjén is — ez is, mint a „Nave“, azt a benyomást keltették bennem, hogy operának alkalmasabbak volnának, mint drámának; d'Annunzio muzsája modern. Az idegeit sokan megirigyelnék tőle.

Azt mondotta nekem, hogy legszorosabb értelemben, reggeltől-estig képes az írászta mellett ülni, táplálkozás nélkül, éhséget nem érezve. A „Nave“ főrészén 22 órát dolgozott egyfolytában. Ezalatt nem feküdt le, nem kelt fel írásztaól és lágy tojással táplálkozott. Giosué Carducci halálához ódát írt és azt meséli, hogy kora reggeltől másnap reggelig 26 óra hosszat pihenés nélkül dolgozott rajta. De ha ilyen nagy munkát végzett — mondja — sokszor hónapok is beletelnek, míg újra alkotni tud. A sporttal frissíti fel magát dolgozás után.

D'Annunzio mögött egy szenvedésekkel és tapasztalatokkal telt félszázad áll. Egy kilenczven éves ember külsőleg nem ment át annyi hajótörésen és szenvedésen az életben, mint ő. Emellett a sors nem adott neki vonzó külsőt, de a fölényes intelligencia meglátszik rajta.

Egy felejthetetlen este emlékei élnek bennem, mikor ezeket a sorokat írom, d'Annunzio nemcsak nagy író, hanem vonzó ember is.

AZ EGYETERTÉS

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. sz. a. van.

A szerkesztőség telefonja: 788.

A kiadóhivatal telefonja: 706.

Előfizetési felhívás.

Negyvenharmadik évfolyamát futotta meg az „Egyetértés“, a magyar közönség legkedveltebb, legnagyobb napilapja. Csaknem félszázad éve szolgálja a magyar kultúra, a magyar nemzeti eszmények és a magyar függetlenség ügyét.

Az a hosszú ut, melyet a függetlenségi és negyvennyolczas eszmék törhetetlen kiküzdésében megtett, olvasóinak egyre bővülő lelkes tábora s azok az eredmények, amelyeket elért, igazolják, hogy ez alatt a hosszú idő alatt nemcsak Magyarország önállóságának leghevesebb előharcosa, hanem ennek a harcznak legerősebb tényezője is volt.

Az Egyetértés multja egyúttal a jelen programja és a jövőnek mértéke. S ahogy a multban, úgy a jövőben is pillanatig sem szününk meg szakadatlanul munkálkodni önálló államiságunk kiépítésén, pillanatig sem pihenünk a nagy negyvennyolczas eszmék kivívásában.

Az Egyetértés hírszolgálatára elsősorú, mert úgy a hazai, mint a külföldi hírforrásokkal való összeköttetése révén a legbővebben s a legnagyobb változatossággal adja a napi eseményeket. Czikkeinket a legkiválóbb publicisták írják, rovataink bőveket és változatosak, közgazdasági, színházi híreink érdekesek és változatosak, szépirodalmi közleményeink magas színvonalon állanak.

Az Egyetértés mind e kiválóságai folytán a magyar olvasó-közönség legkedveltebb lapja s ezt a szeretetet a jövőben fokozott mértékben fogja kiérdemelni.

Olvasóink az „Egyetértés Vasárnapja“ című, gyönyörűen kiállított mellékletet is megkapják vasárnaponként. Nyolcz oldalas, számos reprodukcióval tarkított mellékletünkön előfizetőink megtalálják a hét érdekeségeit, a kül- és belföld nevezetes eseményeit. Kapnak ezenkívül elbeszéléseket, karczolatokat, színházi történeteket.

Az Egyetértés előfizetési ára:

Egy hónapra . . . 2 kor. 40 fill.

Negyedévre . . . 7 kor. — fill.

Félévre . . . 14 kor. — fill.

Félsz. évre . . . 28 kor. — fill.

Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek előfizetése lejárt, sziveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Általános sztrájk.

A fővárosi munkások holnap hajnalban sztrájkba lépnek.

Budapest, december 30.

Megírtuk tegnap, hogy gróf Andrássy Gyula belügyminiszter, az október 8-iki utcai zavargások dolgában folytatott rendőri nyomozat eredményei alapján a vas- és fémmunkások országos szövetségének és a famunkások országos szövetsége budapesti asztalos-szakosztályának működését rendeletileg fölfüggesztette. A fölfüggesztés rendkívül elkeserítette a budapesti szociáldemokrata munkásságot s ma este nyolc órára a szabadszervezetek vezetősége tiltakozó gyűlést hívott össze a nyomdász-otthonban lévő Intim-színház nagytermébe. A gyűlésen mintegy négy-ötezer munkás jelent meg. Ez a tömeg be sem fért a színház helyiségeibe s vagy három-ezeröttszáz ember csaknem az egész Sándor-teret elfoglalta.

A gyűlésen a szociáldemokrata párt emberei szólaltak fel s valamennyien élesen elítélték a kormány magatartását és politikáját, főleg pedig a munkásszervezetek fölösztatását. A tegnapi fölfüggesztéseket egyenesen jogtalanoknak és önkényesnek mondták, mert a rendőrség jelentését, amelynek alapján a fölfüggesztés történt, maga a királyi ügyészség dezavualta, amikor a szervezetek vezető embereivel szemben a fölbujtás vádját elejtette. A szónokok összetartásra buzdították a munkásokat a kormány politikájával szemben, végül pedig határozati javaslatot terjesztettek a nagygyűlés elé, amely az általános sztrájkot proklamálja. A határozati javaslatához a gyűlés egyhangulag hozzájárult s kimondotta, hogy holnap reggel hat órától holnapután reggel hat óráig a budapesti munkásság beszünteti a munkát. Holnap reggel hat órától tehát, holnapután reggel hat óráig Budapesten megszűnik minden élet, minden forgalom; s ha csak valami isteni gondviselés nem óv meg, talán még vér is főtí majd a kövezetet.

Szomorú kilátások az új esztendőre.

Tegnap, miután a fölfüggesztést végrehajtott előjáróság a belügyminiszteri rendeletet az érdekelt szakszervezetek vezetőségének sehol sem kézbesítette, eredeti szövegében nem közölhetjük. Ma azonban a rendelet kezeink között van már s az alábbiakban egész terjedelmében közöljük.

A fölfüggesztő rendelet.

Budapest székesfőváros polgármesterének.

A szociáldemokrata munkások által 1908. évi október hónap 8-án rendezett tüntetés alkalmával elkövetett büntetendő cselekmények tárgyában a fő- és székvárosi államrendőrség által tartott nyomozó vizsgálat alkalmával oly jelentések merültek fel, melyekből alaposan következtethető, hogy ezen a szociáldemokrata munkásság által tervszerűen rendezett tüntetésre a munkások forgópisztolyokkal, töltényekkel és vasbotokkal kifejezetten abból a célból láttattak el, hogy a tüntetésre a közrend és a közbiztonság szükségszerű fenntartása érdekében kirendelt rendőrségi közegeket ezekkel megtámadják; — továbbá, hogy ennek előkészítésében a magyarországi vas- és fémmunkások központi szövetségének, valamint a magyarországi famunkások szövetsége budapesti asztalososztályának is része volt, végül, hogy a forgópisztolyoknak, töltényeknek és vasbotoknak részben való elhelyezése, illetve elrejtése és részben azoknak szétosztása is a magyarországi vas- és fémmunkások központi szövetségének VII. Thököly-ut 56. sz. alatt, valamint a magyarországi famunkások országos szövetsége budapesti asztalos-szakosztályának VIII. ker., Luther-utca 1c., I. em. 4. sz. alatt levő helyiségében történt. Miután pedig ezáltal úgy a magyarországi vas- és fémmunkások központi szövetsége, mint a budapesti asztalos-szakosztály a hatósági közegek ellen irányuló, a közrendet és közbiztonságot veszélyeztető s tényleg büntetendő cselekmények elkövetését maga után vont tervszerű merényletnek részesévé vált s ennek következtében alapszabályszerű rendeltetését és hatáskörét — politikai mozgalom rendezésére vállalkozván — túllépte az 1875. évi 1508. eln. számú belügyminiszteri körrendelet mellékletének IX. pontja értelmében úgy a magyarországi vas- és fémmunkások szövetségének, mint a magyarországi famunkások szövetsége budapesti asztalos-szakosztályának működését fölfüggesztem s úgy a nevezett központi szövetség, mint a nevezett szakosztály ellen a szabályszerű hatósági vizsgálatot elrendelem.

A székesfővárosi államrendőrség főkapitányának 1908. évi november hónap 4-én 2187. res. szám alatt hozzám intézett felterjesztését és mellékleteit azzal a felhívással küldöm le, — további eljárás végett, — hogy a hatósági vizsgálat mindkét egyeletnél az ez évi október hónap 8-iki tüntetésekre nézve úgy a vizsgálat eredményessége, mint a terhelő tanúk esetleg veszélyeztetett biztonsága érdekében is, a lehető legtapintatosabb formában folytatandó és hogy a vizsgálat az egyletek egész működésére, valamint pénz- és ügykezelésére is kiterjesztendő, sőt az asztalos-szakosztály megvizsgálásánál arra is, hogy a tüntetés és merényletek rendezésében nem részes-e esetleg maga a famunkások szövetsége is?

Megjegyzem még, hogy a vas- és fémmunkások központi szövetsége működésének fölfüggesztése természetesen a szövetség összes csoportjaira és szakosztályaira is kiterjed.

A miniszter helyett:

Szabó László,
min. tanácsos.

Zavargásoktól félnek.

A rendelet a szociáldemokrata munkások körében rendkívül elkeseredett hangulatot keltett. Az összes műhelyekben, gyárakban, ahová a fölösztatás híre a bizalmi férfiak közvetítésével, a szociáldemokrata-párt központjából jutott el, már tegnap este egyébről sem beszéltek, mint erről a váratlanul bekövetkezett eseményről. Munkáskörökből még a tegnapi est folyamán olyan híresztelések keltek szárnyra, hogy a szakszervezetek megtorlásra készülnek. A megtorlás mikéntje felől azonban, bár a legkülönbözőbb verziók voltak forgalomban, semmi bizonyosat nem lehetett megtudni. Ez a bizonytalanság aztán ma reggelig rémképeket szült. A rendőrség olyan értesítéseket kapott, hogy a munkások zavargásra, sőt merényletre készülnek. A hírek nyomán óriási rendőri intézkedések történtek. Csaknem az egész rendőrségi állományt mozgósították s minden olyan pontot megszálltak a városban, ahol tüntetések, vagy tumultusok várhatók.

Ebben az izgalmas hangulatban telt el a délelőtt fele. Ugy tíz óra tájban aztán megjelent a Zrínyi-utcai rendőrkapitányságon az asztalos munkások fölfüggesztett szakszervezetének vezetősége és bejelentette, hogy a munkásság ma este nyolc órákor a Sándor-téri Intim-Színház helyiségeiben tiltakozó gyűlést akar tartani. A kiküldöttek egyidejűleg jelentették a főkapitánynak, hogy a rendtartás tekintetében minden irányban vállalják a felelősséget a munkásokért. Ezzel a föltétellel Boda főkapitány tudomásul vette a bejelentést s most már valamivel több nyugalommal várták a további fejleményeket. Az elővigyázati rendszabályok azonban az egész nap folyamán megmaradtak, sőt az esti órákban, bár az utcák képe teljesen eszöndes, békés külsejű volt, még szigorubbakká is lettek.

A tiltakozó gyűlés.

A tiltakozó gyűlésre már hét óra tájban gyülekezni kezdett a munkásság. Egynegyed nyolc órára zsúfolásig megteltek az Intim-színház helyiségei, s háromnegyed nyolckor a Sándor-tér jórésze el volt lepve tömegekkel. Vagy négyezer ember verődhetett össze kint a csikorgó téli hidegben.

Bent a színház nagytermében Kulina József pártvezetőségi tag nyitotta meg az értekezletet. A jegyzői tisztet Szabó Endre látta

el, s a rendőri hatóságot Saly tanácsos képviselte, akinek parancsnoksága alatt nagy rendőri készütség is fölvonult.

Az első szónok Weltner Jakab volt, s utána Tarczai Lajos beszélt. Mind a két szónok erélyes cselekvésre szólította fel a munkásságot a kormány intézkedéseivel szemben. Közölték a munkássággal, hogy holnap a város tiz helyén lesznek tiltakozó népgyűlések, amelyeken minden szervezett munkásnak meg kell jelennie. Végezetül Pelczéder Ágoston beszélt, aki beteriesztette a határozati javaslatot, amely így szól:

„Budapest szervezett, szabad munkássága kimondja, hogy a vas- és fémmunkások országos szövetségének, valamint a famunkások asztalos-szakszervezetének jogtalan fölfüggesztése miatt csütörtök reggel hat órától péntek reggel hat óráig sztrájkba lép, hogy tiltakozását dokumentálja.“

A határozati javaslatot az értekezlet egyhangulag elfogadta, s a határozatról a következő kiáltványban értesítették a munkásokat:

Munkások! Elvtársak! A koalíciós szélhámosok három és fél éves uralma szakadatlan láncolatú a munkásság szervezetei ellen intézett gonosz merényletek.

A kozákuralmat betetőzte az, hogy kedden délután fölfüggesztették a vas- és fémmunkások szövetség központját, összes szakosztályait és az asztalosok szakosztályát.

A munkásság képviselői szerdán erre az arczátlan merényletre kimondták, hogy rokonszenvük és harczikészségük beigazolására huszonegy órára, tehát a csütörtöki nap folyamán az egész fővárosban beszüntetik a munkát, vagyis csütörtökön Budapesten politikai tömegsztrájk lesz. Tél van, hideg van, ezer és ezer munkás sétál munkanélkül. De mégsem fogja senki sem eltűrni, hogy a fekete grófi koalíciós brigantik nagy öröme a munkások arczába köpjön. Ki tehát csütörtökön az utcára.

Álljon meg minden kerék! Önértetes munkás nem tűrheti tovább a koalíciós pribékek ostorcsapásait.

Nem engedjük apránként tönkretenni szervezeteinket. Nem engedjük magunkat teljesen kiszolgáltatni a kutyaszövetségek gaz kizsákmányolóinak. Ki az utcára!

Csütörtökön a fővárosban általános munkaszünet legyen.

Járjon kézzel-kézre e röpirat. Járjatok műhelyről-műhelyre terjeszteni a munkabeszüntetés híreit.

Tisztességes munkás csütörtökön nem dolgozik. Ezzel adja jelét annak, hogy megelégette a koalíciós gazok munkásellenes támadásait.

A többi majd azután következik.

Gondoljatok fázó, éhező nőtekre, a nélkülözö gyermekekre! Gondoljatok arra, hogy a szervezet nélkül menthetetlenül ki vagytok szolgáltatva a kizsákmányolóknak. Az önvédelem, az életfenntartás nélkülözhetetlen cselekvése tehát az, ha visszavertek arra a kézre, amely gonosz bátorsággal, gaz ember-telenséggel tör politikai szabadságok és gazdasági megélhetések ellen.

Délután gyűléseket tartunk. Minden továbbit a reggeli Népszavában közölünk.

Csütörtökön ki tehát az utcára, egy munkás se dolgozzék!

A magyarországi szociáldemokrata párt.

A gyűlés bezárása után a tömeg teljes rendben és békésen eloszlott. Rendbontás sehol sem fordult elő. A határozat következtében ma este hat órákor az összes budapesti malomban már beszünt a munka. Vagy kétezer malommunkás tette le a szerszámot s velük tartott a Danubius-hajógyár 1500 főnyi munkássága is. Holnap reggel pedig beáll a teljes munkaszünet. Se bolt, se piac, se vendéglő, se kávéház, se villamos nem lesz holnapután reggelig. Ujságok sem fognak megjelenni ez idő alatt a fővárosban. Kivételt csak a pincézérekkel tesznek a munkások, a szilveszter-éjszakai mentőgyűjtések kedvéért, holnap este hét órakor ugyanis a pincézérek ismét munkába állhatnak a szilveszter-éjszakai vigasságoknak tehát és a mentők fölsegélyezésének az általános sztrájk nem fogja utját állani.

A holnapi nap várható eseményeivel szemben a rendőrség széleskörű övrendszabályokat tesz.

UJDONSÁGOK.

— **Olvasóinkhoz.** A szociáldemokrata párt vezetősége és a szervezett munkások ma este tartott értekezletükön huszonnégy óráig tartó tömegsztrájkot határoztak el, amely holnap reggel hat órakor veszi kezdetét. A hírlapszedők bizalmiférfiai ma éjszaka lapzárta után tanácskoznak a párt vezetőségével afelől, hogy vajjon a sztrájkot a nyomda-vállalatokra is átvigyük-e. A határozatot így természetesen lapzárta előtt még nem tudhatjuk, de ha a sztrájk mellett döntenek, úgy december 31-én este és január elsején reggel egyetlen egy napilap sem jelenik meg és ez esetben az „Egyetértés” sem. Ezt tisztelettel hozzuk olvasóink tudomására.

A halál torkában.

* * *

A messinai borzalmakat színező képek közül kettő ragadja meg a képzelő erőmet.

Az egyik a szent képpel, zászlóval fölvonuló zsoldosmásk sereg, amelyik az égszakadás, földindulás közepette kegyes litániákkal akarta kiengeztetni az ég haragját. Emberek, akik a rémes pusztulás közepette, a halál mohó torkában istenükhöz tértek s a legfőbb Ur kegyelmétől könyörögnék szabadulást.

Fehér lelkű bölcsék számára ez jó alkalom, hogy bizonyítékokat kovácsoljanak belőle eképen: Ime az ember természete alapjában véve mégis csak jó, mert amikor az ég rászakad a földre s leirhatatlan rémület lerántja az emberek arcáról a konvencziós hazugság, a közöny, a fásultság álarczát, mindannyiában a legnemesebb ösztön ébred erőre, valamennyi a romlatlan kiskorúság áhitatával ismét hű gyermekévé lesz égi Atyjának.

A fehér lelkű bölcsék örömeinek azonban ellentmond az én másik képem, mely a fantáziámat izgatja. A legnagyobb gyászban, legnagyobb romlásban, a végítélet fuvalatában akadnak emberek, nem is egyesén, hanem csoportosan, akik még mindig a maguk önző anyagi hasznát követik s fosztogatva járják be a romokat. A halál torkában is aranytal, bankóval a maguk zsebet tömők, arról is megfeledkezve, hogy lesz-e még nap, amikor az orzott kincseknek hasznukat láthatják. Ime — mondhatják erre a fekete lelkű bölcsék — mihelyt a normális viszonyok civilizációját fölfüggeszti valamely véletlen esetleg, az emberből nyomban kitör az ós-állat, az aljas, kegyetlen, ragadozó bestia!

A fekete bölcsesség és a fehér bölcsesség így egymást csafolják, lényves bizonyosságul annak, hogy milyen számárság minden egyoldalú bölcsesség. Az igazság ingatag, imbolygó valami, mely hol itt, hol ott állapodik meg; az idő telésével, viszonyok változásával kijut belőle minden álláspontnak. Néha azonban az igazság megbokrosodik, elbujik s azután sehoh sincsen. Ez történt Messinában is, ahol nem volt igazuk a szolozsmásoknak, mert Isten nem könyörült rajtuk: jött egy hullám s elsodorta őket. És nem volt igazuk a lopóknak és rablóknak sem, mert hiszen a lopott értékekkel egyetemben vagy beestek valamely kenes szakadékba, vagy elesetek a karabinierik puska-tűzében.

Lakóhelyváltoztatás esetén arra kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy új címüket idejekorán közöljék velünk. Minden erre vonatkozó bejelentéshez szüksége van a kiadóhivatalnak egy czimszalagra, esetleg a régi lakóhely megjelölésére.

NAPIREND. Naptár. Csütörtök, december 31. — Róm. kat.: Szilveszter. — Prot.: Szilveszter. — Görög-ország: decz. 18. Sebestyén. — Zsidó: Teb. 7. — A nap két reggel 7 óra 50 perczkor, nyugszik délután 4 óra 17 perczkor. — A hold két déli 12 óra 41 perczkor, nyugszik éjjel 12 óra 54 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak.

A Képzőművészeti Társulat téli nemzetközi kiállítása nyitva 9-1-ig. Belépő-díj 1 kor. — A Nemzeti Szalon téli tárlata nyitva. — Az Uránia Kigyóleri szalonjában a Műhely-kiállítás nyitva 9-5-ig. Belépő-díj 20 fillér. — Allandó kiállítás Könyves Kálmán Nagymező-utczai 37-39., nyitva egész nap. — Kiállítás az Új művészeti szalonban (Kecskeméti-utca 3.) nyitva egész nap. Belépő díj nincs. — Az Iparművészeti Múzeum kiállítása nyitva. — A Nemzeti Múzeum állattára nyitva 9-12 óráig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum zárva. — A Fővárosi Múzeum zárva. — A Történelmi Képesarnok zárva. — A földtani intézet múzeuma nyitva. — A Közlekedési Múzeum zárva. — A Széchenyi-Múzeum nyitva. — Az aquincumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva 9-1-ig. d. u. 3-5-ig. — A Ráth György múzeum zárva. — Az Erzsébet-Múzeum nyitva. — A Nemzeti múzeum könyvtára nyitva. — Az Akadémia könyvtára nyitva. — Az Egyetemi könyvtár nyitva. — A fővárosi könyvtár nyitva. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára nyitva. — A pedagógiai könyvtár zárva. — A többi múzeumok és nyilvános könyvtárak zárva.

— **Merénylet a sah ellen.** Teheránból érkezett újabb táviratok szerint a sah ellen csakugyan követtek el merényletet, még pedig oly módon, hogy két papnak öltözött forradalmár behatolt a sah dolgozószobájába, ahol a sah éppen minisztertanácsot tartott. A két merénylő több revolverből több szörre áldott a sahra, de ő sértetlen maradt, ellenben egy golyó megsebesítette a prezumpatív trónörökös vállát. A kozákok csahamar ártalmatlanná tették a két merénylőt.

— **Báró Schönaich köszönete.** Báró Schönaich gyalogsági tábornok, közös hadügyminiszter a katonai parancsnokságok utján e sorokat írteti közzé: „A legszivélyesebben köszönöm az évforduló alkalmából netán nekem szánt üdvözléseket és kérem, fogadják részemről is az 1909. évre legjobb szerencsekívánataimat”.

— **A telefonozás veszedelmei.** Nem új dolog, az orvosok régen figyelmeztették már a közönséget, hogy a telefonkagylókkal az ember könnyen inficziálhatja magát. Nagyváradon csaknem az életével lakott a vármegye egyik érdemes tisztviselője azért, mert nem gondolt rá, hogy beszélgetés előtt célszerű a telefonkagylót jól letörölni. Ujházy Antal nagyváradi irodagazgató a hivatal telefonján beszélt a múlt hét egyik napján valamelyik vidéki állomással s még ezen a napon megdagadt a füle. Móri Ernő megyei főorvos első nap csak annyit állapíthatott meg, hogy valószínűleg fertőzés érte a beteget. Másnap aztán föllömlőgyömb fejlődött ki a daganatból, de még mindig nem lehetett tudni, hogy miből eredt. A beteg hat napig feküdt 40 fokos lázban s már a napokban Imrik Zoltán olasz-i plébános meg is gyóntatta s feladta rá az utolsó kenetet. Közben nyilvánvalóvá lett a fertőzés. Megállapították azt is, hogy Ujházy Antal fülét csakis a telefonnál érthette fertőzés, amint a kagylót füléhez közel tartotta a beszélgetés alkalmával. A telefon állandóan használataiban van a megyei központban, a kagyló sok ember kezében fordul meg s így nem lehet tudni, hogyan kerültek a fertőző anyagok a kagylóra. Ujházy Antal tegnap már jobban is lett s most orvosok a kellő gyógykezeléssel háritja el a rendkívüli uton keletkezett betegséget.

— **Zátoryra került torpedó.** A Narval torpedónaszád tegnap utban Teodóhól Polába Lesszina mellett zátoryra jutott. A hajó szabaddá tételén dolgoznak.

— **Nagy bóra Trieszthen.** Tegnap Trieszthen és környékén heves bóra dühöngött, amely a nap folyamán óránkénti száztiz kilométer sebességet is elért. Több embert a szél a földre dobott, miáltal megsebesültek. A forgalmat is megzavarta a vihar. Így több gőzösnek el kellett halasztania indulását és több érkező gőzös nem tudott a kikötőbe jutni. Csak a helyi hajózás bonyolította le megszakításokkal üzemét. A lapok szerint a kikötőmunkálati vállalat telepén egy kormányost a tenger hulláma megragadott s a tengerbe sodort, ahol megfúlt. Ma az időjárás ismét zép és csöndes.

— **József főherceg vadászaton.** A Bánkuton tervezett vadászat helyett József főherceg és kísérete ma Somoson vadászott. A mai vadászat eredménye 598 nyul, 320 fácán és 6 fogoly, míg a négy napos vadászat összes eredménye 2059 nyul, 4027 fácán, 42 fogoly, egy róka és különféle. József főherceg Augusztia főhercegnővel és kíséretével holnap reggel Budapestre utazik. A vadászatok újév után folytatják.

— **A középiskolai tanárok fizetésrendezése.** A középiskolai tanári kongresszus végrehajtó-bizottsága ma délután Négyessy László elnökle alatt ülést tartott, amelyen a bizottság határozott a fizetésrendezés ügyében követendő további eljárásról. Mindekelőtt konstatálja a kongresszusi bizottság, hogy a parlamenti költségvetésnek a tanárok fizetésére vonatkozó része sérelmes, a vallás- és közoktatásügyi miniszternek ugyanerre vonatkozó nyilatkozata pedig hiányos. Legfőbb részeiben hiányos a miniszteri nyilatkozat a jövőre tett ígéretekben is, daczára, hogy a miniszter az egyesület küldöttsége előtt a költségvetési tárgyalásokat megelőzőleg konkrét ígéretet tett a fizetésrendezésről. Bejelenté után az elnök, hogy az eperjesi gimnázium tanári kara átiratot intézett a kongresszus végrehajtó-bizottságához, amelyben a kongresszus újból való összehívását sürgeti, oly célból, hogy azon a fizetésrendezés kérdéséből letárgyalják. Ezen kérelemhez csatlakozott a miskolci, a pozsonyi, az aszódi, a kassai, a békéscsabai, az ungvári, a székelykeresztúri és a kaposvári középiskolák tanári kara. Perényi Vilmos kijelenti, hogy a kultuszminiszter abszolúte semmit sem tett a középiskolai tanárok helyzetének javítása érdekében. Ezért tartja szükségesnek a kongresszus újból való összehívását. Rátkovszky Pál a kongresszus összehívása ellen nyilatkozik. Véleménye szerint meg kell győzni a közvéleményt arról, hogy a tanári kar követelése jogos, hogy megtudja a közvélemény, hogy a tanároknak eddig mindig csak ígérték, de sohasem adtak semmit. Müller József helyteleníti a kongresszus összehívását. Nem lehet azt mondani, hogy a tanárok érdekében nem tettek semmit, mert hiszen tudvalevő, hogy megnyitották a tanári kar előtt a VII. fizetési osztályt. Viszota Gyula szerint a pénzügyminiszterhez is el kell menni s őt is fel kell világosítani arról, hogy középiskolai tanárok más állami hivatalnokokkal szemben hátrányban vannak, daczára, hogy jogosult kérelmük régiebb, mint azoké, akiket úgy szólván márról-holnapra elégitettek ki. Riesz Ferencz indítványozza, hogy a bizottság folytassa tovább működését, intézzen indokolt felterjesztést a miniszterhez, amelyben ismerteti a sérelmeket s ha erre kellő időben megnyugtató választ nem kapnak, akkor hívják össze a kongresszust s jelentsék be, hogy működésük eredménytelen maradt. Perényi Leó újból felszólalása után Négyessy László elnök összefoglalja a felhangzott véleményeket s ebből megállapítja, hogy a bizottság többségének véleménye oda konkludál, hogy a kultuszminiszter jóakarattal viseltetik a tanárok iránt, ennélfogva a bizottságnak tartózkodnia kell olyan lépésektől, amelyek demonstráció jellegével bírnak. Kimondja a bizottság határozataképpen, hogy a bizottság továbbra is működik, igyekezni fog meggyőzni egy a kultuszminisztert, mint a pénzügyminisztert arról, hogy a tanárok kérelme jogos. Ha ezen eljárását kellő időben nem koronázná siker, akkor összefogja hívni a kongresszust, még pedig oly időpontban, amikor annak határozata még eredményes lehet.

— **Szabad Egyetem.** A Szabad Egyetem központi bizottsága Földes Béla elnökle alatt ülést tartott, melyen egyhangú határozattal kimondta, hogy gróf Apponyi Albert kultuszminiszter szabadoktatás terén tervezett akciójának megfelelően, a Szabad Egyetem működését, melyet a közönség széles rétegei eddig is nagy érdeklődéssel kísérték, ki fogja terjeszteni. Nevezetesen szükséges, hogy a ciklusok száma szaporíttassék és külön ciklusok tartassanak a husvéti és nyári szünidők alatt. E külön ciklusoknak feladata lesz, főleg lelkészeket, tanítókat, községi orvosokat, jegyzőket, gazdatiszteket stb., akik hivatásuknál fogva közvetlenül a néppel érintkeznek, a társadalmi tudományokba bevezetni.

— Magyar Irók Segélyegylete. A betegség, vagy egyéb sorscsapások által sújtott érdemes, vagyoni-
alan, magyar írók s ilyenek özvegyei és árvái
anyagi gyámolítását célzó egyesület igazgató-választ-
mánya báró Eötvös Lóránt elnöke alatt tartott
évszázó gyűlésén megállapította, hogy az egyesület ne-
mes céljaira a lefolyt esztendőben a következő
alapítvány jellegű összegek folytak be: 1. A jóté-
konycélú magyar királyi állami sorsjáték jövedel-
méből a király elhatározása folytán 22,816 korona
80 fillér. 2. A Pesti Hazai Első Takarékpénztár egye-
sülettől, mint évtizedek óta rendszeresen minden évben,
800 korona. 3. Sárkány János Ferencz hagyaték-
ából 520 korona. 4. Tóth Béla elhunyt író iro-
dalmi hagyatékából, melyet örököse Majthényi
Flóra írónő nagylelkűen az egyesületnek engedett át,
3000 korona. 5. Az Első magyar általános biztosító-
társaságtól, régebbi nagy alapítványai növelésére,
mint évenként rendszeren 500 korona. 6. Singer és
Woliner könyvkiadó cégtől 400 korona. 7.
Kozma Andor írótól 400 korona. 8. Havasi Imre
emlékére leányaitól 400 korona. 9. Joannovicz
György Tudományos Akadémiai tagtól 400 korona.
10. Berzeviczy Alberttől, az Akadémia elnökétől,
400 korona alapítványa utolsó részletéül 200 korona.
11. Radó Antal írótól 400 koronás alapítványa első
részletéül 100 korona. 12. Tarányi Ferencztől 120
korona és 13. Kerekes József hagyatékából 20 ko-
rona 85 fillér alapítványa kamat. Adományok-
kal támogatták az év folyamán az egyesületet: 1. A
vallás- és közoktatásügyi miniszter, mint évenként
rendszeren (gróf Apponyi Albert hivatalba lépése
óta felemelt összegben) 4000 korona. 2. Ormody
Vilmos főrend, vezérigazgató az Első magyar álta-
lános biztosító társaság nevében, mint évenként ren-
desen egy elhunyt nagy magyar író szegénysorsu
leánya javára 200 korona. 3. A Magyar-Francia
biztosító-társaság, mint évenként rendszeren 100 ko-
rona. 4. Dr. Lichtenberg Kornél orvos-tanár
50 korona és 5. Baxa József tanár, író 24 koronával.
Az egyesületnek a lefolyt évben 62 rendes évi járulé-
kban részesülő állandó segélyezettje volt 27,600 ko-
rona összegű rendes évi kiadással. Ezzel szemben
az igazgató-bizottság a jövő 1909. évre 65 rendes évi
segélyeztetet fogadott az egyesület állandó gyámolítá-
sába 28,850 korona összegű rendes évi kiadással. A
rendszeres évi segélyeken felül rendkívüli segélyekre
az egyesület még kerekcszámban 6000 korona összeget
adott ki s ugyanezen a czímen kerekcszámban ugyan-
akkora összegűt irányzott elő a jövő évre is. A
Magyar Irók Segélyegyletét még 1862-ben gróf
Károlyi István (a főbíró), báró Eötvös Józ-
sef, Deák Ferencz és Csengery Antal kezde-
ményezésére a haza legjobbjai alkották meg, tisztán
jótékonyági alapon. Ma 756,000 koronát tevő alapít-
ványtökéje teljesen a király, a magyar irodalom-
barátok s a kormányok alapítványainak s adomá-
nyainak köszönhető. Fájdalom, újabb időkben a ma-
gyar társadalom részéről az egyesület mind gyérebben
nyer anyagi támogatást, noha segítő feladatai évről-
évre rohamosan növekszenek. Ez uton is felhívja
ezért az egyesület a közfigyelmet pártolásra méltó mű-
ködésére s kéri mindazokat, kik jótékony közszé-
lekedéseiket, alapítványokat, vagy adományokat
szánnak, hogy a Magyar Irók Segélyegyle-
téről se feledkezzenek meg. Az egyesület pénzügyeit
szívességgel a Magyar Földhitelintézet kezeli, segé-
lyezési ügyeit pedig Kozma Andor író, a Magyar
Tudományos Akadémia és a Kisfaludy-Társaság
tagja.

— Gyermekszanatórium a kevermes pusztán.
A Kevermes melletti pusztán épült Magyarország
első gyermekszanatóriuma, amelyben epilepsziás
gyermekek találhatnak elhelyezést. A sanatórium, ame-
lyet a volt Ypszilanti-féle birtok 150 holdján építenek,
tavaszszal készül el. Mintául a németországi bielen-
feldi sanatórium szolgál. Kevermesen a napokban
járt Ruffy Pál, a gyermekmenhelyek országos fő-
felügyelője, dr. Leitner Ernőnek, az aradi gyermek-
menhely igazgató főorvosának kíséretében és meg-
tekintette az építési munkálatokat. A kevermesi
majorságon a földmívelésügyi minisztérium mén-
teleposztályt szándékozik létesíteni. Ruffy-nak az a
terve, hogy ezt a területet a belügyminisztérium vá-
sárolja meg és ott gazdasági otthont építsen a gyer-
mekek számára. Ruffy Pál ez alkalommal megtekin-
tette Battonyán a családi telepeket is.

— A Lipótvárosi Kaszinó újéve. A Lipótvárosi
Kaszinó választmánya Ballai Lajos min. tanácsos
alelnök elnöke alatt tartott ülésén elhatározta, hogy
a kaszinó elnökéhez, báró Bánffy Dezsőhöz az
évi forduló alkalmából megleghangú üdvözlő iratot in-
téz. A küldöttség útján való üdvözlés az elnök gyön-
gélkedésére való tekintettel, az idei újévben el-
marad.

— Az országos büntető nyilvántartó-hivatal.
Nagyfontosságú intézmény kezd meg a munkáját
január elsején. A belügyi és igazságügyi miniszterek
tudvalevőleg elrendelték egy Országos büntető nyil-
vántartó hivatal felállítását. Beléje olvasztják a fővá-
rosi rendőrség nyilvántartását s a közös hivatal a
főkapitányság épületében fog működni. Január elsejé-
től fogva büntetőlapot állítanak ki minden elítéltről
— akár kimondták a büntetés végrehajtásának fel-
üggesztését, akár nem — a törvényszékeknél, járás-
bíróságoknál, közigazgatási hatóságoknál és a rend-
őri (kihágási) bíróságoknál egyaránt. A büntetőlapot
rögtön be kell küldeni az országos nyilvántartó hi-
vatalhoz. Minden olyan emberről, aki előzetes letar-
toztatásba, vizsgálati fogságba, vagy börtönbe kerül,
ujjnyomatokat kell felvenni, amelyeknek lapjai szin-
tén beküldendők a központi hivatalba. Az erre vonat-
kozó rendelet, amelyet ma küldött szét dr. Boda
Dezső főkapitány, részletesen felsorolja a büncsele-
ményekről, amelyeknek elkövetőiről daktiloszkopikus
felvételek kell csinálni. Le is fotografálják őket, de
mindig csak az ügyész rendelkezésére. Figyelőlapot ál-
lítanak ki mindazokról, akik ellen bíróság, ügyész-
ség, vagy javító-intézet közzétett levelet ad ki. Az or-
szágos nyilvántartó hivatal tisztviselőit részben az
igazságügyminiszter rendeli ki az igazságügyi állam-
szolgálatnak bíróságot nem gyakorló tagjai közül,
részben pedig a belügyminiszter a fővárosi rendőrség
személyzetéből. A fizetést az igazságügyi tárca
fedez. Boda rendelete alaposan ismerteti a nyilvántar-
tás módját s a vele kapcsolatos intézkedéseket.
Megtudjuk végül belőle, hogy az országos büntető
nyilvántartás adatai szigorú hivatali titkot képeznek.
Az eljáró hatóságok — a csendőrségek is — büntető-
ügyekben az összes adatokról, más ügyekben azon-
ban csak azokról nyerhetnek értesítést, amelyeket a
kijelölt célra ismerniök kell. Magánosok az országos
nyilvántartásból semmiféle értesítést nem kaphatnak.

— Elsíkkasztott örökség. Megirtuk néhány nap-
pal ezelőtt, hogy az elhalt Rein Illés hagyatékából
körülbelül hetven-nyolcvanezer korona értékű
váltók eltűntek s ezek miatt több örökös büntető
feljelentést tett az elhunyt gyermekei, Szilágyi
Jenőné és Révész Aladár ellen. Ebben az ügy-
ben dr. Fleischmann József, a panaszosok jogi
képviselője ma újabb pótfeljelentést adott be az
ügyészséghez. Elmondja ebben, hogy a feljelentet-
tek azóta újabb váltókat peresítettek, amelyek tulaj-
donképpen mind a hagyatékhoz tartoznak. E körül-
ményre nézve is kéri a nyomozás kiterjesztését. Az
ügyvéd egyúttal a büntetői zárlat és házkutatás el-
rendelését is kérte. A kérvényre vonatkozólag az
ügyészség a napokban megteszi indítványát.

— Tanárok gyűlése. Az Országos Középiskolai
Tanár-Egyesület választmánya ma délelőtt Né-
gyessy László elnöklésével ülést tartott. A titkári,
pénztárosi és segítőegyesületi elnöki jelentés előter-
jesztése után a filológiai verseny eredményét hirdet-
ték ki. A magyar filológiai verseny első nyertese
Zolnay Béla bölcsészettan-hallgató; a latin filo-
lógiai verseny első nyertese Spangiel Rezső böl-
csészettan-hallgató, második nyertese László
György műegyetemi hallgató lett. A díjat lekesítő
beszéd kíséretében adta át Négyessy László el-
nök, a választmány pedig kimondta, hogy a verseny
eredményéről jelentést tesz a kultuszminiszternek,
továbbá felkéri az intézetek igazgatóit, amely inté-
zetekben a nyertesek középiskolai tanulmányait
végezték, hogy a pályadíjjal jutalmazott munkákat
intézetük legközelebbi értesítőjében tegyék közzé.
Köszönetet szavazott a választmány a bíráló bizott-
ságoknak és különösen elnökeinek, Beöthy Zoltán-
nak és Hegedűs Istvánnak. Az igazgatóságba be-
választották Alexander Bernátot, Beöthy Zoltán-
t és Dóczy Imrét. Végül kimondták, hogy az egyesület hivatalos lapja ezentúl nem vasárnap,
hanem a hét közepén fog megjelenni.

— Fantasztikus bűnügy. Fantasztikusabb
bűnügy talán még sohasem foglalkoztatott rendőr-
séget és vizsgálóbírókat, mint amilyen a Steinheil-
ügy. A világhírűség egy sugara sem esik az össze-
gabalyodott afférbe, ellenben mindennap új mozza-
natok merülnek fel, amelyek még bizarrabbá teszik
az esetet. A legújabb mozzanat a következő:
Ghiani rendőrbiztos nagyfontosságú vallomást tett
Hogy Steinheilné testén lazán volt átkötve a kö-
té és hogy a meggyilkolt festőre térdeplő helyzet-
ben bukkant rá. Most egy újabb körülményről
tett vallomást, amely, ha való, közel áll az a fel-
tevés, hogy még a rendőrség megjelenésekor is
jelen volt a gyilkos r e n d ő r r u h á b a n. Ghian
azt állítja és már a helyszínén akkor jelen volt
rendőrök is visszaemlékeznek most rá, hogy velük
együtt egy rendőr volt jelen, aki azonban egy af-
kalmatlan pillanatban, éppen akkor, amidőn jelen-
ték, hogy egy rendőrtiszt fog kijönni, elünt köztü-
lük. Az állítólagos rendőr után felkutatták az ös-
szes laktanyákat, de semmi nyomot nem találtak.
Igy aztán most azt hiszik, hogy ez a rendőr nyil-
ván nem volt hatósági közeg, hanem csak állító-
zetnek használta a rendőrruhát, hogy annál könny-
ebben megközelíthesse a házat, annak lakóit és
a szörnyű tett után bizton és veszély nélkül men-
külhessen.

— Beiratások a tudományegyetemen. A buda-
pesti tudományegyetemen a beiratások és beiratások
az 1908/9 iskolai év II. félévére január 7-én kezdőd-
nek és bezárólag január 18-ig tartanak. A hallgatók-
nak szabályszerű okmányokkal felszerelve, szemé-
lyesen kell jelentkezniök. Akik valamely elháríthatat-
lan akadály miatt a jelzett időben személyesen meg-
nem jelenhetnek, alaposan megokolt és elmaradásuk
igazoló hiteles okmányokkal felszerelt és dr. Szé-
kely István egyetemre rektor magnifikushoz intézett
folyamodványban az utólagos beiratásra, illetőleg be-
iktatásra engedélyt kérhetnek. Az engedélyezhető
határidő február 18-án tul nem terjedhet. A február
18-án tul való elhalasztásért beadott kérvényeket fel-
tétlenül elutasítják. Nőhallgatókat az egyetemre csak
a kultuszminiszter engedélyével vesznek fel. A tan-
díjmentességet kérelmező folyamodványok ama kar-
tanártestületéhez czímezve, melynél a folyamodó be-
iktatva van, január 7. és 18. közt a kvesturánál
adandók be. A kérvényeket személyesen kell benyúj-
tani. Tandíj fejében a rendes hallgatók és a gyógy-
szerészhallgatók félévenként 75 koronát fizetnek. Az
első ízben beiratkozók a tandíjon kívül 4 korona 2
fillér iktatási és 6 korona könyvtári díjat kötelese-
l fizetni.

— Öngyilkos ügyvéd. Kiszely József kassai
ügyvéd a ma délelőtti gyorsvonattal Miskolcra ér-
kezett és a szállodában szobát nyitított, leveleket
írt és délután egy órakor revolverrel fölbőltöte ma-
gát és meghalt. Az öngyilkosság oka ismeretlen.

— Az újévi posta. Az újévi nagy levélforgalom
késedelem nélküli lebonyolítása céljából Budapest
balparti részén a rendes levélhordókon kívül kissegi-
tők is fognak kézbesíteni, kik megkülönböztetett
karszalaggal lesznek ellátva. A posta- és táviratigaz-
gatóság kéri a közönséget, hogy esetleges fölszám-
lásoknál erre figyelemmel legyen.

— Földrengés Kecskeméten. Pénteken, szomba-
ton, hétfőn és kedden hol erősebb, hol gyöngébb
földalatti moraj és dübörgés volt hallható. Azt hi-
szik, hogy e jelenségek összefüggésben vannak a
délolaszországi földrengésekkel.

— Házasságok. Botfai Hüvös Iván, botfai Hü-
vös József udvari tanácsos, a Városi Vilamos Vas-
utak elnök-igazgatójának a fia, ma délelőtt kötötte
meg a polgári házasságot kunágotai Vajda Ilonával
özv. kunágotai Vajda Lajosné leányával. A házasság-
kötést Bárczy István polgármester végezte. Tanúk
voltak: dr. Heltai Ferencz fővárosi bizottsági tag és
Söpkéz Richárd, a Bukaresti Kereskedelmi Bank
igazgatója. Az esküvőn és a lakodalmon csak a leg-
szűkebb családi körből valók vettek részt.

Ehrenfreund Gusztáv zágrábi bankhivatal-
nok eljegyezte Schwarcz Irént Budapestről.
Gyurgyóka dr. Zilahy Jenő orvos-sebész. Zi-
lahy Simonnak, a Budapesti Hírlap igazgatójának fia
eljegyezte Krása Johannát, Krása Manó keléd
földbirtokos leányát.

— Nászajándékok. jegygyűrűk legelőnyösebbek
Polgár Kálmán műorás ékszerterelepen, Budapest, VII.
Erzsébet-körút 29., I. em. szerezhethők be. Nagy ké-
pes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— A rendőrség új kardja. Említettük annak ide-
jén, hogy az államrendőrség kardjait kosaras mar-
kolattal látják el, hogy a védekezéskor nagyobb
biztonságot nyújtson. Az új kardok beszerzése má-
megtörtént s azokat ma délelőtt ki is osztották.

— **A mentők kérelme.** A mentőegyesület részéről a következők közlésére kértek fel bennünket:

Elérkezett Szilveszter napja, huszonegyedik fordulójára annak az évnél, melyben a közérdek szolgálata becsülettel készséggel és jó szíjjel megkezdett. Statisztikánk igazolja, hogy nagy és megbecsülhetetlen munkát végeztünk és hogy intézményünk immár nélkülözhetetlen. Sohasem igényeltünk egyéb jutalmat, mint elismerést és megbecsülést és emiatt törekvésünk el is értük, mert minden alkalommal megnyilvánul a nagyközönségnek a mentők iránti tisztelete és szeretete. Büszkék vagyunk arra a lelkesedésre, mely a társadalom minden rétegét cselekvésre buzdítja, hogy a nemes szívek által a „Mentők-napjává” avatott Szilveszter-napja velőben a mentők örömnapja legyen. Ez a megbecsülés a mi kincsünk, ez buzdít fáradságos és nehéz kötelességünk lankadatlan folytatására. Az új év első óráit, amikor mindenki feledni igyekszik baját-gondját és a szebb jövő reményével van eltelve, egy nagy csapat lelkes emberbarát arra használja fel, hogy a gondtalan mulatozóktól filléreket kérjenek azok számára, akik nem mulatnak, hanem az egészség és testi épség érdekében virrasztanak. Szeretettel kérjük a főváros közönségét, fogadja ezt a lelkes csapatot jó szíjjel, támogassa őket anyagilag is nemes munkájukban. A sors utjai kiszámíthatatlanok, a véletlen szeszélye sokszor igazolja a mentők jelszavát: „Mindnyájunkat érhet baleset!” A főváros polgárságának, sőt az egész emberiségnek jóvoltát szolgálja az a töke, amely a Mentő-Egyesület javára összegyűlt. Budapest, 1908. december 31-én. A Budapesti Önkéntes Mentő-Egyesület nevében gróf Karátszky Jenő v. b. t. t., elnök.

— **Szélhámós tolvajok egy kórházban.** Zág-ráiban, az ottani irgalmasok kórházában történt az alábbi botránnyos és fölháborító eset. A kórházba tudvalevően átszállították az ügyészség fogházából azokat a rabokat, akik az éhségsztrájk miatt súlyosan megbetegedtek. A nagyszabású vádlottak körtermei előtt állandóan szuronyos börtönőrök ügyelnek. A múlt héten történt, hogy két előkelő külsejű férfi megjelent a kórházban. A folyosón két őrral találkoztak, akik megkérdezték tőlük, hogy kicsodák és hogy mi járatban jöttek. Az idegenek vizsgálóbíróknak mutatták be magukat és kijelentették, hogy a nagybeteg Vujaklia kereskedőt, az egyik szerb proparandista vádlottat akarják kihallgatni. Erre az őrk tisztelgett nekik és ők beléptek Vujaklia szobájába, ahol a beteg már utolsó óráit élte. Csak most, napok mulatásával derült ki, mikor már Vujakliát el is temették, hogy a két átvizsgálóbíró teljesen kifosztotta a haldokló rab gyógytermét. A rendőrség széleskörű nyomozást indított, de a tetteseket még nem sikerült kézrekeríteni.

— **A cukrászok sztrájkja.** A sztrájkoló cukrászsegédek Geilléri Mór iparhatósági biztos útján tudvalevően békéltető tárgyalást kértek a fennálló ellentétek elsimítására. A fővárosi cukrászmesterek ebben a dologban tegnap este a Damianich-utcai Prindl-féle vendéglőben gyűlést tartottak, amelyen kimondták, hogy a békéltető tárgyaláson nem vesznek részt, mert tulajdonképpen sztrájk nincsen, minthogy az összes mihelyekben már napok óta zavartalanul folyik a munka. A cukrászok gyűlésére küldöttséggel meghívták Stüeck Ferencz ipartestületi elnököt, akit a gyűlés a cukrászok teljes bizalmáról biztosított. A gyűlés előtt az ipartestület elnöksége tartott ülést Bauer Sándor helyettes elnök vezetésével. Az ülés rágalmaknak nyilvánította a cukrászsegédek plakátjain az ipartestület vezetősége ellen közzétett vádakat és bizalmát nyilvánította az ipartestület elnöke iránt. Együttal megbizta az ülés dr. Elischer Vilmos ipartestületi ügyészt, hogy a Népszava ellen az ipartestület vezetőségét támadó közleményei miatt indítsa meg a sajtópört.

— **Eltét katonaszabadító.** A hetedik kerületi kapitányság ma Ádám Mihályt, a Predaál-szálló kapusát a kivándorlásnak engedelem nélkül való közvetítése miatt harmincz napi elzárásra és kétszáz korona pénzbüntetésre ítélte. A portás rendszeresen foglalkozott a kivándorlás közvetítésével és pedig különösen a katonák sorban lévő legényeket segítette utlevélhez. Utoljára Benedek Ádám és Matka György gálszécsi katonaköteles legényeket indította a hosszú utra, de a két legényt a pozsonyi határrendőrség elfogta. A legényeket kihallgatták, s vallomásuk alapján a rendőrség Ádám Mihályt elítélte, mert kiderült róla, hogy nyolczvan-nyolczvan koronáért a szükséges utbaigazítással látta el őket.

— **Meghalt a „czukorkirály”.** Newyorkban meghalt Spreckels Kolozs, az amerikai „czukorkirály” nyolczvan éves korában. Spreckels, aki évtizedekkel ezelőtt Németországból vándorolt ki Amerikába, az első czukorgyáros volt a Csendes-tenger partján és bár egészen szegényen kezdte, a legszebb eredményeket érte el és háromszázhatvan millió koronára vagyont hagyott hátra. Fia, Spreckels Rudolf egészen önzetlenül heves harcot vívott azokkal a vétkes politikusokkal, akik Szanfranziskót kizsartották és meglópták; ez a per nemrég az összes vádlottak elítélésével végződött. A fiatal Spreckels épp annyi energiát és kitartást tanusított ebben az ügyben, mint annak idején atyja, akinek szintén erős küzdelmet kellett vívnia a newyorki Havenmeyer-családdal. Oka a viszálykodásnak egy czukortröszt volt, amelynek élén a Havenmeyer állottak. Spreckels a küzdelmet az ellenség területére tette át, mert Philadelphiában huszonnégy millió koronán czukorgyárat épített. Ennélfogva nem igen lehetett Spreckels ellen sikerrel konkurrálni. Kaliforniában és Hawaiián is nagyszabású czukortelepei voltak Spreckelsnek, ki sokáig benső barátja volt Honolulu királyának, akinek nagy összegeket kölcsönözött s egy kastélyt is építtetett neki. Hogy Hawaii ma olyan virágzó kolónia, azt nagyrészt Spreckelsnek köszönheti, aki a király halála után Hawaii Amerikához csatolását és az özvegy királyné letételét is keresztülvitte. A Csendes-Oceánon való hajózás előmozdításában és annak kivitelében, hogy a nyugati városokat vasutakkal látták el, szintén nagy része van Spreckelsnek. Eredete felől nem tudunk bizonyosat, némelyek schleswiginek tartják; valószínűleg Waterkantból származott.

— **A boszniai katonáknak.** A boszniai katonák részére a budapesti hadtestparancsnoksághoz legutóbb a következő adományok érkeztek: A 38. hadkiegészítő parancsnokság gyűjtése (Kecskemét) 945.16 K, M. kir. állami tanítóképző-intézet (Pápa) 17.36 K, Grün Samu és az újlaki téglagyár munkásai 8.34 K, Kujti István gyűjtése 23.40 K, a Pester Lloyd gyűjtése 220 K, Egri Tóth Lidike 3.5 kg. szalonna, 1.75 kg. szalámi, 2 csomag tea és 100 szivar.

— **Aki a lányoknak akart mulatságot szerezni.** Triesztből érkezik az alábbi véres eseménynek a híre. Qualla Márton nevű bursai mozdonyvezető öccsével, Ferenczcel és Godine nevű barátjával sétálni ment. Utközben a három ember találkozott egy katonával, aki eselődleányokkal állott az utca szélén s hangosan kérkedett a bátorságával. Éppen ekkor ért oda a három katona. Alig hogy a nagyhangú legény megpillantotta a közeledő bajtársakat, kirántotta oldalfegyverét s odaszólt a lányoknak: — Nézzetek ide!

Ezzel a három katonára rontott. Nagy dulakodás keletkezett s a küzdelem hevében a támadó a hegyes bajonettet Qualla Márton oldalába szurta. A súlyosan megsérült ember jaiszó nélkül összeesett és nyomban meghalt. A megvadult katona ezután a véres bajonettel a másik két vadászra rontott. A meggyilkolt Qualla öccse ki akarta rántani a támadó kezéből az oldalfegyvert, de a keze megesusztott s kezén két hatalmas vágást szenvedett. Az általa termélt gyilkos és a másik két katona között tovább folyt a rettenetes harc, közben azután többen érkeztek a helyszínre, akik lefegyverezték a dühöngő embert. Nemsokára megjelent a katonai őrség, amely a véres harc főszerpőjét összekötözte s bekísérte a katonai fogházba. A meggyilkolt Quallát a helyőrségi kórház halottas házába vitték. A gyilkost Budigna Adolfinak hívják, huszonegy éves és a huszadik vadászszázalagnál szolgál. Kihallgatása alkalmával csak ezt mondta:

— Csak a lányoknak akartam egy kis mulatságot szerezni.

Budignát sötét zárkába helyezték el. Az eset a városban nagy izgalmat keltett.

— **Elgázolta a vonat.** Török Mihály kertész bement Kecskemétre ismerősei látogatására. Utját a vonat mentén folytatta a koromsötét éjben. Egy arra menő vonat Törököt elgázolta.

— **Öngyilkosság a kaszárnyában.** Az Üllői-uton levő honvéd-laktanyában tegnap este öngyilkosságot követett el Weisz Sándor közhonvéd. A szerencsétlen katona október elsején vonult be és most szabadságot kért, hogy egy hétre hazautazhasson vidéken lakó szüleihez. Tegnap érkezett vissza a kérvénye azzal, hogy a szabadságot nem engedélyezték. Weisz erre bement az étkezdébe és egy félreeső helyen fölakasztotta magát. Öngyilkossága előtt levelet írt a szüleinek, amelyben megható hangon vesztőlük búcsút.

— **Ösztöndíj-pályázat.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter az 1908—9. tanév kezdetétől a váci püspök-féle alapítványnál évi 240 koronás ösztöndíj-állomásra pályázatot hirdet. Ezen ösztöndíjra általában csak oly róm. kath. vallású tanulók tarthatnak igényt, akik legalább is már a gimnázium vagy reáliskola első osztályát jeles előmenetellel befejezték. A kellőleg felszerelt folyamodványokat 1909. január 10-éig kell a váci püspökhöz benyújtani.

— **A falusi kislány kalandja.** Rácz Gusztáv iparos felesége hétéves Mariska leányával tegnap Egerből érkezett Budapestre. A keleti pályaudvar előtt egy villamosra akart felszállani. A kislánya már fenn volt a villamoson, de az asszony lemaradt, mert a kalauz elindította a kocsit. Ráczné egyideig kétségbeesetten kiabált a villamos után, amely azonban hamarosan elrobogott, elrabolva a hétéves leánykáját édesanyjától. Ráczné sirva állított be a főkapitányságra, hogy bejelentse leánya kalandos eltűnését. Nagy volt az öröme és meglepetése azonban, mikor a főkapitányság ügyeletes szobájában már ott találta a leányát. Ugyanazon a villamoson utazott ugyanis Lengyel Elemér közkatona, aki egri származású és ismerte a leánykát. Magához vette a kis Mariskát és bevitte a főkapitányságra, ahol átadták az édesanyjának.

— **Ó-görög zene.** Néhány esztendővel ezelőtt Delphinben, ahol francia tudósok ásatásokat végeztek több ó-görög zenedarabnak a kottáját találták meg és vitték el Párisba. Igen nagy nehézségek árán sikerült a tudósoknak a kottát kislabilizálni s modern hangjegyekre átteni, mikor már ennyire voltak, Theodor Reinach vette kezébe az ügyet, aki a régi zenének lelkes híve. Nagy pompával és költséggel ó-görög hangversenyeket rendezett, amelyeknek fénypontja természetesen a delphimuszok voltak. A siker minden képeletet felülmut. A párisi zeneszereplők a görög zenének nem is sejtett szépsége egyszerűen elragadta, a kritikusok hasábas tudósítását és hírneves zenei írók mélyreható tanulmányokat írtak a görög zene sajátosságairól. Szóval Páris zenei világa örömben uszott. Nemrég azonban egy szürke régi-ségtudós kétségtelen bizonyítékkal állott elő arra nézve, hogy a régi, hangjegyek kibetűzésébe csekélyke hiba csuszott be: a kéziratot visszajáról olvasták! Hátról előre, nem pedig elülről hátra. És így adták elő. És így is óriási sikert aratott. Képzelték csak el a marseillaise-t, vagy a Rákóczi-indulót visszajáról! A görög muzsika diadala tehát roppan felsülés volt.

— **A tél áldozata.** Három nap óta Kassán és vidékén szokatlan hideg időjárás és nagy havazás uralkodik. Ma reggelre a város mellett egy ismeretlen koldusasszonyt találtak holtan, ki a nagy hidegben megfagyott. Kiletét nem sikerült megállapítani.

— **A kitarított.** A múlt éjjel Fuchs Jenő pinczé bement Devecsery Julia rendőrségi felügyelő alatt álló leány Konti-utca 15. számú lakására. Néhány perzig időzött a szobában, amikor dörömbölni kezdett az ajtón a lány kedvese, Wald Ármu pinczér. Nem akarták kinyitni, mire rájuk tört az ajtó s aztán beledöfte kését a szerencsés vetélytársba, a leányt pedig véresre verte. Fuchs sebét Rókus-kórházban kötötték be, Waldot bekísértél a rendőrségre.

— **Hajalozások.** Steineker Gábor m. kir. műszaki tanácsos, a Ferencz József-rend lovagja december 28-án elhunyt. Ma délután tették a farkasrét temetőben örök nyugalomra.

Máthé György szamosújvári lelkész, Máthé Gyula, a „Szekely Lapok” szerkesztőjének édesatyja Kolozsváron meghalt.

Nánhegyesi Zuber Antal 1848/49-iki honvéd alezredes, a Ferencz József-rend lovagja Óbarokot kilenczvenkét éves korában elhunyt.

x Téli- és Jaeger-árak legjobb ajándék Röslernél. Budapest, V., Harminczad-utca és József-té sarkán.

Valódi Porosz szalonkőszennet

és kocszot zsákokban, valamint egész fuvarokban a leggyorsabban és legolcsóbban szállít

Rédei és Társa
Köszönőnagykereskedő
Központi iroda: V., Béla-utca 4.
Faján 28-29.

x Fodor-léle vívóterem a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordították a gyermek torna- és vívásra.

x Az Apolló-Színház e heti műsorának legsikerültebb slágere az „Automobil hősnő” című kitűnő újdonság. A kép egy Amerikában rendezett automobilversenyt mutat be, melynek érdekességét növeli, hogy a győztes egy gyönyörű fiatal leány, ki daczára a blüzs kezek által utjába gördített számtalan akadálnak, a pályadíjjal kitűzött Vitagraph-serleget mégis elnyeri.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) Komlóssy Emma vendégszereplése. Komlóssy Emma, a kiváló szubrett-primadonna ezidén is több estén fog vendégszerepelt az aradi színpadon, ahol tavaly is zajos sikert aratott minden feltevével. Szendrei igazgató — mint értesülünk — az aradi közönség kívánságának engedve, szerződött a művésznővel, aki azonban több vendégszereplési kötelezettsége miatt, nem tehet eleget az aradi publikum óhajának.

(*) „A Holnap” Kolozsvárt. Hajó Sándor szelimes vígjátéka a Kolozsvári Nemzeti Színházban is nagy sikerrel került bemutatásra. Az előadás kitűnő volt. Különösen Sebestyén Gézának, Aczél Ilonának és Berlényi Vandának volt szerencsés estje.

(*) Új eredeti bohózat. A Csokonai-Kör drámai pályázatán első díjjal jutalmazott „Napraforgó” című paraszt vígjáték szerzője: Klement Alajos fővárosi iskolaigazgató, „Az elzárt gyámleány” címen három felvonásos bohózatot írt és ezt a napokban a Kolozsvári Nemzeti Színházhoz nyújtotta be.

(*) Kubellik Jan földkörüli utjáról, amely 1907. októbertől 1908. októberéig tartott, visszaérkezett Bychov nevű kastélyába. A művész megjárta Északamerikát, Honolulut, Ausztráliát, Új-Zeelandot, Ceylont stb. Kubellik tizenkét hónap alatt száznyolcvankétszer járt az egész körutazásának leírataival nagy sikere volt. Első hangversenyének a newyorki Hyppodromban 5325 látogatója volt és az 5500.50 dollárt (több mint 27.000 korona) jövelemzett. Ausztráliában a legnagyobb tisztelettel fogadták őt és hangversenyein mindig a legelőkelőbb közönség jött össze. Új-Zeelandban a Maori önkövek nyilvánosan ünnepezték őt és ajándékokkal ilmezték el, Sidney és Melbourne városokban egész hangverseny-sorozatot adott átlagos 17.000—2.000 koronás bevételkel. A kiváló művész valódi múzeumot hozott haza utjáról. Budapesti egyetlen hangversenye csütörtökön, január 21-én esz a Vigadó nagyszínházban, a jegyeket a „Harmonia” zeneműkereskedés árulja, Váci-utca 20.

(*) A király vásárlása a Műcsarnokban. A király a Képzőművészeti Társulat jelenlegi téli nemzetközi kiállításán összesen öt olajfestményt és egy kisebb méretű szobrot vett magyar művészekről a budai palota termei számára 13.100 koronáért, még pedig a korán elhunyt Paál Lászlónak „Száz éves asszony” című olajfestményét, Bosznay Istvántól: „Sarkadi berek” olajfestményt, Góth Móricztól: „Interieur” olajfestményt, Bruck Miksától: „Magány” olajfestményt, Lipola Yrjödtől, finn vendégünkötől: „Székely famunkás” című szép szobrot és Déry Bélától: „Szivesen” olajfestményt.

(*) Mary-Ann — huszonötödik. A Király-Színházban ma érte el első jubileumát Hajó Sándor és Kacsóh Pongrácz operettje, a „Mary-Ann”. A közönség, amely szépen megtöltötte a színházat élvezte a darab szépségeit és sokat tapsolt a szereplőknek, akiknek élén Petrás Sári haladt.

(*) Marosvásárhely két színháza. Marosvásárhely törvényhatósági bizottsága elhatározta, hogy a jövő tavaszszal felépíti a téli színházat s a nyári színházat. A törvényhatóság bizottságot küldött ki, melynek feladata lesz, hogy megfelelő helyet keressen a két színház-épület részére. A téli színházat Marosvásárhely főterére fogják felépíteni.

(*) Szabad kabaré. A Teréz-körtü Bonbonniéren Szilveszter-este szabad kabaré lesz, vagyis bárki felléphet a közönség köréből és az intim kis helyiség éjféli után is nyitva marad. Új napján lép fel először Szegedi Erzsé, a Király-Színház volt

tagja. Baron Ervin nagyszerű német darabjával minden este műsoron van. A program több új magánzammal bővült.

(*) Színházaink újéve. Az Operaházban holnap, csütörtökön, az év utolsó napján gyermekelőadásul olcsó helyárakkal a „Jancsi és Juliska” és a „Babafütyi” kerül színre. Közreműködnek a dalműben Payer, Várady M., Várent, Palóczy, Mihályi, a balletben Pallai, Brada, Szmeraldi és az egész tánczkar. Az előadást délután négy és fél órakor kezdik. (Bérleten kívül 41. sz.). Pénteken új napján első bérletes előadásul „A csavargó”-t adják, a főszerepekben Szamosi, Takács és Szemere fellépésével.

A Nemzeti Színházban holnap, csütörtökön az Urhatnám polgárt, Molière kacagató énekes és zenés bohóságát adják elő. Az igazgatóság ezt az előadást főleg a gyermekek számára rendezi s hogy a nagyszerű és mulatságos darabot könnyebben megnézhessék, kivételesen 6 órakor fog kezdődni a holnapi előadás. A mentők javára Szilveszter estjén városzerte szervezett akcióban a Nemzeti Színház is részt vesz s előadás előtt S. Fái Szeréna fogja elszavalni Váradi Antalnak ez alkalomra írt költeményét. Új pénteken délután a Betyár kendője kerül színre Blaha Lujzával Zsófi szerepében, este pedig a Csókot, Dóczy vígjátékát adják.

A Víg színházban holnap, csütörtökön, két előadás lesz. Este az „Ördög”, Molnár Ferencz vígjátéka kerül színre hetvenötödikször Hegedüs Gyulával a czimszerepben. Jolánt Varsányi Irén, Jánost Fenyesi Emil, Lászlót Szerémy Zoltán, Elzát Komlóssy Ilona és Czinkát Hegedüs Gyuláné játssza. Délután 3 órakor gyermekelőadásul a „Jóka ördöge” című vidám mesejátékot adják. Holnapután, új napján, szintén kétszer játszanak. Délutáni előadásul a „Visszatérés Jeruzsálemből”, Donnay Maurice színműve kerül színre, este pedig a „Király”-t, Fiers, Caillavet és Aréne vígjátékát ismétlik.

A Magyar Színházban új napján két nagyszerű darab kerül színre. Este Sophus Michaelis dán költőnek színművét, a „Forradalmi nász”-t adják, amely minden eddigi előadásán teljesen megtöltötte a Magyar Színház nézőterét. A darab e héten az új előadásán kívül, szilveszterkor és vasárnap este van műsoron. Új napján délután jubiláris előadás lesz; Rostand költői műve, „A Sasfő” ugyanis ez-uttal kerül 75-ödször színre. Ezen a jubiláris előadásra is Törzs Jenő játssza a czimszerepét, Csontos Flambeau, Metternichet Rátkay, Mária Lujzát Forrai, Teréz T. Halmy, Ferencz császárt Réthey, a főhercegnőt Mészáros Oiza; mint akik a bemutatón kreáltak szerepeiket. A szilveszteri előadás, mint többi előadások 7 és fél órakor kezdődik.

A Király-Színházban Szilveszter estjén és az új esztendő első napján este, valamint a hét még hátralévő napjain mindenkor dr. Kacsóh Pongrácz új operettje, a „Mary-Ann” kerül színre, amelynek szerdán volt a 25-ik előadása. Új napján délután Pálmay Ilka felléptével Rubens gyönyörű zenéjű operettjének, „A hollandi lány”-nak előadását ismétlik meg. A Szilveszter esti előadás, úgy mint a többi előadások 7 és fél órakor kezdődik.

A Gyermekszínházban pénteken, új napján adják Komor Gyula nagy vonzóerejű látványos tündéreggét a „Piroska és a farkas”, vagy a „Villámkirály leányát”, melynek vasárnapi előadását teljesen zsúfolt ház tapsolta végig. Ezen előadásra máris tömeges előjegyzés történt. Csütörtökön, Szilveszter napján „Az édes anyaszív” nagyhatású újdonság előkészülete miatt nincs előadás. Az igazgatóság nagy gondal állítja ki ezt a darabot, s teljesen új és fényes kiállításra készített rá. Az előadás 4 órakor kezdődik.

FŐVÁROS.

(*) Kórházak az iskolákban. A Vöröskereszt-Egyesület kérelmére a közgyűlés elhatározta, hogy megfelelő számú iskolát fog háboru, illetőleg mozgósítás esetén kórház céljaira átengedni s egyben 125.000 koronát szavazott meg a berendezésre és felszerelésre. A tanács legutóbbi ülésében kijelölte a kórház céljaira alkalmas iskolákat, még pedig: az I. ker., Krisztina-téri elemi iskolát és tornatermét 91 tiszt és 14 ápoló; az I. ker., Koroná-utcai polgári leányiskolát s tornatermét 109 tiszt és 16 ápoló; az I. ker., Attila-utcai elemi iskolát és tornatermét 180 katona és 27 ápoló; a II. ker., Szalag-utcai felsőbb kereskedelmi iskolát 60 katona és 9 ápoló; a II. ker., Szalag-utcai elemi iskolát és tornatermét 100 katona és 15

ápoló; a II. ker., Iskola-utcai elemi iskolát 60 katona és 9 ápoló; a II. ker., Batthyány-utcai polgári leányiskolát 130 katona és 20 ápoló; a II. ker., Medve-utcai elemi és polgári fiúiskolát és tornatermét 190 katona és 28 ápoló; végül a II. ker., Margit-körtü elemi iskolát és tornatermét 80 katona és 12 ápoló részére. Egyben pedig felhívta dr. Müller Kálmán főrendiházi tagot, mint a balparti kórházak igazgatóját, hogy tegyen javaslatot arra, vajjon a megadott összegben felül milyen beszerzésekre lesz még szükség.

(*) Törvény a főváros fejlesztéséről. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király szentesítette az 1908. évi 48-ik törvényzikket: a székesfőváros fejlesztéséről. Ez a törvény nagy változást jelent a főváros életében, mert első eset, csaknem három évtized óta, hogy a törvényhozás komolyan és nagylelkűen gondoskodik a főváros háztartásáról és segítéséről. A törvény maga több irányú intézkedést tartalmaz, amely részben pénzügyi segítséget, részben új alkotásokat juttat a fővárosnak, amely egyuttal a Margitszigetnek is birtokába jut. A legfontosabb intézkedései az új törvénynek ezek:

1. Az Attila-körtü és környékének szabályozására az állam két millió korona kamatmentes kölcsönt ad a fővárosi pénzalapnak.
2. A Sárosfürdő vételára fejében az állam 1,050.795 korona 23 fillért visszatérít a fővárosnak, de kötelezi a törvényhatóságot, hogy a Sárosfürdőt 1912-ig, a Rudasfürdőt 1915. év végéig ujjaépítse.
3. A kormány a Hungária-körtü és a III. kerület közt közúti Dunahídat épít, a hidhoz feljárókat létesít és az evégből szükséges városzabályozási és rendezési munkálatokat a közmunkák tanácsa által végrehajtja.
4. József főhercegtől 11 millió koronáért megveszik a Margitszigetet s a vételárból 6 millió koronát telkek átengedésével egyenlítenek ki, 5 millió koronát pedig évenként 210.000 korona járadékkal törlesztenek. A sziget a fővárosi pénzalapé lesz, 36.000 négyszögöl kivételével, amelyen az országos fűveskertet rendezik be.
5. Az államrendőrség költségeihez való hozzájárulást a főváros részére évi 800.000 koronában állapítja meg.
6. Átengedi a főváros területén beszédett italmérségi illetéket; ennek évi összege 600.000 korona.
7. Végül harmincz éves adómentességet engedélyez azokra az épületekre, amelyeket 1918 november 1-ig lakható állapotba helyeznek, legalább két emelet magasságban a következő területeken:
 - a) a Rudolf-, illetőleg az Ujpesti rakodópartnak a Zoltán-utca és Zápolya-utca közötti szakaszán fekvő dunaszabályozási telkeken;
 - b) az Országház-térre, továbbá a Személynök-utczára és a Pozsonyi-utca homlokzattal bíró telkeken;
 - c) a Nádor-utczának az Országház-tér és a Lipót-körtü közötti szakaszán — mind a két oldalon — fekvő telkeken;
 - d) az Alkotmány-utczában fekvő telkeken;
 - e) a Nádor-utca, Alkotmány-utca, Koháry-utca és a Balaton-utca által határolt területen; végül
 - f) a IX. kerületben a Közraktár-, Lónyay- és Ráday-utczáknak a Kálmán-térről, illetőleg a Vámház-körtüktől kezdve a Bakács-térig, illetőleg a Bakács-utczáig terjedő részén.

(*) A Szabadságharc-szobor. Szamovolszky és Gács szobrászművészek műtermében ma délelőtt járt kinn a Szabadságharc-szobor bírálóbizottsága, hogy a készülő nagy művet megtekintse. A műterem a Pasaréten van s a nagy hó miatt a bizottság, amelynek dr. Bárczy István polgármester volt a vezetője, alig tudott kivergődni. A művészek egyhated nagyságban mutatták be a szobormű agyagmintáját. A bemutatott mintát a bizottság igen jól fogadta, mert több sikerült változtatással az eredetinel jóval kedvezőbb megoldást létesítettek a művészek. A szemle után az egyes mellékreszeket tekintették meg s miután a további munka programját megállapították, a bizottság tagjai távoztak.

(*) A Rökk Szilárd-díjak kiosztása. A Rökk Szilárd-díjjal kitüntetett tanítók küldöttsége tisztelgett ma délelőtt dr. Bárczy István polgármester és gróf Festetics Géza tanácsos előtt. A köszönő beszédre adott válaszában a polgármester hangsúlyozta, hogy az a czél lebegett a szeme előtt, hogy

Angol, francia és amerikai rendszerű
KÉSZPÉNZÉRT félárban:
ruhászkodhatik minden ember finoman és elegánsan
az országos **Zélinger Samu** előszobájában
Budapest, IV., (Belváros)

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári
raktárakban vásárolt 8-6 méteres legújabb divatu
mintá gypjuszövetekből mérték szerint készítek;
finom öltönyt — — — — — 21 frtért
nagyon finom prima öltönyt — — — — — 26 " "

Hagyja
Pótlás vagy
Tollháza
21—26 frt
Budapest, IV., (Belváros)
Magyar-utca 3. sz. I. emelet.
Kossuth Lajos-utca mellett

a díjak kiosztásában semmiféle protekció ne érvényesüljön, ami sikerült is. — E hírrel kapcsolatban említjük meg, hogy a Magyar Tanítók Otthona január 6-án az Ujváros háza termében Röck Szilárd-emlékünnepélyt rendez, amelyen a vallás- és közoktatásügyi miniszter képviseletében Halász Ferencz miniszteri tanácsos fog megjelenni. Az ünnepi beszédet gróf Festeticz Géza tanácsos tartja.

(**Az új ipartörvény.** Az ipartörvény revíziójára kiküldött vegyes-bizottság január 4-én tartja legközelebbi ülését. Ez alkalommal az új törvénynek a munkaidőre, az egészségügyi intézkedésekre, az iparfelügyeletre, a sztrájk és kizárásra és végül a békéltetés és bíráskodásra vonatkozó intézkedései kerülnek tárgyalás alá.

(**A primási székhely kérdése.** A törvényhozas tagjai közül utoljára ismét többen adtak kifejezést annak az óhajtatásnak, hogy a hercegprimás hivatalos székhelye ne Esztergom, hanem Budapest legyen. Ugy értesülünk, hogy ezt az ügyet közelebb fel fogják venni az országgyűlésen.

(**Az országgyűlési képviselőválasztók névjegyzéke.** A tanács az országgyűlési képviselőválasztók jövő évre érvényes névjegyzékét az egyes kerületekben ma helyezte el az előjáróságoknál és az alább felsorolt királyi közjegyzőknél. A kir. közjegyző az őrizetére bizott példányból egyesek részére kiszolgáltató másolatokért, kivonatokért, bizonylatokért, vagy hitelesítésekért a szabályszerű díjakat számíthatja fel. A törvény rendelkezése értelmében a választókerületek névjegyzékének egy példány minden kerületi előjáróságnál is elhelyeztetett és e példányt az illető kerület lakosai mindenkor megtekinthetik, illetőleg díjtalanul lemásolhatják. Azok a közjegyzők, akiknél a névjegyzékeket elhelyezték, a következők:

Az I. és II. választókerület névjegyzékének egy példány: dr. Rónay Károly kir. közjegyzőnél (I. ker., Döbrentey-utca 14.).

a III. választókerület névjegyzékének egy példány Deszkás Gusztáv kir. közjegyzőnél (III. ker., Lajos-utca 4.).

a IV. választókerület névjegyzékének egy példány: dr. Jeszenszky István kir. közjegyzőnél (IV. ker., Koronaherceg-utca 8.).

a V. választókerület névjegyzékének egy példány Stamberger Ferencz kir. közjegyzőnél (V. ker., Erzsébet-tér 15.).

a VI. választókerület névjegyzékének egy példány dr. Weinmann Fülöp kir. közjegyzőnél (VI. ker., Andrásy-ut 9.).

a VII. választókerület névjegyzékének egy példány dr. Rhorer Géza kir. közjegyzőnél (VII. ker., Erzsébet-körút 27.).

a VIII. választókerület névjegyzékének egy példány dr. Cottelly Géza kir. közjegyzőnél (VIII. ker., József-körút 2.).

a IX. választókerület névjegyzékének egy példány Kiss Aladár kir. közjegyzőnél (IX. ker., Káivin-tér 2.) és végül

a IX. választókerület névjegyzékének másik példány dr. Kiss József kir. közjegyzőnél (X. ker., Füzér-utca 19.).

(**A közbiztonság.** A főváros közbiztonsági és marhavásártéri bizottsága ma délelőtt Melly Béla dr. tanácsos elnöke mellett ülést tartott, amelyen az előadói tisztet dr. Punió György fogalmazó látta el. A bizottság kihirdette a közbiztonsági és marhavásártéri telep épületein szükséges homlokzat-helyreállítási munkákra kiírt árlejtés eredményét. A munkálatok 4337 korona 50 fillérbe kerülnek. A bizottság tárgyalta még a vágókamrában foglalkoztatott legények ama kérését is, hogy ne kelljen nekik a vágás alkalmával marhat emelni, hanem hogy e munkát helyettük egy gépész végezze. E kéréssel kapcsolatban a Schlick-féle vasöntő és gépgyár egy szerkezetet készített és ennek próbaképpen való felállítását kéri a fővárostól és csak abban az esetben kívánja a gépezet átvételét, ha az a követelményeknek megfelel. A bizottság a gépezet felállítását, amely körülbelül négyezer koronába kerül, javasolja a tanácsnak. Végül még Földváry Imre bizottsági tag indítványára a bizottság hozzájárult ahhoz, hogy a közbiztonsági előtti lévő hó gyorsabb eltakarítása érdekében két hóke beszerezését fogja javasolni a tanácsnak.

(**A villamos kocsik új jelzése.** A villamos kocsik új jelzése tárgyában tegnap a kereskedelmi minisztériumban tartott ankétán egy szűkebbkörű bizottság kiküldését határozták el, amelyben a főváros, a rendőrség, a közmunkák tanácsának és a villamos közlekedési vállalatok egy-egy kiküldöttje vesz részt. Ez a szűkebbkörű bizottság január 7-én délután félőtkor a kereskedelmi minisztériumban tartja ülését.

(**Az Artézi-fürdő építése.** Az artézi-fürdő építésére vonatkozólag tudvalevőleg december 15-én tartották meg az árlejtést. A beérkezett 36 ajánlat most van átszámítás és felülvizsgálat alatt. E munkák elkészültével az Artézi-fürdő építését végrehajtó bizottság január 5-én fogja az ajánlatokat érdemben tárgyalni.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Nyugalomba vonuló kuriai bíró. Szent-Imrey Jenő kuriai bíró negyvenegy esztendő szolgálat után legközelebb nyugalomba vonul. A bíróságoknál mint kuriai jegyző kezdte meg működését, később táblai, majd kuriai bíró lett. Főmentése és ez alkalomból kapott kitüntetése a hivatalos lap egyik legközelebbi számában fog megjelenni.

§ Az áldetektív. Ertl József horigynök, aki különböző büncselekmények miatt már négy ízben volt büntetve, az idén december 3-án délelőtt megjelent Kili Rókus gyártelepi ör lakásán. Kili feleségének, aki egyedül volt otthon, elmondotta, hogy ő detektív s házkutatást akar tartani. Az asszony ellenkezett, de a mikor az áldetektív karhatalommal fenyegetődzött, kinyitotta a szekrényeit. Ertl a ruha közül kiválasztott egy télikabátot s kijelentette, hogy azt el fogja vinni, mert lopásból származik. Az asszony azonban nem engedte elvinni, mire Ertl aznap délután újból kísérletet tett, hogy a télikabátot megkerítse, de újból eredmény nélkül. Ertl Józsefet család kísérletének büntetése ma vonta felelősségre a budapesti büntető törvényszék Füzéressy bíró elnöklésével. A tárgyaláson a vádlott azzal védekezett, hogy őt egyik lakótársa meglopta s magával vitte összes ruháit. Ezeket kereste Kili Rókusné lakásában. A bíróság nem fogadta el a vádlott védekezését és család büntetésének kísérletéért három hónapi fogházra és 40 korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet jogerős.

§ Agyonszurt gyermek. Barth Anna 23 éves cselédeány Borosjenőn a jegyzőnél szolgált. Itt szerelmi viszonyt kezdett s mikor észrevette, hogy viszonyának következményei mutatkoznak, feljött a fővárosba s szolgálatba állott. Ezután alig hogy megszülette gyermekét, az ártatlan porontyot egy fanyellú késsel négyszer—ötször torkon szurta, úgy hogy nyomban meghalt. A kis holteset azután szoknyájába csavarva, kietette a Batthyány-téri vásárcsarnok kapujába. Itt találták meg a járőrök a meggyilkolt csecsemőt. A rendőrség csakhamar kinyomozta a gyermekgyilkos anyát s letartóztatta. A budapesti büntető törvényszék ma vonta felelősségre gyermekölés büntetéseért Barth Annát, aki a tárgyaláson azzal védekezett, hogy tettét öntudatlan állapotban követte el. Elpanaszolta, hogy Borosjenőn a jegyző volt a esábitója s szegye miatt kénytelen volt elbujdosni hazuról. A bíróság dr. Váry Albert ügyész vádjá után a nagyszámu enyhítő körülményekre való tekintettel Barth Annát csupán gyermekölés vétségében mondta ki bűnösnek, ezért őt havi fogházra ítélte. Ebből is kitöltöttnek vette a bíróság másfél hónapot az elszünetelt vizsgálati fogság által. Az ítélet ellen az ügyész sulyosbításért felebbezett.

§ A nők áldozata. Őt esztendőn át hűségesen szolgálta gazdáját, egy bécsi-utcai divatruház tulajdonosát Kardos (Klein) Jenő kereskedősegéd. Az idén nyáron azonban egyszerre költsékre kezdett, rendes vendége lett az éjjeli mulatóknak s hogy költséges passzióit fedezhesse, gazdájának árúházát dézsmálgatta. November 6-án három detektív tetten érte, amikor egy hordárral egy vég fekete selyemkelmét zálogosított el 70 koronáért. A detektívek igazolásra szolgáltatták fel s a lakásán házkutatást tar-

tottak. A házkutatásnak meglepő eredménye volt, amennyiben több ezer korona értékű lopott selyemről szóló zálogcéduát találtak. A károsult divatruház tulajdonosának feljelentésére Kardos Jenőt letartóztatták. A büntető-törvényszék ma vonta felelősségre lopás büntetéseért Kardos Jenőt, aki a tárgyaláson elpanaszolta, hogy könnyelmű hölgyekkel kötött ismeretsége döntötte bájba. Védőjének kérelmére a bíróság egész csomó levelet olvasott fel, amelyekben egy leány folyton pénzért zaklatja. A károsult kereskedő kárát 20.000 koronára becsülte. Ebből azonban csak 713 korona értékű áru került meg. A bíróság dr. Kesserü Lajos kir. ügyész vádjá után Kardos Jenőt lopás büntetéseért másfél évi börtönrre ítélte. Az ítéletben az ügyész megnyugodott, míg a vádlott és védője felebbeztek.

§ Kiküldött szerző. A Brassói Hírlap és a Brassói Lapok 1906. évi januári számában egy nyílttér közlemény jelent meg „Egy új magyar erdőkihasználási társaság” cím alatt, Sebők Sándor aláírásával, amelyben gróf Mikes Ármint tisztességes versenynyel gyanusították és meggyalázó kifejezésekkel illetik. Gróf Mikes nyomban tisztában volt azzal, hogy a kérdéses közleményt nem az az ismeretlen Sebők Sándor szerkesztette és adta ki, hanem hogy az inkább az őt folyton támadó Groedl-czégtől ered. Épp ezért sajtópanaszszal fordult a marosvásárhelyi kir. törvényszékhez és egyben kérte, hogy a vizsgálóbíró foglalja le a kérdéses közlemény kéziratát. A lefoglalt kézirat igazolta azt, hogy a kézirat géppel írott szövege Groedlék brassói ügyvédjének, dr. Weisz Ignácznak irodájában készült s a kéziratban lévő kézírás Horn Mór, az Erdélyi Erdőipar R.-T. igazgatósági tagjának kezétől származik. Ez alapon a marosvásárhelyi esküdtbíró bizonyítás alapján vétésnek mondotta ki Horn Mór igazgatót nyomtatvány után elkövetett becsületsértésben, mire az eljáró bizottság a vádlottat 300 korona fő- és 100 korona mellékpénzbüntetésre ítélte. A kir. Kuria első büntető tanácsa Pongrácz Jenő bíró elnöklésével a benyújtott semmisségi panaszok elutasításával jóváhagyta az esküdtbíró ítéletét.

Mulatságok.

** Jelmezestély. A Budai Polgári Kör január hó 5-én, kedden este félkilenc órakor saját helyiségeiben jelmezestélyt rendez.

** Szilveszter-estély. A Bádógos- és Szerelőmesterek Országos Egyesülete e hó 31-én a husvétkor tartandó tanonczkiállítás javára a „Sas Kör” helyiségeiben (IV. ker., Irányi-utca 17. szám) táncmulatsággal egybekötött Szilveszter-estélyt rendez.

EGYESÜLETEK.

(—) Karácsonyfa-ünnep. A Pesti Első Bölcsőde-Egylet tabáni bölcsődéjében tegnap volt a karácsonyfa-ünnep, amelyen Kohl Medárd püspök is megjelent s nagy örömet lelte a kis gyermekek szavalásában és előadásában. Ez volt a tabáni bölcsődében a huszonötödik karácsonyfa-ünnep, amelyen többek közt jelen voltak: Adler-Bancalári Hedvig, Herich Károlyné, Sas Istvánné, Keinz Jánosné, Tirschel Jánosné, Vig Albertné, Thék Endréné stb.

(—) A VI. ker. általános közjótékonyági egyesület munkasötthonában most kezdette meg szokásos kéthetenként ismétlődő hangversenyeinek sorozatát. A megnyitó beszédet dr. Nemere Béla mondta, ki a tudomány és művészet iránti fogékonyság terjesztésének fontosságát hangsúlyozta. Nagy sikert aratott Spányi Debora énekesnő, valamint dr. Nagy Gyuláné zongoraművész, míg Borsodi Ödön hegedűművész magyar dalait a közönség megisméltette. A legközelebbi hangverseny, melyet tea követ, január 10-én délután 4 órakor lesz az egyesület helyiségében (Aradi-utca 23.)

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: ERDŐS ARMAND.

Reggelizés előtt fél pohár
Schmidthauer-féle
Használatra valódi áldás gyomorhajosok
nak és székezőrülésben szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrejtett gyomrot
2-3 óra alatt tel.
Jelen rendbe hozza
Kis üveg 40 fillér.
Nagy üveg 60 fillér.

KÖZGAZDASÁG.

A Máv. tariffának emelkedése. Már az idei költségvetés letárgyalásakor nyilvánvalóvá lett, hogy az államháztartás mérlegének megóvása érdekében emelni fogják a Máv. lövedelmességét olyképpen, hogy fölemelik a szállítási díjtételeket. A pénzügyi bizottság által felvetett kérdéssel Wekerle Sándor miniszterelnök és Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter már hosszabb idő óta foglalkoznak és pedig abban a formában, hogyan lehetne felemelni az államvasutak szállítási díjtételeit. Kossuth kereskedelmi miniszternek az a terve, hogy a szállítási adót áthárítja a feladóra. Ez az adó az illetékekkel együtt hét százalék s ez a vasut bevételeit tíz-tizenöt millió koronával emelné. De nem csak ebben az államvasutak bevételeinek fokozása, hanem a személyszállítás díjtételeinek reformálását is tervezik. Mikor a zónadijszabást életbeléptették, az volt az alap gondolat, hogy Budapest a metszőpontja minden magyar vasuti vonalnak. Csak hogy azóta olyan vasutak épültek, amelyek által egészen új közlekedési viszonyok állottak elő. Jelesül a komárom-érsékújvári vonal s a Baja-Bátaszék között kiépült új Dunahíd által lehetséges lesz Brassótól Fiuméig és Zsolnától Wehringig utazni anélkül, hogy az utas Budapestet érintené. Ennek következtében a zónarendszer megváltoztatása feltétlenül szükséges, szükséges ezenfelül olyan módon szaporítani a zónák számát, hogy a távolabbi viszonylatokban a szállítási díjtétel magasabb lesz. A személyszállítás megdrágítása folytán négy és fél millió korona több bevételt remélnek és pedig azért csak ilyen keveset, mert Kossuth Ferencznek az a terve, hogy a középzónák díjtételeit leszállítja, mert ezek most drágábbak, mint a külföldön. A tarifaemelés már erősen foglalkoztatja a gazdasági közvéleményt is. Mondani sem kell, hogy általánosan ellenzik úgy az iparosok, mint a kereskedők.

Fizetéképtelenségek. A bécsi hitelezői védegyelet a következő fizetéképtelenségeket közli: Rosenbaum Jakab kereskedő, Munkács; — Günsberger Áron kereskedő, Munkács; — Fuchs Frigyes kereskedő, Budapest; — Lencsaft Károly fűszerkereskedő, Medgyes; — Pállér Frigyes kereskedő, Sopron; — ifj. Kaneo Jakab vegyeskereskedő, Kisújszállás; — Römer Herman kereskedő, Ócsény; — Greiner Ármán kereskedő, Tolna.

A szegedi kamara ülése. A Szegedi Kereskedelmi és Iparkamara Szarvady László elnöke alatt tegnap tartotta ez évben utolsó teljes ülést, melyen a folyó ügyek elintézése után Perléssy László titkár tett jelentést a kamara iródlának tevékenységéről. Majd foglalkozott a teljes ülés a hadszállításokról, a gazdasági kamarák és az államvasuti tarifák felemelésének kérdésével. Weiner Miksa alelnök indítványára elhatározta ezután a kamara, hogy illetékes helyen lépéseket tesz az ACSEV, azon tarifapolitikája ellen, melylyel a szegedi relációk szállítási díjtételeit meglepésszerűen felemelte és ezzel Szeged forgalmát érzékenyen sújtotta. A napirend többi pontjának letárgyalása után Bokor Adólf tag mondott köszönetet az elnökségnek és tisztikarnak azért az odaadó tevékenységért, melyet a köz érdekének kifejtettek.

Sorsolás. A Magyar Földhitelintézet 1908. december 30-án tartotta 4%-os koronaértékű zálogleveleinek nyilvános kisorsolását, amely alkalommal 83 dr. 10,000 koronás, 365 db 2000 koronás és 237 db 200 koronás záloglevél 1.607,400 korona értékben sorsoltatott ki.

A mezőgazdasági helyzet. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tudósítói december hó 29-iki kelettel a következőket jelentik:

Arad. Az időjárás enyhe, nyirkos, a gyenge vetések fejlődésére elég kedvező, azonban ennek dacára a vetések jelentékeny része ma sem kelt ki, zöld vetést pedig csak elvétve itt-ott lehet találni.

Baja. Nedves, enyhe az időjárás, gazdaságban szünetel a munka, az utak rosszak.

Győr. Az időjárás nappal szép, enyhe, ködös, éjjelen gyenge fagy.

Léva. Az időjárás nappal szép, enyhe, éjjel fagyos. A nagy hó lassan olvad, ami igen jó hatással van az őszi vetésekre, az abbanmaradt szántást folytatják.

Losonc. Az időjárás folyton változó, esős, ködös és éjjel fagyos.

Miskolc. Éjjel fagy, nappal olvad, a földeket többé-kevésbé hó borítja.

Nagybecskerek. Az idő enyhe, éjjeli fagyok nélkül.

Nagykanizsa. Esős, nedves időjárás lévén, remélhető, hogy a visszamaradt vetések kikelnek. A helyenként mutatkozó egerek pusztulnak.

Nagyszentmiklós. Az időjárás többnyire enyhe, borult és ködös, azonban gyengébb fagyok is vannak most már két éjjelen át.

Nyiregyháza. Változó, enyhe, ködös időjárás, csak egy napja kezd tisztulni, éjjel gyenge fagyokkal. Dohányosomózás és szállítás az egyedüli munka.

Nyitra. Az időjárás enyhe és derült, éjjelenként erősebb fagyok járnak. A hó a vetésekről nagyjából elolvadt s így félt, hogy azok nagy része elfagy. Az őszi vetés közepesen alóli, egyrésze még most sem kelt ki egészen. Az elmaradt őszi szántások és szőlőtakarítások serényen folynak.

Sopron. Az időjárás száraz és enyhe, a csekély hó, ami volt, elolvadt.

Temesvár. Az idő enyhe, esőre halló, a vetések szépen kikeltek.

Versecz. Eső után hidegebb, fagyos idő következett be.

Zenta. Folyton enyhe időjárás, némi csapadék. A buzavetések szépen gyarapodnak.

A bortertermés és az üveglap fellendülése. Magyarország területén az ez évi jobb bortertermés kihat a termés forgalombahozatalához szükséges edények, üveglap iparának fellendülésére is. Így a Székelyföldön is, most pedig Biharmegyében is felveszik az üveglap gyárak abbahagyott üzemüket. Az Egyesült Magyarhoni Üveglapgyárak beüli üveglapgyára, mely 1896 óta szünetelt, március hó folyamán megkezdte üzemét.

Vasuti kocsik szállítása Romániába. A román vasutak igazgatósága 450 vasuti kocsi szállítására pályázatot hirdetett. A pályázaton magyar, osztrák, belga, német és francia gyárosok vettek részt. A belga Hyard-gyár ajánlata volt a legolcsóbb.

Nyilt - tér.

rovaton közzétetté a mai napon a közgazdasági

Dr. KALLAY ZOLTÁN

jogi szeminárium

Budapest, IV., Magyar-utca 3. sz.

Kiváló alkerrel s alaposan készült elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára. Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel!

TÖZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTÖZSDE

Gabonátözsde.

Budapest, december 30.

A készáru piacon szilárd volt ma az irányzat. Csekély kínálattal szemben a malmok elég jó vételkedvet mutattak, jobb árakat is szívesen fizettek, nagyobbarányu forgalom azonban az eladók tartózkodása folytán még sem fejlődött ki. Elkelt mintegy 18.000 mm. buza, a tegnapiaknál 10—20 fillérrel drágább áron. A legdrágább eladási ár 26.65 korona volt 80 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 24.09 korona, 77 kilós szerémségi búzáért. Egyéb gabonaneműek közül rozs 15 fillérrel, árpa 10 fillérrel drágább, zab ártartó, tengeri változatlan. A határidőpiacon a mai üzlet magasabb tengerentúli jegyzésekre szilárdan és a tegnapi zárlatnál némileg magasabb jegyzésekkel indult meg, kezdetben elég jó vételkedv mutatkozott és csekélységgel még tovább javultak az árfolyamok, a forgalom későbbi folyamán azonban, amely különben igen kisarányu volt, az enyhült időjárásra erősebb kínálat kezdett mutatkozni, amelyek aztán a zárlat előtt újra javultak kévéssé. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképen ma az áprilisi buza két fillérrel, az októberi buza tizenkét fillérrel, az áprilisi rozs két fillérrel, az áprilisi zab négy fillérrel, a májusi tengeri nyolcz fillérrel gyöngült.

A készáru piacon elkelt:

Buza. Tiszavidéki: 200 mm. 80 kg. 26.65 korona, 100 mm. 80 kg. 26.60 korona, 100 mm. 80 kg. 26.60

korona, 500 mm. 80 kg. 26.50 korona, 500 mm. 80 kg. 26.50 korona, 200 mm. 79 kg. 26.60 korona, 700 mm. 74 kg. 26.60 korona, 150 mm. 79 kg. 26.60 korona, 1000 mm. 79 kg. 26.60 korona, 2000 mm. 78 kg. 26.60 korona, 500 mm. 78 kg. 26.60 korona, 1900 mm. 78 kg. 26.60 korona, 400 mm. 79 kg. 26.60 korona, 450 mm. 79 kg. 26.40 korona, 250 mm. 78 kg. 25.90 korona, 350 mm. 79 kg. 25.90 korona, 100 mm. 76 kg. 25.90 korona.

Fejérmegyei: 100 mm. 76 kg. 25.60 korona.

Felsőmagyarországi: 700 mm. 77 kg. 25.90 korona, 300 mm. 76 kg. 25.90 korona, 25 mm. 76 kg. 25.90 korona.

Erdélyi: 10000 mm. 78 kg. 26.— korona, 500 mm. 79 kg. 26.— korona, 1000 mm. 78 kg. 26.— korona, 500 mm. 79 kg. 26.— korona, 300 mm. 78 kg. 26.— korona, 300 mm. 78 kg. 26.— korona.

Szerémségi: 400 mm. 77 kg. 24.90 korona.

Bánsági: 400 mm. 78 kg. 26.35 korona, 450 mm. 78 kg. 26.35 korona.

Raktárból: 850 mm. 75 kg. 25.20 korona.

Karczagi: 1000 mm. 79 kg. 26.50 korona.

Rozs: 500 mm. 20.— korona, 500 mm. 20.— korona, 200 mm. 19.70 korona, 200 mm. 19.60 korona, mind készpénzfizetés mellett.

Zab: 100 mm. 17.50 korona, 100 mm. 17.45 korona, 100 mm. 17.20 korona, 100 mm. 17.20 korona, 100 mm. 16.95 korona, 100 mm. 16.70 korona, mind készpénzfizetés mellett.

Az árak 100 kgr.-ként koronákban értendők.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	—	79	25.90—26.25
"	76	25.80—25.70	80	25.85—26.15
"	77	25.30—25.70	81	26.00—26.30
"	78	24.55—25.90	82	—
Fejérmegyei uj	75	—	79	25.30—25.90
"	76	24.90—25.20	80	25.55—25.90
"	77	25.—25.35	81	—
"	78	25.25—25.55	82	—
Pestvidéki uj	74	—	78	25.55—25.65
"	75	—	79	25.40—25.90
"	76	25.00—25.30	80	25.65—26.00
"	77	25.20—25.50	81	—
Bánsági uj	74	—	78	25.30—25.75
"	75	—	79	25.45—25.80
"	76	24.85—26.15	80	25.75—26.00
"	77	25.25—25.60	81	25.95—26.75
Bácskai uj	74	—	78	25.45—25.90
"	75	—	79	25.50—26.05
"	76	25.10—25.50	80	25.75—26.15
"	77	25.40—25.70	81	—
Rozs I.-rendű uj	—	—	—	19.95—20.15
" középminőségű uj	—	—	—	19.85—19.95
Árpa takarmány I.-rendű	—	—	—	16.10—16.30
" II.-rendű	—	—	—	15.70—16.—
Köles	—	—	—	—
Zab I.-rendű	—	—	—	17.25—17.50
" II.-rendű	—	—	—	16.95—17.25
Tengeri belföldi uj	—	—	—	13.80—14.00
Repce: Káposztarepce	—	—	—	—

A határidőpiacon kötöttet:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-ként):

Buza 1909 áprilisra 12.80, 12.81, 12.78, 12.85, 12.76.
Buza 1909 októberre 11.01, 10.96.
Rozs 1909 áprilisra 10.30, 10.31, 10.41 10.35.
Rozs 1909 októberre 9.27, 9.28, 9.26.
Tengeri 1909 májusra 7.36, 7.35, 7.38, 7.36.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

1909. áprilisi buza	12.74—12.75
1909. októberi buza	10.94—10.95
1909. áprilisi rozs	10.30—10.31
1909. októberi rozs	9.17—9.18
1909. áprilisi zab	8.62—8.63
1909. májusi tengeri	7.30—7.31

Budapesti gabonatorgalom.

1908. december 28-tól december 29-ig.

Erkezett: Elszállított:

Buza	34969	—
Rozs	3602	—
Árpa	1755	18
Zab	1013	—
Tengeri	400	379
Liszt	336	8505
Korpa	141	3364

Értéktözsde.

Az év utolsó napjain rendszerint semminemű üzlet nem fejlődik ki. Ma is az irányzat tartózkodó volt s a forgalom igen mérsékelt keretekben mozgott. A vezető értékek árfolyama alig változott, a bankrészvények árfolyamai a teljes üzletlenség következtében a tegnapi árfolyamukkal zárultak. Épp

ugy teljesen üzletellen volt a helyi piac is és az a néhány árfolyamváltozás, mely a helyi értékeknél létrejött, üzletkötés nélkül történt. A járadékpiacoz csak egy-két kötés volt változatlan árfolyamok mellett. A valutapiacoz az árfolyamok némi visszaesést mutatnak. Forgalomba került a mai üzlet folyamán: Osztrák hitel 620—619.75—620 koronán, Magyar hitel 718.50 koronán, Államvasut 668 koronán, Leszámitolóbank 476.50 koronán, Rima 516—516.50—516 koronán, Városi villamos vasut 260.50—261 koronán, Közuti 588—589—587 koronán, Danubius 258 koronán, Kereskedelmi r.-t. 578 koronán.

Előtőzsde.

Előtőzsde üzletellen.

Kötött: Osztrák hitelrészvény 620—619.75, Rimamurányi vasúti 516—516.50, Közuti vaspálya 588—589, Kereskedelmi r.-t. 581.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde tartózkodó.

Kötött: Osztrák hitelrészvény 619.25—620, Magyar hitelrészvény 718.75—719, Rimamurányi vasúti 516.75—517, Magyar leszámitolóbank 475, Közuti vaspálya 588.50—586, Magyar koronajáradék 91.07%, Kereskedelmi r.-t. 578.

A prémiumüzletben díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 4.—5.—K, 8 napra 8.—10.—K, 1909 január hó végére 28.—30.—K.

Utőtőzsde.

Az értéktőzsde teljesen üzletellen volt. Kötés nem jött létre.

BÉCSI GAZDASÁGTŐZSDE.

Bécs, december 30. A külföldi tőzsdék ma általában szilárd irányzatot jelentettek. Az itteni piacon ma nem volt forgalom, mert a konzum teljesen tartózkodott a vásárlástól, az irányzat mégis meg erősödött és buza 10, rozs 5 fillérrel drágult. Tengeri és zab egészen jelentéktelen kötések mellett változatlan áron maradt. Árpában teljesen szűntelt a forgalom.

Jegyzetelti buza: új tiszavidéki 13.50—13.95 korona, marosi és bánáti 13.25—13.55 kor., mosoni 12.65—13.05, korona, tótfelvidéki 12.50—13.05 korona, déli vasúti 12.65—13.05 korona, marchfeldi 12.35—12.75 korona.

Rozs: tótfelvidéki 10.35—10.55 korona, csepeli 10.30—10.45 korona, pestmegyei 10.45—10.60 korona, déli vasúti 10.30—10.50 korona, különféle magyar 10.30—10.50 kor., osztrák 10.20—10.40 korona.

Arpa: morvaországi 9.20—10.35 kor., marchfeldi 8.50—9.10 korona, bécsvidéki 9.—9.30 korona, tótfelvidéki 8.10—9.80 korona, csepeli 7.80—8.40 korona, közepdunai állomások 8.20—8.80 korona, déli vasúti 8.40—9.40 korona, északmagyarországi 7.60—9.10 korona, tiszavidéki 7.60—8.50 korona, sörárpa —.— korona, takarmányárpa —.— korona.

Magyar tengeri: régi —.—, új 7.45—7.70 korona, cinquantin —.—, új 9.—9.50 korona.

Magyar zab: minőség szerint 8.75—9.30 kor., közepes —.— kor., elsőrendű —.— kor., válogatott 9.30—9.70 korona, cseh-morvaországi és alsóausztriai 8.75—8.90 korona.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, december 30. Az általános tartózkodás a mai előtőzsdén sem szűnt meg és csak alpesi bányarészvényekben volt valamivel élénkebb a forgalom, a többi értékek forgalma pedig már elejétől fogva teljesen nyugodt volt. Az előtőzsde zárlata felé a vezető értékek árfolyama lemorzsolódásnak indult és a tőzsdén általánosan kedvetlen hangulat vett erőt. Orosz járadék kissé gyengült.

A déli tőzsde megnyitásokor a berlini bányapiacra érkezett jobb jelentések folytán élénkebbé vált az alpesi bányarészvények forgalma, később azonban általános üzletellenesség állott be, emellett

azonban a vezető érték eddigi árfolyamukat megtartották.

II orakor zárulnak:

Osztrák hitelr. 620.—, Magyar hitelr. 718.50. Länderbank 421.—, Államvasut 668.—, Elbavölgyi vasut —.—, Déli vasut 102.25.—, Alpesi bányatársulat 628.—, Rimamurányi 516.75 Májusi járadék 94.20, Magyar koronajár. 91.05, Orosz érték 97.40, Török sorsjegy 176.50, Német márka 117.22.

I orakor jegyeztek:

Osztrák hitel 620.—, Magyar hitel 718.—, Länderbank 421.—, Unio-bank 520.—, Államvasut 667.75, Anglo-bank —.—, Bankverein —.—, Déli vasut 102.—, Gőzhajó —.—, Alpesi bányarészvény 629.—, Májusi járadék 94.20, Magyar koronajáradék 91.05, Török sorsjegy 176.50, Német márka 117.22, Elbavölgyi vasut —.—, Rimamurányi 517.50, Orosz járadék —.—, Keleti vasutak —.—, Skoda —.—, Magyar jelz. —.—, Kárpáti petroleum —.—.

Bécs, december 30. (Osztrák értékek zárlata) 42 százalékos papír-járadék 94.20, 4 százalékos osztrák arany járadék 114.65, 1860-as sorsjegy 150.40, Osztrák hitelsorsjegy 467.—, Angol osztrák bankrészvény 289.—, Bécsi Bankverein 502.75, Osztrák-magyar bank 1730. Déli vasut 102.45 Dunagőzhajózási társ. 890.—, Dohány rész. 336.—, Cs. k. arany (vert) 11.33 Német bankv. 117.16 Osztr. Lloyd 410.—, 4.2 sz. ezüst. jár 94.20—97.20, Osztr. koronajáradék 94.35, 1864-es sorsjegy 266.—, Osztrák hitelintézeti részvény 619.60, Union-Bank 520.50, Osztrák Länderbank 419.50, Osztrák-magyar államvasut 668.75, Elbavölgyi vasut 441.—, Alpesi részvény 629.25, 20 frankos 19.10, Londoni váltóár 239.75, Lipótkohó 414.—, Töröksorsjegy 175.25 Üzletellen.

Bécs, december 30. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos arany-járadék 109.50, Fiszai és szeg. kölcs. sorsjegy 141.—, Magyar hitelbank részvény 719.—, Magyar leszámitoló és váltó részvény 473.—, Rimamurányi 517.50, Magyar csukoripar —.—, Adria hajózási részvénytársaság —.—, Magyar koronajáradék 91.05, 4 százalékos magyar földteherm. kötv. —.—, Magyar nyer.-k. sorsjegy 185.—, Kassa-Oderbergi vasut részvény —.—, Magyar jelzalogbank 410.—, Magyar keresk. bank 3340.—.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE.

Berlin, december 30. (Tőzsdéi tudósítás.) A tőzsde ma a német vaspiacra érkezett jobb jelentésekre igen szilárd irányzatot mutatott, élénk üzlet azonban csak a vas- és szén-értékekben, valamint gőzhajós részvényekben fejlődött ki, amelyek közül utóbbiak annak következtében, hogy az amerikai viszonylatban a fedélközi tarifát emelték, több mint 1/2%-ot nyertek. Előbbiek közül a vezető értékek többnyire több mint 1%-ot nyertek. A többi piacon az üzlet korlátozott volt, különösen a bankpiacoz, de később itt is kisebb javulások értek el. Vasutak közül amerikaiak Newyorkkal egybehangzóan engedtek, míg Meridional-vasut részvényei a délolaszországi katasztrófa hatása alatt 1%-ot veszítettek. Járadékok szilárdak, de igen nyugodtak voltak. Villamossági részvények mérsékelten emelkedtek. A további folyamatban vas- és szénrészvények, valamint bankok további kisebb nyereségeket értek el, végül azonban nyereségrealizációk több helyütt lemorzsolódásokat idéztek elő. Zárlat szilárd. A készpénzpiac ipri értékei szilárdak voltak. Pénz ultimón tul 5 1/2%—6%, magánleszámitolási kamatláb 2 1/2%.

Zárlatok jegyeztek: 42 százalékos papírjáradék —.—, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 97.90, osztrák hitelrészvény 195.70, Déli vasut 18.20, orosz bankjegyek 214.30, 4 százalékos új orosz kölcsön 16.50, Disconto Commandit 179.60, Dinamit-truszt —.—, Harpeni 192.50, Unifikált török járadék 93.—, 4.2 százalékos ezüst-járadék —.—, 4 százalékos magyar aranyjáradék —.—, Magyar koronajáradék 91.40, Osztrák-magyar államvasut 143.50, Bécsi váltóár 85.20, Olasz járadék —.—, Alt. villamossági Edison 218.50, Gelsenkircheni 188.20, Laurahöhö 195.70. Szilárd.

Frankfurt, (Zárlat.) december 30. 42 százalékos papírjáradék —.—, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 97.55, 4 százalékos magyar aranyjáradék

98.70, Osztrák hitelintézeti részvény 195.60, Osztrák-magyar államvasut 144.—, Északnyugati vasut —.—, Bustiehradi vasut —.—, Londoni váltóár 204.50, Bécsi Bankverein 127.80, Villamos részvény —.—, 3 százalékos magy. aranykölcsön —.—, 4.2 százalékos ezüstjáradék —.—, Osztrák koronajáradék 94.40, Magyar koronajáradék 91.65, Osztrák-magyar bank 124.70, Déli vasut részvény 18.30, Elbavölgyi vasut —.—, Bécsi váltóár 85.26, Párisi váltóár 814.75, Union bank részvény 130.50, Alpesi bányarészvény —.—, Nyugodt.

Hamburg, (Zárlat) december 30. 42 százalékos ezüstjáradék 97.—, 1860. sorsjegy 153.50, Déli vasut 17.80, 4 százalékos aranyjáradék 97.40, Osztrák hitelrészvény 195.50, Osztrák-magyar államvasut 143.50, Olasz járadék 103.00, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 92.30 Nyugodt.

London, december 30. Angol consol 83 1/2.

Páris, decz. 30. (Zárlat.) 3 százalékos francia járadék 96.55, Osztr. aranyjáradék 97.50, Magyar aranyjáradék 94.60, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 490.—, 3 százalékos Olasz járadék 104.50, Déli vasut elsőbbségi kötv. 287.—, 5 százalékos marokkói járadék 524.—, 4 százalékos 1890. Román kölcsön 96.—, 4 százalékos Kons. amort. román járadék 88.60, 4 százalékos Amort. román járadék 1905. 92.—, 5 százalékos Orosz járadék 1906. 99.90, 5 sz. Orosz kincstári utalvány 1904. 515.—, 4 sz. Szerb járadék 1907. 430.—, 4 százalékos spanyol járadék 96.85, 4 százalékos unifikált török jár. 92.97, Török sorsjegy 174.50, Török dohányrészvény 364.—, Osztrák földhitelintézet 1100.—, Osztr. Länderbank 459.—, Magyar jelzalogbank —.—, Banque de Paris 1547, Banque Ottomane 704.—, Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut 109.—, Meridional vasut —, Keleti vasutak —.—, Waggon Lits —, Hartmann gépgyár 526.—, Rio Tinto 18.72, Sucrerie d'Égypte 35.—, Tula 268.—, Thomson Houston —, Urikány köszén 157, Chartered 20.75, De Beers 276.—, East Rand 110.50, Jagersfontein 93.50, Transvaal Consols —.—, Transvaal Land Company 57.50, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.62, Váltó német piacokra (rövid) 122.62, Váltó Bécsre (rövid) 104.62, Váltó Belgiumra (rövid) 3/8, Olasz aranyváltó (rövid) 1/4, Váltó Svájcra (rövid) 3/4, Csek Londonra 250.95, Magánkamatláb 2 3/4. Gyenge.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Sertéskereskedelmi csanakok.

Budapest—Kőbánya.

Budapest, december 30-án. (Hivatalos tudósítás) Hízott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) —.— fillér Közép (páronként 300—400 kilogrammig terjedő sulyban) —.— fillér. Fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban) 120—122 fillér. Fiatal közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban) 122—123 fillér. Könnyű (páronként 250 kgr-ig) 122—123 fillér. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogrammon felüli sulyban) —.— fillérig, közép (páronként 240—280 kilogramm sulyban) 121—123 fillérig, Könnyű (páronként 240 kgr.) 121—123 fillérig.

Sertésleltétel 1908. évi december 28. napján volt készlet 23657 drb., 1908. december hó 29-én felhajtott 227 darab, 1908. december 29-én elszállított 640 darab, 1908. december 29. napjára maradt készletben 23244 drb. A hízott sertésüzlet irányzata: csendes.

Sertésüzletvásár.

Budapest, decz. 30. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 154 darab sertés, 79 darab süldő, — darab malacz. Pótfelhajtás — drb sertés, — drb süldő — malacz. Mai napi felhajtás 1205 darab sertés, — darab süldő, — darab malacz, összesen 1359 darab sertés, 79 darab süldő — darab malacz. Eladatott 1322 darab sertés, 67 darab süldő, — darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 37 drb sertés, 12 darab süldő, — drb malacz. Mai árak: Zsirsertés öreg elsőrendű 350 kg.-on felül ételsulyban 96—104 fillér, ételsulylevonással — fillér. II. rendű 280 kg.-tól 350 kgr.-ig, 94—96 fillér, ételsulylevonással — fillér. fiatal nehéz, 300 kg.-on felül — fillér, fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — fillér, ételsulylevonással 118—130 fillérig, könnyű 220 kg.-ig — fillér, ételsulylevonással 112—120 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon

SZÉN, koks, briket,
összes gazdasági,
antracit ipari és házi célokra

Radnay Károly
BUDAPEST, Váci-körút 78. szám.

Telefon: Detail 26-27. 75-76. Engros 164.

Üzletvezető: ANTRACIT BUDAPEST

KÜLÖNFÉLÉK.

—
Viszontlátás.

Oh drága honi völgy!
Öröm fog el, s a bánat,
Hogy látom újra már
Rég nem látott hazámat.

Szülő, légy üdvözölt!
Venyigéd még élnek,
Melyek oly édessé
Tevék e borus életet.

Sok fürtöt érlelő
Ősz immár messzeszálla,
S szívem reményinek
is eljött már halála.

Fájd' még ismerem,
Hol egykor ifjúképpen
Almodtam álmokat,
Mik szétfioslottak régen.

Sok ház a régi még,
De oh, lakói mások,
Az én időmből itt
Egy lelket sem találók

S egy-két barát után
Ha kérdezek remegve,
Ugy félek, hátha már
El is vannak temetve?

Csupán a hely maradt,
Boldogságunk tanyája,
Mi drága, messze ment,
Vagy sir borult le rája

Jobb volna tán nekem
Innen már messze lenni,
Nem csalhat engem itt
Napközt utczára semmi.

De hogyha itt az éj,
S csend jött a zai helyébe,

Én is kimozdulok,
Jól ismert ház elébe.

És édes álmimat
Fölkeltve, újra vélem,
Hogy minden úgy maradt,
Amint volt réges-régen.

S a kis ház ablakán
Hosszan belesve, állok:
Talán megláthatom
Az elvesztett barátot . . .

És várva állok ott,
Mig álmodozva vélem,
Hogy arca int felém
A sárga esti fényben.

Fordította

Zoltán Vilmos.

(Kevés a szén.) Pittsburgban nemrég zajlott le a bányakongresszus. Ez alkalommal J. C. White, a ki West-Virginia állam földtani intézetének tagja, hosszas kutatásának és tanulmányának eredményéről számolt be.

Az Egyesült-Államok földmérési osztályának tagja, M. R. Campbell, azt állította, hogy West-Virginia gazdagabb széntermő vidékei körülbelül 231 ezer millió tonna szén rejtnek magukban. Szerinte Pennsylvania és Ohio államok együttvéve 209 ezer millió tonna szén képesek előállítani. Vagyis a három államban 430 ezer millió tonna szén vár kiaknázásra. A mostani bányászattal 150 vagy 200 év alatt lehetne felszínre hozni az összes szén. Ezzel szemben White azt vitatta, hogy ezek az adatok hibásak. West-Virginia bányái, számítása szerint, csupán 60 ezer millió, Pennsylvania 40 ezer millió és Ohio 25 ezer millió tonna szén rejtnek magukban. Vagyis a Campbell által kimutatott szénmennyiségnek csak negyedrésze vár kiaknázásra, amelyet ötven év alatt ki lehet bányászni. Tekintve, hogy ez a három állam szolgáltatja a forgalomba kerülő szén túlnyomó nagy részét, el lehetünk rá készülve, hogy ötven év múlva az összes szénbányák kiapadnak s az Egyesült-Államok szén nélkül maradnak. A felolvasás adatai általános feltűnést keltettek. White nagy tekintélynek örvend és biztosra vehető, hogy számításának komoly alapja van. Egyedül az vizsgálhat, hogy ötven év múlva bizonyára olyan

tüzelőanyagot fognak feltalálni, mely pótolhatja a szenet.

(A jövő lakóháza.) Edison már több ízben lepte meg azzal a hittel, hogy a lakóházak formába öntés által való készítésének tervén dolgozik és hogy ez egyszerű és gyakorlati értékű találmányával tulajdonképpen a jövő lakóházának problémáját akarja megoldani. Most azután híre jár, hogy egy amerikai cég már a terv kivételére vállalkozott. Edison egy kétemeletes családházat egy nap alatt akar felépíteni betonból csekély 4000 márka összegért. Az öntöttvasból készült és belül szögcselt, üres váz-alkatrészeket az építkezés színhelyére szállítják, ahol csavarok és gerendák segítségével összeillesztik és felállítják azokat. A vasváz üregeit ekkor egy rész cmentből és három rész homokból és kötőmelékből álló masszával hidraulikus gépek segítségével megtömik. A lépcsők, kádák, fürdőkádák, konyhaasztalok stb. mind ilymódon, formába öntés útján készülnek, úgy, hogy az egész ház és minden alkatrésze mintha egy darabból volna kifaragva. Körülbelül nyolcz nap múlva a ház szétbontható s másik nyolcz nap múlva, mely idő alatt a massa kökeménynyé lesz, a ház lakható. A költség még 4000 márkára se rugna, hogyha maga a vas váz 125 ezer márkába nem kerülne. Betont eddig kizárólag gyárak, munkásházak, hidak stb. építésénél alkalmazták, mert azt hitték, hogy ezzel az anyaggal építészeti hatást elérni nem lehet s az ebből készült ház nedves és hűvös. Most azonban egy amerikai építész bebizonyította, hogy mindez balhiedelem csupán. Fred Pabst sörgyáros nemrég egyik tengerparti farmjában nemcsak a gyárépületet és ennek melléképületeit készítette betonból, hanem pompás háromemeletes palotáját s a tisztviselők lakóházait is. Az építész már külső csiny és izlés kifejtésével arra törekedett, hogy mások is kedvet kapjanak ilyen házak építésére. Mindjárt a tenger színe felett negyven láb magasra nyúló főépület megragadó építészeti műemrek s kényelem tekintetében is kiváló alkotás. Különösen érdekes a 200 láb hosszú és 75 láb széles fedett lovagló-iskola, melynek hatalmas tetőzete tartó oszlopok nélkül borul a falakra. Valamennyi épület cmentazbeszt-zsindelyvel van fedve. Az épületek díszítésére nyers cmentből készült ornamentumokat használtak. Különösen három megbecsülhetetlen jó tulajdonsága van a betonból készült épületek: teljesen tűz- és vízmentes s ami nem csekély előnye: féregmentes is. Azonkívül roppant tartós, miért is a javítás nem kerül sokba; az építéshez szükséges anyag pedig olcsó, mert a homok és kötőmelék magából a telekből kikerül.

A KITAGADOTT

— REGÉNY. —

Írta: RICHARD DALLAS.

32

— Azt hiszi, hogy Winters volt — kérdezte élesen.

— Nem tudom — felelte Benton kitérően.

— Withe ur egészen nyíltan beszélt önnel Winters felől? — folytatta a kérdést Littell.

— Igen, tényleg úgy volt — felelte a tanu.

— Ha tehát Withe Winterst gondolta volna, nem gondolja, hogy akkor megnevezte volna a nevét is? — kérdezte Littell majdnem hevesen.

— Igen — felelte huzódva Benton.

— Akkor tehát nem hiszi, hogy Wintersről volt szó? — fejezte be Littell.

— Nem, nem hiszem! — szólt végül az inas.

Most Littell elkérte Milestől azt a darab levéltörédket, melyet Withe szobájában találtak és az államügyész beleegyezésével megmutatta a tanunak. Meghagyta, hogy nem sejt-e kire vonatkozhatik a levél, vagy kinek akart szólani.

De a tanu kijelentette, hogy erre nem tud válaszolni.

Amint a védő szerepét befejezte, az államügyész hasztalan igyekezett egy újabb kihallgatás által a kedvező hatást megsemmisíteni. A hiba megtörtént és nem lehetett jóvátenni.

Littell mindjárt az első alkalomnál nagy diadalt aratott azáltal, hogy komolyan belenyúlt a tárgyalás menetébe és nekem az volt a meggyőződése, hogy az esküdtek most már nagyobb és feszültebb figyelemmel fogják szavait hallgatni.

Azonban Littell ismét olyan tartózkodó lett, mint volt előzőleg és több tanu vonult fel anélkül, hogy néhány jelentéktelen kérdésen kívül más kérdést is feltett volna. A tanuk között volt Van Bult és Davis is.

Csak Belle Stanton kihallgatása alkalmával kerültek újabb adatok felszínre.

Vallomása most is ugyanaz volt, amelyet már egyszer elmondott a coroner előtt; Littell azonban nem tartotta magát szorosan az előirt keresztkérdések szabályához, hanem csak úgy szinte megemlítve, arra terelte a beszédet, vajjon nem tudja-e a tanu, mi lehetett az oka Withe vélt nyugtalanságának. És ezt az eljárást ismét siker koronázta.

Stanton kisasszony helybenhagyta a Benton által mondottakat Withe nyugtalanságára vonatkozólag, sőt azt is elmondotta, hogy Withe valaki ellen nagyon keserű érzelmeket táplált, amelyek napról-napra élesebbekké váltak. A tanu tagadta azonban, hogy valami közelebbit tudna, vagy a személyt, aki ellen a harag szólt, ismerné. Neki is megmutatták a levelet, de ő sem volt képes rámutatni, kinek szólhatott. Kijelentette azonban, hogy tartalma egyezik azzal, amit Withe neki homályosan a nyugtalanságáról értésére adott. További határozott tényeket nem lehetett belőle kivenni.

Littell azonban elérte célját, mert az esküdtek figyelmét felkeltette a titokzatosságra, ami az eset felett lebegett és ami Withe életében is megvolt; most már nem is tett fel több keresztkérdést.

Azt vártam, miképpen gondolja, hogy a köpeny a házába jutott? azonban ezt nem tette és ebből azt következtettem, hogy neki meggyőződése, hogy ez hasztalan fáradság lenne.

Igazán mulattató a megfigyelés, milyen pontosan betartotta Bunce asszony a Miles által adott tanácsot. Félrelmében bevallotta, hogy három ötvendolláros bankjegyet talált a köpeny zsebében, de máskülönbben teljesen változatlanul ugyanazt a vallomást tette, mint a coroner előtt.

Littell azonban még közelebbi adatokat is akart tudni a pénz megtalálásáról, erre már azt felelte, hogy a pénz hanyagul az egyik külső zsebbe volt gyűrve. Littell úgy vélekedett, hogy egy része talán ki is esett, amit az asszony gyorsan helybenhagyott.

Mikor az éjjeli rendőr megtette a vádlottra terhelő vallomását, Littell azt kérdezte, vajjon Wintersen rajta látta-e a köpenyt, vagy pedig egy csomagot vitt-e, amikor kijönni látta a házból. A tanu határozott nemmel felelt.

Azután faggatni kezdte a rendőrt, hogy a személyazonosságát megállapíthassa és egyezik-e az ő embere Withe Artur személyével.

Egyes kérdésekre adott feleletekből aztán megállapította, hogy a rendőr az illető férfit sőt éjjel egy homályosan világított utca tulsó oldaláról látta, az illető feltűrt gallérral és szemébe huzott sapkával ment és épp abban a pillanatban nyitotta fel az ernyőjét is. Teljesen józannak látszott és gyors léptekkel elsietett.

A tanu azonban ezen tények dacára teljes határozottsággal megmaradt az állítása mellett és nagyon bizonytalannak látszott, vajjon az esküdtek kételyvel fogadják-e majd a vallomását.

Miles detektív volt az utolsó tanu, akít az ügyesség beidézett. Megengedték neki, hogy vallomását összefüggően adja elő, aminek lelkiismeretesen meg is felelt. Minden részletet elmondott, mitsem hagyott el, de teljesen befolyás nélkül tett eleget kötelességének.

Felismerte és elismerte a levéltörédket, amelyet Bentonnak és Stanton kisasszonynak felmutattak, hogy azt Withe szobájában találta. Azonkívül egész határozottan meg lett állapítva, hogy a levél Withe kezétől származik, azután az esküdtek elé tették, akik komoly érdeklődéssel nézték.

Littell még azt is megállapította, hogy a ruhák a cipővel együtt, amelyet Withe halálának estéjén viselt, nem mutatnak arra, mintha gazdájuk rossz időben kint járt volna bennük.

A sárzipókat és esernyőt is megemlítette és megmagyarázta, milyen valószínűtlen az a feltevés, hogy a meggyilkolt azon az útszakán még elment hazulról. Így lassan utat csinált ahhoz a feltevéséhez, mintha más valaki jött volna akkor éjjel Withe ruhájában és azt látta meg az éjjeli rendőr.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK

Csütörtökön, 1908 december 31-én.

Nemzeti Színház

Az urhatnám polgár.

Enekes és táncos vigjáték 3 elvonásban. Írta Molière. Fordította Csiky Gergely. Zenejét szerzerzte Szulý.

Személyek

Jourdain Jourdainné Lucile Doriméne Dorante Nicole Coriulle Tánczmester Vivomester Filozófus Szabómester Zenei-mester Multi Szabólegény

Kezdeté 6 órakor.

Műszínház

Délután 3 órakor.

Jóka ördöge.

Mesejáték. Arany János költői elbeszéléseiből írta Komor Gyula Zenejét szerzerzte Stephanides K.

Este fél 8 órakor

Az ördög.

Vígjáték 3 felv. Írta Molnár F.

Személyek

Az ördög Jolán János Elza Csinka András Laszlo

SIMPLON KAVÉHAZ

József-körút 8. Nemzeti Színházzal szemben. Hideg buffet. Színházi vacsora. Vezsprémi KISS JANCSI cigányprimás vezérlése mellett este 8-tól nagy hangverseny!

ROYAL ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÚT 31. TELEFON 110-22

Minden este 8 órakor. A decemberi új műsor. „Fiu vagy leány?“ „A primadonna“ látványos operette.

Ujváry Károly új kuplékkal, Seymour Duett, Kovács Ander, Szilgeti Aranka Giroflé-Girofla, Les Tongers, Little Paff, Les Figinis.

A téli kert nyitva reggel 5 óráig, internacionális tánczok és cabaretelőadások.

Kubelik Jan egyetlen hangversenye csütörtökön január 21-én lesz a székes fővárosi vigadó nagytermében. Jegyek 10, 8, 6, 4 és 2 koronáért kaphatók a »Harmonia« zenemű és zongorakereskedésben Váci u. 20.

Vadászoknak és turistáknak

nélkülözhetetlen, télen melegítő, nyáron hűsítő, lörv. védőt Nimród

ma reg és hideg italtartó lapos börtök illesztésével, közöncsöz üveggel, mely ugyanazon szolgáltatást teszi, mint a drága THERMOS PALACZK

a forró ital reggel beöntve, télen a legkellemesebb itell szolgáltatja egész nap és nyáron a behűtött ital nem melegszik meg benne egész nap. Továbbá THERMOS PALACZK védőtokok bőrből, szőrből bélelve saját találmányom, legolcsóbban kapható.

ACS LASZLÓ szállígyártó, Ulól-út 19. szám

Hull a haja? Használja a Petroleum-hajszesz-t. Egy eredeti üveg ára 3 korona. Főmunkáldóval helyi Gara Géza és Tsa drogeria Budapest, VIII. József-városban. Icsok árjegyzéket kérel.

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent

ÉSZ és SZIV

Értekezések a lélektan, ethika, nevelés- tan és életbölcselet köréből.

Írta SZITNYAI ELEK.

Második, átdolgozott kiadás.

Ára 6 korona 20 fillér.

Kapható: LAMPEL R. könyvkereskedése

Budapest, VI., Andrassy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE Igazgató. VI., Nagymező-u. 12

Ma Sylvester estéjén nagy diszelőadás

A jó tip

Francia vigjáték.

Szereplők: Diane de Carthage... Mezei Irma

Báró de Liseui I. ... Baumann Károly Rodolphe de Frontignan Aalbach Jaques Mary ... Sugár Elza Történi Párisban.

Csintalan leányok

Humorisztikus táncgyegeleg.

Összeállította Holzer J.

Mr. BICKNELL

amerikai gyorsszobrász

és további 12 különlegesség.

Az előadás kezdete 8 órakor.

Holnap 1909. január 1-én

nincs délutáni előadás.

Este

Péter

a világhírű emberi csimpánz első fellépte és a teljesen új műsor.

Jegyek: ételei 10-1 és 3-6 óráig a nappali pénz-tárnál. Telefon 93-36

Központi gyártótelep: Nagyváradi.

Fiókgyár-telep: Moskovits Farkas és Társa

Budapest, VII., Rákóczi-út 64/O. szám.

KOVÁCS GYULA

zongoratermelő

BUDAPEST, (Gresham-palota)

V., Ferenoz József-tér 5-6.

TELEFON 110-66

Most jelent meg az 1909. évre szóló Magyar Közigazgatási Kalendárium!

Hivatalok, intézetek, közigazgatási hatóságok és tisztviselők részére nélkülözhetetlen az

XVIII. ATHENAEUM XVIII. évfolyam. KÖZIGAZGATÁSI MAGYAR KÖZIGAZGATÁSI KALENDÁRIUMA

AZ 1909. ÉVRE.

Ára tartós kötésben 2 korona.

Kivonat a tartalomból Naptárész. Közhasználatirész. Budapesti kalauz. Tűzetes tájékoztató a fővárosban. Posta- és távirada-árszabály. A legújabb hivatalos adatok alapján teljesen átdolgozott, megbővített és a nyomtatás napjáiig kiigazított Tiszti címtár. Ö felsőge címe, kabinetirodája, udvari hivatalok, zászlósorak, testőrség, egyházak, főrendiház, képviselőház (teljes név- és lakásjegyzékkel). Az összes minisztériumok teljes címtára. Igazságügyi hivatalok. Ügyvédi kamarák, a magyarországi, alsóausztriai és bécsi ügyvédek név- és lakásjegyzéke. Tanintézetek. Különböző szaktanácsok, bizottságok, múzeumok, képtárak. Vármegyék a közigazgatási járással. Szab. kir. városok, rend. tanácsu városok és nagyközségek teljes tisztikara. Budapesti orvosok, fogorvosok, gyógyszerészek teljes név- és lakásjegyzéke. Tudományos, irodalmi és közművelődési egyletek. Közlekedési intézetek, stb. stb.

Kapható a kiadó ATHENAEUM részvénytársulat könyvkiadóhivatalában (VII. ker., Rákóczi-út 54. sz.) és minden könyvkereskedésben.

SZÍNHÁZAK

Csütörtökön, 1908. december 31-én

Várszínház

Zárva

Királysínház

Mary Ann, peretie 8 felvonásban. Iria H. Bándor, zenéjél szerzője...

Apolló - Projectográf

TELEFON 68-39. AZ AUTOMOBIL HOSNO. verseny a vitagraph segítségével...

FOLIES CAPRICE

gazdák: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTT SÁNDOR

Budapest, Révai-utca 18. sz.

Az előadás kezdete fél 9 órakor

„SZABADSÁGON“

(Cabaret). Betanította: Trebitsch Sándor. Előad a az egész személyzet.

„Corpus Delicti“ és „Scheiden thut weh.“

Nappali pénztár d. e. 9-11 és d. u. 3-6-ig. Az első emeleti Casino de Parisban elsőrangú tánc attrakciók.

Kezdeté fél 12 órakor.

STEINHARDT MULATO

Telefon 54-23 Rákóczi-ut 63. Telefon 54-23

Minden nap: Kezdeté 1/9 órakor.

Zsiga nem akar!

Böhözat. Irák Glinger és Taussig Fördítette Steinhardt G. Kat követi

A nőtlen férj

Böhözat. Irák Glinger és Taussig. Fördítette: Sz. ke. Steinhardt, Gyárás, Solti és Pápy teljes új menüsámaikkal...

A remek tehertelen zenés és táncos szereplő, előremű attrakciók. Belépési díj: 12-12-ig és 8-8-ig Rákóczi-ut 63. és Orv. u. 20-20-ig. Vasárnap délután fél 4 órai kezdettel maradt helyre előadás. Sz. ke. 12-12-ig: A nőtlen Férj. Steinhardt: fellépés má. vasárnapon.

BUDAPESTI CABARET

BONBONIERE VI. Teréz-körút 28. Telefon 52-83.

Minden este 9 órakor BARON BROVIN, a Német Stadt theater műve-szenekróvid német vendégjátéka

DER BRANDSTIFTER

(a gyújtogató.)

Dráma 1 felvonásban. Iria H. Heyermanns. (Az összes szerepeket Baron Erwin játsza) Berlinben. Kolnben szenzáció és sikerrel mutatott elő. Azonkívül: Börze-anket. - Az első nő. B. zonyvanyar és a teljes fonyes műsor. Jegyek: 0, 5, 4 és 3 kor. ért. - B. v. eb. a pákátok.

A PARADICSOM KABARET

ÜLLŐI-UT 46. szám. - Telefonszám: 115-84.

Igazgató Widtschky Rozsó József. Karmester Wáder Mihály Bévezs Ilonka. Kondor Ernő, Csigrády Gizi, Csabai E. öfi Lugosi Jenő, Ellen. Wilford, Nagy Tilla, Dainoky Jure Balin Béla, Tarjan Vilmos, Báltaszéky Lajos konferenciár

„RABLOK A BANKBAN“

Aktuális tréfa, előadja az egész személyzet.

Nagy Szilveszter-estély Deli S. Kávéházban Duna-korsó, Wurm-utca sarkán. 3 órai reggel zene. Szilveszterre házonkívüli rendeléseket pontosan eszközlök.

Tévedés kikerülése végett vásároljon óvszer-különlegességet a GUMMI KIRÁLY-nál HATSCHÉK N. Csakis: Budapest, Mároly-körút 6. ARJEGYZÉK TITOKTARTASSAL INGYEN.

Ingyen Grammofon - társaság Budapest, VII., Vörösmarty-u. 17.

RÓZSATEJ teint-apolószert 2.-K fiatalos üdességet kölcsönöz a bőrnek... OSAN fogápoló-szer, szájviz 1.70 K., fogpor - 83 K. TANNINGENE legjobb hajfestő-szer 5.-K...

A „GLOBUS“ műintézet és kiadv. latal részvénytársaság Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz. 2 millió darab Képes-Levelezőlap készletet melyen leszállított árak mellett eladja. Raktáron vannak karácsonyi, újévi, húsvéti, valamint genre kártyák a legváltozatosabb művészi kivitelben. Ár: 1000 darabonként 7 korona, utánvét vagy az ár előzetes beküldése ellen. 1000 darabnál kisebb mennyiség nem szállítatik.

Surányi szalonczukorkák legfinomabb minőségben 1 kg. 4 K., 2 kg. 7 K., 4 kg. 12 K., utánvétel mellett bérmenve. Finom friss teásütemény is kapható. Surányi cukorkagyár Nagy-Surány Nyitra megye.

Szőnyeg-ujdonság! Rosenberg és Qitt 200-300 nagyságban nyitott Jacquard szőnyeg, tartós minőségben 5 frt 80 krért. Budapest, VI., Király-u. 32. sarcküzet Alapították 1895.

DÓCZI M. Budapest, Rákóczi-ut 10/A. Egyedárusítása a világhírű amerikai „GO-ON“ cipőknek. Párja 18 és 20 kor.

Table with shoe prices: Férficzipők: Legjobb! Amerikai cipők, széles talppal 18.- Kor. Legjobb! Amerikai cipők, szűk talppal 18.- Kor. Legjobb! Amerikai cipők, szűk talppal 18.- Kor. Női cipők: Zerge- vagy borjubőr, tűzős vagy engos 7.- Kor. Legjobb! Amerikai cipők, tűzős v. eng. 8.50. gombos 9.- Kor. Francia sevró, tűzős vagy engos 10.-, gombos 10.50. Posztó, borrei körül 7.50, oroszakkal 8.- Kor. Ugyanígyen, 24 cm. magas-szaru bőrről 10.-, oroszakkal bor. tva 11.- Kor.

GUMMI... Eredet francia gumiarmany para, selyemgummi és halványagok... NEUMAYER LIPÓT Budapest, VIII. Városliget 3. sz. Auertényház

HETI MŰSOR.

Table with weekly program: December - Január. Columns: Nemzeti Színház, N. kir. Operaház, Vigaszínház, Király Színház, Magyar Színház, Francia, Varszínház. Rows: 1 Péntek d. u. este, 2 Szombat, 3 Vasárnap d. u. este.

**MESÉS
AJÁNDÉKOT AD
A BAZÁR
A DIVATLAPOK KIRÁLYA
KÉRJEN EGY MUTATVÁNYT
A KIADÓBÓL
BUDAPEST, DOHÁNY-U 16.**

GRAND PRIX PARISI VILÁGKIÁLLÍTÁS 1900.
KWIZDA-FLUID
Kigyó-védjegy.
(TURISTA-FLUID)
Régóta kitérőnek ellenszert látos nedvesség az izmok és inak erősítésére. Erősítés és erőmegújítás céljából használják az összes turisták, kerékpárosok és lovaglók turák után.
Ára 1 egész kor. 2.-, fél üveg kor. 1.20
KWIZDA-fle FLUID
VALÓDI A GYÓGYTÁRÁKBAN KAPHATÓ.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldeték.
Főraktár: **TOROK JOZSEF** gyógyszerésznel.
BUDAPEST, Király-utca 12. sz. és Andrássy-út 26.

Üzlethelyiség nagyobbítás

miatt 50.000 pár m ndennemű férfi, női és gyermekcipőt előállítási áron alul kiárusítok

Viszonylatoknak és gyermekcipőüzemi ügyleteknek. 20% engedély.

DÓCZI M.

BUDAPEST,

VII., Rákóczi-út 10. SZ.

Egyedlárusítása a világhírű amerikai cipőknek

Párja 13, 15 és 18 korona.

POLGÁR SÁNDOR
magy. kir. szabad. nyert orvosi mű- és kőszersz

Budapest,
VII., Erzsébet-körút 50. SZ.

Ajánl. dusan felszerelt raktárát saját gyártmányú orvosi sebészeti és betegápolási tárgyakban.

Sajt. társaság m. kir. sz. badalmazott Pórád-fő

SÉRVKÖTŐ,

haskötő, göröcsér eleni gummi-hatású, orthopédia-készülék műanyag és kősz. stb.

Valódi franciai külön országok K. Hergueran. Ill. parisi gyártól.

Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hamisítás ellen védve
1892. szám alatt

INGYEN. SÉRVKÖTŐ,

műanyag, műkezek, műfűzők, lámpák, egyenesstartók, haskötők

és az összes betegápolási eszközről szóló nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve zárt borítékban küldeték.

Universális sérvkötők

pártyános, kő gummi nyomolap-
pal legnagyobb érv te elvárható.

Sérvkötők

egyedlárú 4-14, kötődés 5-22
számú 8-12 korona.

Gummi-hatású haskötők

műanyagból készültnek.

Magyar Orvosi Műszertár

Bpest, VII., Rákóczi-út 33.
(a Rákus-kórházal szemben).
Pontos címre és a vörte-
keresztre türeljünk.

Ezen szabadalmazott ágy tö-
mör részekkel, részdíszszel,
erős acél-síronnybetéttel 32 K.

Rész dísznyrudak,
tejes készlet 450 K.
Rész dísz-síronnybeté-
ttel 80 K. Rész dísz-
szel és javítás 17 K.
Vaskeretes ágybetét
erős minőségű 1150 K.
Feketéttel 750 K.
Képzett matracok
minden kivételben.
Vas- és rézből orokat
legelőcsöbbsen szállít.

PROHÁZKA JÁNOS gyáros
VI., Gróf Zichy Jenő-u. 46.
(Voll. Újtelep.)

**Grammofon
Hegedűk
Czimbalom**
Forgatható és ön-
működő hangszerek

Fuvola
Kétoldalu hanglemezek
Rézfúvóhangszerek

Mielőtt

részletfizetésre

bármilyen hangszert vásárolna, saját érde-
kében cselekszik, ha bekéri

IVÁN és VÁRI

áruházának

Budapest, Váci-utca 22.

nagy képes

főárjegyzékét.

Szállítunk: vadászfegyvereket, revolvereket,
fényképező készüléket szintén kedvező részlet-
fizetésre.

Grammofon lemezekből megjelent újdonságok
kötőnően elküldük.

Lemez műsor jegyzékét azonnal küldünk,
Képek és műlapokból nagy választék.

Karácsonyra, újvevra a legszebb, legkedvesebb meglepetés gyermeknek számára

AZ ÉN UJSÁGOM.

Nincs az a játék, nincs az a drága ajándék, amivel nagyobb örömet szerezhetünk, mint ezzel a gyönyörű gyermekujssággal. A gyermekvilágnak színes vidám mese kell, Az Én Ujságom pedig valóságos kincsésbányája a szebbnél-szebb meséknek. Egész éven át hétről-hétre beköszönt az 6 kis olvasóhoz és a hány-szor be-
kopogtat, elevenség, vidámság, tréfa kél nyomában.

Az Én Ujságom kiadóhivatala szívesen küld mutatványszámot és kérésre díjtalanul elküldi a karácsonvi és az újévi számot.

AZ ELŐFIZETÉSI DIJ:

Negyedévre Félévre Egész évre
2.50 KORONA 5.— KORONA 10.— KORONA

Januárban minden előfizető ingyen megkapja Az Én Ujságom képes naptárát, amely szórakoztat, tanít, lelkesít. A naptárnak különösen népszerű része a rejtvény pályázat, amelynek megfajtói között 25 értékes pályadíjat sorsolnak ki.

Jogtudományi

és államtudományi előgore-
latokra, alapvizsgákra, állam-
vizsgákra előkészítő bizos-
sággal

Dr. Erős Vilmos

Jogi személnártama.

Budapest,

Wesselenyi-utca 18 szám.

Titkos betegségek.

Sínos, — de való igaz, hogy a mai korban feltű-
nően sok az olyan ember, a kinek vére és testnedve
meg vanak fertőzve és a ki fiatalon könnyelműség és
rossz szokások által idegrendszerét és szellemi erejét
bőkezeltte. Ezen szörvü állapotban csak úgy lehet győ-
keresen segíteni, ha az illetők olyan lelkiismeretes se-
csak állata orvoshoz fordulnak, a ki jó tanácsokat tud adni a
somi életre vonatkozólag és az esetleg már meglévő be-
jokan is tud segíteni; akkor majd megszűnik a titkos be-
betegség létezése is.

Ilyen magaslatos hivatásu Dr. Pálóc v. kórházi orvos
speciálita országos hírv. intézete (Budapest, VII., Rákóczi)
(Kerepesi)-út 10., a hol a legnagyobb titoktartás mellett
a mindennapi foglalkozás megvárása nélkül alaposan
és gyorsan kigyógyítják már sok év óta még a legelha-
nyagoltabb esetekben is a bűjös sebeket, húgyó-
kövesség, ideg- és hátgerincsbajokat, az önfertőzés és szű-
stőbajait, magömlést, elgyengült férfit, (impotenciát)
keszűdő elmeavart, aranyerőt, sérvet, vérhajót, bő-
betegségeket és a női nemi szervek minden betegségeit
Nők részére külön váróterem és külön kijárat van. Ha
valaki bármilyen oknál fogva személyesen nem jöhetne el,
akkor szívesen adnak levelekre kimerítő választ (a levélbe
csak válaszbélyegyet kell mellékelni.) A gyógykezelés be-
fejezése után a leveleket elégetik, vagy kívánatra min-
denki visszakapja azokat. Az intézet a szükséges speci-
ális gyógyszerekről is gondoskodik. Rendelés naponta d. e.
10 óráttól d. n. 5 óráig (vasárnap déli 12-ig).

Cím: Dr. Pálóc v. kórházi orvos, speciálita Bu-
dapest, VII., Rákóczi (Karácsony) út 10.

E hirdetés rovatban minden azo egyszeri beiktatasa kozonséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden egyszeri beiktatasa kozonséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények

használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V. Bálvány-utca 6/C. 28

Mézédes

esemegesszót, fagymanióseket postakosaránként 350, csemege falalmák és nemes birsalmák postakosaránként 280, 50 kilónként 18 koronáért, papírteju csemegeidőt postakosaránként 350. Falborokat hektoliterenként letejtve 28 koronáért kölcsönhordóban szállítja Gyümölcskivitel Csongrádról.

Hordós

savanyú káposztát hasábal szőlődbabot a legkifűnőbb ízűeket postakosárúvegekben 3 kor., ananász kajszinbarack-lekvárnak kilóját 220, mézédesszilvalekvárnak 1 kor., különleges birsalmalekvárnak vagy sajtának 180. Falborokat hektoliterenként letejtve kölcsönhordóban 28 koronáért szállítja Gyümölcskivitel Csongrádról.

Vesszőkosarakat

minden nagyságban a legolcsóbb ár mellett szállítja Gyümölcskivitel Csongrádról

15. év

A háztartás- és magyargazdaszasszonyoknál, költözhetetli közlőnye Kürthy Emilné szerkesztésében, 1909. január 1-én kezd meg 15. évfolyamát. A háztartás havonként 3-szor szépen illusztrált fűzetben jelenik meg és a háztartás minden ágára kiterjed. Előfizetési ára negyedévre 3 K, félévre 6 K, egész évre 12 korona. Mutatványszámokat kívánatra küld a kiadóhivatal (Budapest, VIII., József-körút 31/B).

Gimnáziumi,

reál, kereskedelmi, polgári, egyéves önkéntesség, bármely érettségi vizsra letelezéshez igazolt tanfolyamokból legjobb módszer szerint tanít és tanított kitűnő philologus, matematikus. Egyenként oktatás. Tanítványok csak korlátozott számban vétetnek fel. A bannulatos eredményeket igazoló okiratok a lakásban megtekinthetők. **Wolff Henrik** Budapest, VII., Damjanich-utca 39. II. em. 10.

Stenográfia

Rákóczi-ut 60. Magyar, német gyorsírás oktatás egyenes gépirás tanítás az összes rendszerű írógépeken. A »Stenográfia« Országos Sabelsberger gyorsíró és gépiró iskolában havonta új magyar, német gyorsírás, gépirás, kereskedelmi és gépészeti tanfolyamok nyílnak. Levelező és vitairás tanfolyamok. Okleveles gyorsíró és kereskedelmi iskolai rendszer tanárok. Az inézet sokszorosító és másoló irodája elvállal mindenemí írás és dízsmunkák elkészítését és sokszorosítását. A »Kalligrafia« szepírás osztályában fényesen bevált gyakorlati módszer övetkeztében minden esetben sikeres szepírásoktatás. Mersékelt tandíj. Beiratások naponta kizárolag Rákóczi-ut 60. I. em. Nem tévesztendő össze hasonló hangzású iskolákkal. Kérlel tájékoztatást.

Pénzszekrények

és amerikai irodabutorok használtak és újak rendkívül olcsó áron szállít Hirsch és Társa Budapest, VII., Szegényház-tér 5.

Azonnali pénz

előleggel beraktározunk bitorit, kocsiakat, varrógépeket, automobilt és kereskedelmi árut, száraz raklárainkban, utólagos díj-fizetéssel és igen mérsékelt díjak mellett. Tauber Armin és Társa, Baross-tér 18. Telefon 97-66.

Gimnáziumi,

polgári iskolai magánvizsgákra lelkiismeretesen előkészít »Magániskola« Előkészítő » Rottenbiller-utca 1. 9339

Kézimunka

himzésekhez, butorhoz, függönyökhöz, lakásberendezéshez. zsinórok, rojtok, bojtok képes nagy árjegyzékét kívánatra ingyen küldi: Budapesti Paszománnygyár, Nagymező-utca 48. szám. 27903

Hurutos

bántalmak hatásos és kellemes gyógyszer a Réthy-féle cukorka, melyet pemetelűből készít Réthy Béla gyógyszerész Békéy-Csabán. Gyógyszertárbas kapható. cs.

Ha meglepő és

praktikus alkalmi ajánlatra akarunk szert tenni akkor Kohn Ede és Társa utóda, Budapest, Város-ház-utca 6, (volt Granátos-utca) céghez forduljunk. E régi szolid cégnél előnyösen szerethetünk be arany, ezüst és ékszerárát. 29505

Gyerek évről kell a

feleségét!

Minden család részére legfontosabb illusztrált könyv a tőlő gyermekéldás ellen, melynek eredményét a hálaíratok ezrei igazollják, diszkrétén küldöm 90 fillér magyar levélbélyegért. **Franz Anna Kaupa, Berlin, 268, Udanstr. 50.**

30 forint.

Varrógépek

egy új valódi családú Singer varrógép zárszekrényvel 5 évi jótállással csak 30 forint.

SINGER A.

műgépészeti Budapest, főútlelet Akácfa-telep 55. Mindenemű varrógépek javítását legutányosabb áron elvállalor. Árjegyzék ingyen.

THE ROYAL

beszélőgépeket

a legújabb modellokat angolul és oroszul gyári áron

30% árleszállítással

szállítunk havi 8-10 K. részletfizetésre is, vidékre is bérhová.

Láng Jakab és fia gramofon- és győztesek Budapest, József-körút 41. Fióküzleteink: VII., Baross-tér 4. és Budán, II., Margit-körút 6. sz. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Jogi,

politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyszintén államszámvetéltani államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít: **Dr. Kállay Zoltán jogi szeminárium** Bpest IV. Magyar-utca 3. III. em. 6. (ezelőtt VI., Rózsa-u. 44.) Ne téveszsze össze más hirdetéssel

12 drb. Makart-

fénykép, matt vagy fényes 5 frt. 12 Kabinet, matt vagy fényes 4 frt. 12 Visít 1.50 a legszebb kivitelben **HERZ fényképésznél,** Budapest, Rákóczi-ut 16. Vidéki megrendeléseket bármilyen fénykép után.

ELEKTRO-

MOTOROK

minden nagyságban, állandó nagy raktár

Laub Lipót, BUDAPEST, Liszt Ferenc-tér 17. sz.

Saját gyártmányú

vas- és rézbutorok

Részeg — — — 45.- frt
Vasgép matracossal 8.50
Gyermekgép — — 11.50
Sodronyágy-betét 8.50

Vas- és rézbutorok gyári áron. 28048

WEISZ LIPOT
Király-utca 99. szám
TELEFON 17-61

Zálogcédulát

ingokróli is, brilliántot, aranyat, ezüstöt, ékszerit és régiédeget veszek. Kérlel az ékszerész, Budapest, VII. ker., Király-utca 85. sz. Telefonszám 95-48.

Soványás.

Az egyedüli eredménytől kiseri háziszser a dr. **William Hartley** tanár amerikai erőtap-pora. Soványak tartós, szép testdormokat nyromek. — Hölgyek remek kohllet. Hat hét alatti 20 kiló gyarapodásért jótállást. Vérszegénység, gyengeség, idegesség ellen és gyomorhajosoknak nélkülözhetetlen tápszer. Kifűtetve: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. — Dobozonként 1 frt 10 kr. Használatú utasítással. Főraktár: Balázs Mór B. Budapest, VII. István-utca 11. II. em. 6. l.

Butor

részletre is

melyet szállítottárban kapható a

Butor-Udvarban
Budapest, VI., Erőtv. u. 17. (Andrássy-ut sarkán.)
Árjegyzék ingyen

Magánnyomozó

törv. bejegyzett cég elvállal bírsalmi, házassági örökségi és egyéb könyes ügyekben teendő kutatásokat, személyek, lakások üzletek feltűnés nélküli megfigyelését a elűnt egyének és növtelen levelek íróinak kinyomozását, bel és külföldön. **Barna Lóbor János, Budapest, Rákóczi-ut 6. I. 16. Telefon 108-52. 28587**

Magán építőiparos-

iskola előkészít építő, közműves és kőfaragó vizsgához biztos sikerrel. Szerény díjazás mellett ellogad tervek készítését, felülvizsgálatokat és statisztikai számításokat. Váglózárat műépítész igazgató, Budapest, VII. ker., Baross-tér 17. 29110

Vadászfégyver

Rika kedvező alkalmi vétel egyenként is pótom áron eladó. Közöttük Toplewer-kulcsu Lancaster 20 forint. Előrefekvő lakatszerkezettű, modern Hammerles 35 forint. Grener-záru, Bücksflinte 40 forint. Schnellere Mannlicher 28 frt. Ejectoros (tölténykivető) Hammerles, 105 frt Drilling, valódi Krupp acélsövekekkel 65 frt. Winchester 35 frt Néhány jobb revolver, mint Branning Welodoghhammerles, ugyanitt alkalmi ajándék tárgyak szebbnél szebb dísz és használati tárgyak és gramofon beszélőgépek valamint Götz Zeiss. Voigtländer és más finom fényképezőgép, perzsa szonyegek és egy moirike-rekpar nagyon olcsón azonnal eladó. IV/E. Egyetem-tér 5. szám Radonál. (Nem Egyetem-utca.) Telefon 105-82. 49082

Parlament

gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíró-iskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás, Kereskedelmi akadémiaitanárok által oktatott szaklantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Iván 1863-ban. Biztos állásközvetítés. Nyitva szeptember 1-től július 1-ig. Tájékoztatót küld a Sabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Czirre vigyázzunk! Az egyesület ezen kizárolagos szakiskolája írógépcezegetől a más hirdetésünket utánzó újabb tanfolyamoktól független. Telefon 64-68. Beiratások egész napon át 28944

zongorát,

pianinót,

czim balmot,

hegedűt

készpénzbeni áron a legújabb rendszerű

bankkittel

utján kizárolag csak

Reményi nagy magyar hangszerelepen. Prospektus és árjegyzék ingyen

Budapest, Király-utca 99. szám.

Rizike salátagomba

5 kilós postahordó 6 kor. Meleghy Aladár, Kassa. 5682

Legszebb és legértékesebb

KARÁCSONYI

AJÁNDÉK

Ha Ön családját, gyermekait, barátját, ismerőseit egy pompás és értékes ajándékkal akarja meglepni, rendelje meg a legszebb díszművet, az

Erzsébet király-

asszony emlékére

kiadásunkban megjelent könyvet, amely a királyi család tagjainak, főpapoknak, főembereknek, íróknak és műszeknek eredeti kézirataim kívül 59 nagy fejezetben megdicsőült Erzsébet királyné életörténetét születésétől haláláig érdekes elbeszélés aiakjában ismerteti legjelesebb íróink tollából. A mű számos rajzzal és melléklettel 200 oldaljal jóval meghaladó terjedelemben, pompás aranyozott dombornyomású angol vászon díszkötésben, a királyné sikerültrelief arcképével **ára 20 korona.**

Nem kevésbé értékes és ajándéknak kiválóan alkalmas a legnagyobb magyar költőnk emlékére a »Petőfi társaság« megbizásából szerkesztett és kiadott vaskos kötet, a

Petőfi Album

is, mely remek angol vászon díszkötésben, dombornyomással, több mint 300 oldal terjedelemben, számos rajzzal, eredeti okmányok sikerült másolataival, képekkel, műmellékletekkel, Petőfi Sándor életére vonatkozó minden nevezetesebb eseményt legjelesebb íróink tollából érdekes elbeszélés alakjában adja elő. Ennek a pompás és értékes díszműnek megrendelési ára 16 korona.

Mind a két dízmű egyszerre megrendelve csak 30 kor.

Megrendelhető az

Erzsébet Királyné

Album kiadóhivatalában Budapest, Erzsébet-körút 50

Megrendelések utánvétellel, vagy a pénz előzetes beküldése ellenében pontosan eszközöltoinek. Könyvgyűzők helyben és vidéken tevékenyek.

Zalogcédulákat

veszek. Elzálogosított, brilliansokat, győngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értékkel kifizetem.

Singer Jakab
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. szám.
Izabella-utca sarkán

BUTOROK

háló-, ebéd-, szalonde rendezések, lovább ariszoba, irodai berendezések, és mahagon butorok, szonyegok és függönyök valódi angol bőrgaranturak eladása és vétala.

Wechsler Károlyné
VII., Király-utca 23. sz. 1. emelet 288
Vasvácsy-utca sarkán.

Modern

urasági butorok

alkalmi vételo és eladása háló-, ebéd-, szalonde rendezések és irodai teljes berendezések. Dus raktári szonyegok, függönyök, terítők, csillárok, vas- és réz butorokban.

GROSZ SANDOR és társai
Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. sz. ezelőtt Gyár-utca
Telefon 14-08.

Zalogcédulákat

veszek. Elzálogosított brilliansokat, győngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem.

SCHILLER IZIDOR
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Sip utca 8. sz.

INGYEN DRAGÁBA, MINT NÁLUNK RENDEL FÉNYKÉP

NAGYÁLLÁSOK

MINDEN ÉLET MEGYÁSÁRÁ KÉPET 5 KORONÁÉRT DÍSZES PASZPARTUVAL 55-68 CM. MAGYSÁGBAN CSORAGÉLVÁZ SZINGES

OLAJKÉP

ÁRA 10 KORONA. KÉPVISELŐH MÜNDENYETT 3 PRÉVÁTÉSNEM.

STAVAPÉSSÁG

MINDEN IRÁNYBAH RAFAEL FÉNYKÉP MEGYÁSÁRÁ BUDAPEST, VII. ROTTENBÜLLER-UTCA 46. NYITOTTVE AZ 1908. ÉVI PÁRSI NEMZETKÖZI KIÁLLITÁSON ORSZÁGKÉPEL. KERESZTTEL 6. ARANY-ÉRE. M.M.B.L.